Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 5 maart 2011

INTERVIEW
5
'Curaçao heeft mijn leven veranderd'

ACHTERGROND
10
Regeren is vooruitzien

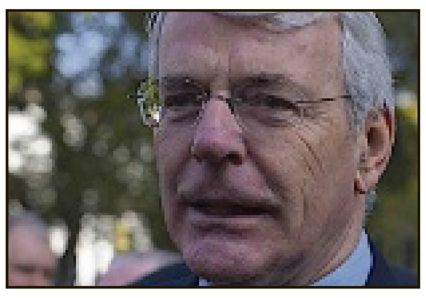

HORECA
14
Proeven van het vak bij Hyatt

De Curaçaose definitie van trouw

Wanneer is iemand trouw aan zijn partner? Dat is het onderwerp van Valdemar Marcha's nieuwste boek: Het tweede bed - trouw en tolerantie op Curaçao. De auteur interviewde voor deze publicatie volgens de regels van de etnografie 23 mannen en vrouwen uit alle geledingen van de Curaçaose samenleving. Het beeld dat daaruit naar voren komt: de Curaçaose man is trouw als hij met enige regelmaat thuis is en zorgt dat de gezinsleden op tijd hun natje en hun droogje krijgen.

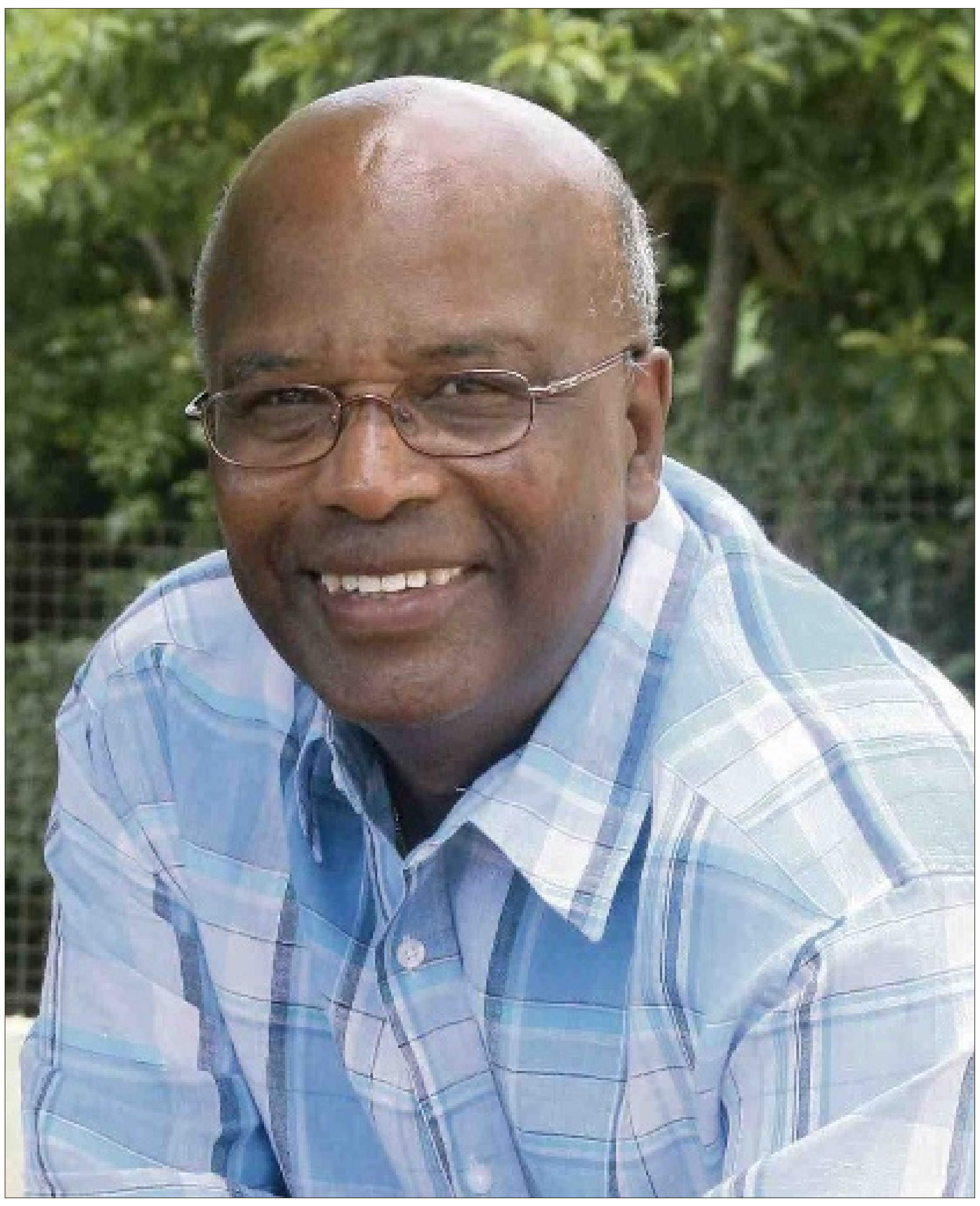

Valdemar Marcha.

Tekst en foto: Elaine Marchena

"Het tweede bed is onderdeel van een natuurlijke reeks boeken die ik samen met mijn collega's Paul Verweel en Jacqueline Werkman schreef. Ik laat me daarin leiden door wat ik een soort 'sociaal-culturele radar' noem. Mij vallen bepaalde verschijnselen op, wij duiken daar in en de behandeling van de ene vraag leidt weer tot een nieuwe onderzoeksvraag", vertelt Valdemar Marcha, zittend op zijn porch en omringd door de groene pracht van zijn fraai verzorgde tuin.

"In 2005 al schreef ik, samen met Paul Verweel, het boek De Curaçaose man. Met behulp van de etnografische interviewmethode ondervroeg ik, aan de hand van een vragenlijst, een zeer diverse groep lokale vrouwen over hun perceptie van de Curaçaose man."

"De Curaçaose man komt naar voren als innemend en aantrekkelijk, zelfs sexy maar blijkt zich vooral te kenmerken door afwezigheid: zowel fysiek als emotioneel, mentaal en spiritueel. De Curaçaose man is voor een groot deel het product van zijn vorming en de manier waarop hij wordt benaderd en behandeld, vooral door zijn moeder, met wie hij vaak een veel sterkere band heeft dan bij zijn zus(sen) het geval is. Jongens worden, in vergelijking met hun zussen, relatief verwend, hoeven minder verantwoordelijkheid te dragen en krijgen heel veel vrijheid. Er wordt vaak gezegd dat de Curaçaose man eigenlijk nooit echt volwassen wordt. In onze cultuur ontbreekt inderdaad ook een soort ritueel waarin jongens de overgang maken van jongen naar man en leren om verantwoordelijkheid te nemen voor wat ze doen."

Lastig en veeleisend

Het logische vervolg op dit boek was om de Curaçaose vrouw te analyseren, met de nadruk op haar relatie met de Curaçaose man. Een etnografische analyse onder een brede groep lokale mannen leverde een beeld op van de Curaçaose vrouw als een supervrouw. Vooral de jongere, geëmancipeerde vrouwen hebben vaak een goede opleiding, zijn relatief zelfstandig, kunnen goed voor zichzelf zorgen en runnen, bij afwezigheid van hun man, vaak in hun eentje zowel een carrière als een huishouden. Dit klopt niet met het traditionele beeld van de vrouw, als lustobject dat afhankelijk is van de man en zich onderdanig opstelt: een beeld waar veel oudere vrouwen wel aan voldoen. De Curaçaose man blijkt moeite te hebben om zich aan de geëmancipeerde Curaçaose vrouw aan te passen. Volgens een aantal ondervraagden zijn Curaçaose vrouwen 'steeds lastiger en veeleisender aan het worden'.

Dit riep weer een nieuwe vraag op: hoe is het mogelijk dat veel geëmancipeerde, Curaçaose vrouwen lijken te berusten in het feit dat ze hun man met anderen moeten delen?

Op Curaçao geldt immers hetzelfde rechtssysteem als in Nederland en ook onze samenleving baseert zich op het principe van echtelijke trouw tussen een man en een vrouw.

Ta hòmber e ta

Is die Curaçaose man nou echt zo actief bezig met zijn jagersrol en biedt de Curaçaose vrouw zichzelf echt zo voetstoots op een presenteerblaadje aan? In zijn laatste boek, Het tweede bed analyseert auteur Marcha de perceptie van partnertrouw door de Curaçaoënaar. Uit de interviews met de informanten komt naar voren, dat Curaçaose mannen een onderscheid maken tussen de officiële regels en de werkelijkheid om hen heen, die ook door iedereen wordt geaccepteerd. Het boek gaat in op de mythevorming, die dit verschijnsel in stand houdt.

"De Curaçaose man is nou eenmaal een jager, die achter vrouwen aan moet maar daardoor is het wel een echte vent: dit hoor je heel vaak. Iedereen, ook de jonge vrouwen, zien dit als een gegeven waar zij zich maar beter aan kunnen aanpassen. Zo interviewde ik een jonge, veelbelovende studente. Zij had een oogje op een stoere, aantrekkelijke medestudent die er om bekend stond dat hij er meerdere vriendinnetjes tegelijk op na hield. Maar dat stoorde haar niet. Zij wist het zeker: 'un dia e lo ta di mi' (op een dag zal hij van mij zijn) en was dus geduldig haar beurt aan het afwachten!"

"Vreemd genoeg lijken juist de mannen die het qua machogedrag heel bont maken, de grootste aantrekkingskracht op vrouwen uit te oefenen: de mythe van de stoere guynan rough. Veel vrouwen hebben zich er bij neergelegd dat hun man vreemd gaat en praktisch geen deel uitmaakt van het gezin: 'ai, ta hòmber e ta'. Zij zijn al blij als hij aan zijn financiële verplichtingen voldoet en ervaren dat al als een vorm van trouw zijn. Er wordt niet geïnvesteerd in de relatie met de man; door de mythevorming wordt de man zo eigenlijk al uitgesloten. In ieder geval kan zo het gezinsleven - weliswaar zonder vader - blijven functioneren. Ogenschijnlijk is dit ook zo. Maar de afwezigheid van de vader leidt weer tot een andere vorm van afwezigheid: van de moeder. Het is voor veel moeders heel moeilijk om, naast een volledige baan, hun kinderen goed op te kunnen voeden en ook te voorzien in niet-materiële behoeften zoals liefde en een gevoel van veiligheid. Het éénoudergezin verwordt op die manier tot een géénoudergezin en uiteindelijk zijn het de kinderen die hiervan de dupe worden."

Ontwikkeling

De auteurs brachten in 2010 ook de Curaçaose jeugd in beeld: in het boek De Curaçaose jeugd - over zichzelf en gezien door anderen, interviewde Valdemar Marcha samen met Paul Verweel en Jacqueline Werkman een aantal jongeren op Curaçao en in Nederland en enkele jeugd- en welzijnswerkers. De reacties van de ondervraagde jongeren bevestigen het beeld van de afwezige vader. Van de geïnterviewde jongeren kan bijna niemand een voorbeeld nemen aan zijn ouders. En ondanks dat de meeste kinderen een goede band met hun moeder lijken te hebben, blijkt uit hun verhaal vaak dat zij van huis uit weinig leiding en begeleiding krijgen. Hierdoor gaan zij vooral bij leeftijdgenoten op zoek naar een vorm van geborgenheid. Volgens Valdemar Marcha is de betekenis van het begrip 'ouderschap' in onze maatschappij afgegleden. "Er is nu een groot gat voor wat betreft de vorming van onze jongeren. Pakweg vijftig jaar geleden konden jongeren altijd nog terugvallen op de begeleiding die ze van de katholieke fraters en paters kregen. In de loop van de tijd is echter ook dat vangnet weggevallen. Het gaat nu om diploma's die je haalt. Maar hoe zit het met je persoonlijke ontwikkeling, als mens? In de hele maatschappij, inclusief het onderwijs en de plannen voor het nieuwe land Curaçao, zie je in de laatste paar decennia vooral een focus op financieel-economische initiatieven."

Schone lei

Op tien oktober 2010 hadden we volgens Valdemar Marcha een geweldige kans om, als nieuw land, op dit gebied met een schone lei te beginnen. "We hadden de ruimte voor een nieuw beleid, met meer focus op de mens, met de nadruk op onze toekomst: de jonge mens. In de lopende projecten van het nieuwe land Curaçao zie je, jammer genoeg, weinig tot geen initiatieven op dit vlak. Je kunt een kind bijvoorbeeld wel een laptop geven, maar hoe zorg je ervoor dat die laptop het kind ook daadwerkelijk verder helpt dan het bezoeken van Reggaeton sites en MSN? Dat is een kwestie van investeren in scholing en begeleiding. Daarnaast geloof ik dat we als maatschappij meer aandacht moeten gaan besteden aan het doorbreken van scheefgegroeide mythes. Die staan momenteel niet alleen de ontwikkeling van ouders in de weg maar hebben helaas ook negatieve effecten voor de volgende generatie."

Valdemar Marcha

Valdemar Marcha (1943) studeerde Civiele Techniek en Technische Bedrijfskunde aan de Columbia University in New York en promoveerde in 1975 aan de Columbia University. Hij werkte onder meer als civiel ingenieur bij DOW (Dienst Openbare Werken Curaçao), was verbonden aan de Columbia University en het Institute of Technology/Academy of Aeronautics. Marcha was onderdirecteur en directeur bij de ALM. Aan de UNA was hij decaan en rector magnificus. Hij leidde de Sofna en was president-directeur van het Analytisch Diagnostisch Centrum (ADC). In 2002 werd hij door de Universiteit Utrecht benoemd als bijzonder hoogleraar Sociale Cohesie en Multiculturaliteit. Marcha ontving diverse onderscheidingen, waaronder een ere-doctoraat. Hij is geridderd en werd in 2005 officier in de Orde van Oranje Nassau. Marcha is actief als commissaris van diverse bedrijven en organisaties en bekleedt daarnaast een aantal bestuursfuncties.
Hij heeft in totaal 33 boeken op zijn naam staan, over diverse bestuurskundige en sociaal-culturele onderwerpen.

ÑAPA 2011
Nr. 9

‘Big Four’

De ‘Big Four’ begon gisteren met de tienerparade. Vanmiddag en vannacht kan er worden gekuierd op de Roodeweg en morgen staat de Gran Marcha op het programma, een dag later gevolgd door Kindercarnaval en de dag erna door de grote Afscheidsmars. Als dat maar goed gaat met de oren!

Op pagina 4 van deze Ñapa beschrijft huisarts Wouter Mol wat schade aan het gehoor al niet teweeg kan brengen. ‘Voorkomen is beter dan genezen. Dat gaat in dit geval helemaal op, omdat er (nog) geen genezing mogelijk is voor gehoorschade. Als je weet dat je blootgesteld gaat worden aan hard geluid bijvoorbeeld tijdens de Gran Marcha, kan je universele oordopjes en otoplastiekjes met een speciaal muziekfilter aanschaffen. Deze dopjes dempen wel het te harde geluid, maar tasten de muziekbeleving niet aan.’

Op pagina 5 een interessante reportage van Jolijn van Harten, ‘Curaçao heeft mijn leven veranderd’. Jaarlijks verhuizen bijna vijfduizend Europese Nederlanders naar Curaçao. De een voor een stage van een paar maanden, de ander omdat hij uitgezonden wordt voor een paar jaar en een enkeling om zich voor de rest van zijn leven op het eiland te settelen. De meesten keren toch weer terug naar de lage landen met in hun rugzak mooie of vervelende herinneringen aan het eiland.

De tweede aflevering van de feuilleton ‘Terug tot Tovar’ van eindredacteur Hans Vaders vindt u op pagina 7. Reacties hierover zijn altijd welkom.

Een bijdrage van socioloog en politicoloog Brede Kristensen kunt u lezen op pagina 10. ‘Regeren is vooruitzien’, stelt hij. ‘Regeringen die zich druk maken over problemen van vroeger of die zich laten opjagen door de urgentie van vandaag, zijn nooit succesvol.’

Een fijn carnaval!

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Aan deze Ñapa werkten mee:

Eva Breukink
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Emiel Gerdes
Verele Ghering
Hans de Haan
Ineke de Haan
Margot Hack
Jolijn van Harten
Bob Harms
Lisette Keus
Brede Kristensen
Judice Ledeboer
Elaine Marchena
Wouter Mol
Jan de Ruijter
Hans Vaders
William ten Veen
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Trucs uit de jonge doos

“Trek een kaart, bekijk hem, zet je handtekening erop en stop hem dan weer ergens in het stapeltje.” Hij schudt de kaarten - behendig en snel, pakt de bovenste kaart en draait deze om: “Kijk, jouw kaart.”

Tekst: Lisette Keus Foto’s: Ken Wong

En het klopt: een klaveren twee met mijn initialen. Dan legt hij deze kaart in mijn handen en draait de volgende ook om: “Kijk, ook jouw kaart.” Ik draai de kaart die ik vasthoud -waarvan ik zeker was dat het zonet nog mijn kaart was - om en zie dat het een hele andere kaart is; ik begrijp er niets van.
Mick Bosman van Micktrick, hij is nog maar twintig jaar oud, maar goochelt al meer dan twaalf jaar. Wat begon als een hobby werd zijn bijbaan en wie weet wordt het in de toekomst wel zijn fulltime beroep. Op dit moment is hij in ieder geval al goed op weg, hij is namelijk één van de twee goochelaars die het eiland rijk is en bezig met een nieuwe show: hypnose.

Trucs kopen
“Het is eigenlijk allemaal begonnen toen ik acht jaar oud was en een goocheldoos kreeg. Mijn ouders hadden een hotel waar ik dan wel eens optrad. In het begin werd ik natuurlijk niet echt serieus genomen, maar het ging steeds beter. Op mijn tiende kocht ik mijn eerste echt officiële goocheltruc - water in een krant laten verdwijnen - bij een speciale goochelwinkel.”
“Goocheltrucs moet je namelijk kopen, je koopt dan het geheim van de truc en de rechten om ermee op te treden en bij sommige trucs ook de attributen. Om bijvoorbeeld trucs op de tv of op internet te vertonen moet je weer aparte rechten kopen. Ik houd me strikt aan deze regels, ten eerste omdat het leuk is de magie van de truc te behouden en ten tweede omdat er hele hoge boetes op staan als ze erachter komen. In totaal heb ik nu wel een paar duizend trucs. Deze worden allemaal netjes in mijn kluis bewaard. Voor een ander helemaal niet waardevol, maar voor mij heel erg.”

Het trucje van goochelen
“Een vriend van mijn opa was beroepsgoochelaar en van hem heb ik veel geleerd. Al zou iedereen kunnen leren goochelen hoor, het vergt gewoon heel erg veel oefening. Uiteindelijk kan ik ook niet toveren, er zit gewoon altijd wat ‘achter’ de truc. Dus als je de kennis hebt en de techniek beheerst, kan iedereen het. Vroeger las mijn moeder altijd de Engelstalige trucs voor en eigenlijk vond ik dit vervelend, want straks kende zij die truc ook. Dus tijdens haar voorlezen oefende ik altijd al en vaak, na een paar zinnen, wist ik dan hoe en wat omdat ik de techniek van andere trucs beheerste, dus kon ze weer stoppen.”
“Maar met een truc alleen ben je nog geen goochelaar; een goochelaar moet ook het publiek kunnen vermaken. Een trucje op zich is leuk, maar het verhaal en het entertainment eromheen maakt de truc. Zo heb ik bijvoorbeeld voor mijn kindershow een verhaal waarin verschillende sprookjes zijn verwerkt en waarin allemaal trucs verweven zitten. Iemand anders leest het sprookje voor en ik doe dan de trucs. De reactie van kinderen vind ik altijd het leukst; ze kunnen zó enthousiast zijn, wijzen, springen, gillen. Voordat ik aan een show begin leg ik vaak ook even de regels uit aan de kinderen, dat ze bijvoorbeeld alleen mogen lopen als ik het zeg, want anders word ik gewoon bestormd vanwege hun enthousiasme.”
“Maar de reactie van volwassenen vind ik eigenlijk ook altijd wel leuk. Vooral de reactie van de ouders bij de kindershow. Kinderen reageren en roepen namelijk meteen als ze zien dat ik iets doe of (expres) een fout maak, ouders gaan smoezen en denken de truc dan door te hebben. Hun gezicht als het in één keer heel anders blijkt te zijn dan ze denken, dat is zo grappig.”

Interactie
“Ik probeer altijd een beetje de domme goochelaar te zijn, een beetje clownesk. Al ga ik niet gekleed als clown, maar in een overhemd en als ik in restaurants optreed in een pak. Ik voel me daar beter bij en mijn publiek ook heb ik gemerkt, veel kinderen zijn best bang voor clowns. Maar ik maak wel, zoals een clown, dieren en andere vormen van ballonnen. Daarbij probeer ik met kleine grapjes of onhandige moves het publiek altijd mee te krijgen.”
“Daarbij doe ik overigens mijn shows altijd in het Nederlands of in het Engels. Ik spreek namelijk wel een beetje Papiamentu, maar niet genoeg om met humor mijn show over te brengen. Hoewel goochelen meer een visueel gebeuren is, waardoor men alles wel kan volgen, is humor toch wel heel belangrijk. En humor is moeilijk te vertalen. Ook reageren op mijn publiek is dan moeilijker. Interactie met het publiek is namelijk ook heel belangrijk, zo kan je als het nodig is bijvoorbeeld je verhaal of je trucs veranderen. Uiteindelijk maakt de reactie van het publiek je show. Voor mij is het dus belangrijk een beetje te peilen wat voor publiek ik in huis heb en wie ik uit het publiek haal om mee te doen met een truc. Ik vind het niet leuk om iemand voor schut te zetten, maar wel leuk om bijvoorbeeld een hele stoere man uit het publiek te halen die dan later schrikt van iets, of iets niet durft. Zo heb ik een truc met een guillotine waar iemand zijn of haar arm in moet leggen. Dit durft iedereen nog wel, tot ik een bak pak waar dan zogenaamd de arm in moet vallen; iedereen trekt dan zijn of haar arm terug. Alsof ik dat ooit zou doen”, zegt Mick Bosman lachend.

Nog meer in de hoge hoed
“Behalve goochelen, maak ik ook ballonversieringen en doe ik de verhuur van verschillende entertainmentapparatuur zoals geluidsapparatuur, confetti- en popcornmachine en springkussen. Deze haal ik allemaal uit Nederland in verband met kwaliteit en veiligheid. Je hebt toch met kinderen te maken, dus staat veiligheid voor mij bovenaan.
Daarnaast ben ik ook nog duikleraar. Hierdoor heb ik ervaring - wat zeker in mijn voordeel werkt - in het peilen van mensen en het winnen van hun vertrouwen. Voor mijn nieuwe show is dit helemaal van belang; ik ben een hypnoseshow aan het voorbereiden. Onlangs heb ik een cursus hypnotiseren gevolgd en ben dat nu aan het oefenen. Hypnose is, in tegenstelling tot veel verhalen, echt waar. Je gaat gewoon in een soort trance en het is een fabeltje dat je er in kan blijven hangen, je zult altijd weer wakker worden. En ook hierin gaat het mij absoluut niet om mensen voor schut te zetten, maar om het entertainment. Uiteindelijk is het ook mijn grote droom om volledig van shows en entertainment te kunnen leven, dat ik privéshows doe en bijvoorbeeld stukjes met cruiseschepen meevaar. Maar tot die tijd ben ik hier en ben ik te boeken voor kindershows, optredens en over een maandje of twee ook voor de hypnoseshow.”

www.micktrick.com

Foto van de week

Niet alleen dames maar ook heren kunnen er in een woord geweldig uitzien. Herman van Leeuwen komt regelmatig in beautysalon OPIZ aan de Jan Noorduynweg. Uiterlijke verzorging en verfijnde met smaak uitgekozen kleding staan bij hem hoog in het vaandel. Een van de medewerksters van de salon, Perle, nam deze treffende foto van het mannelijke model. Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

In het nieuws

Kiwanis

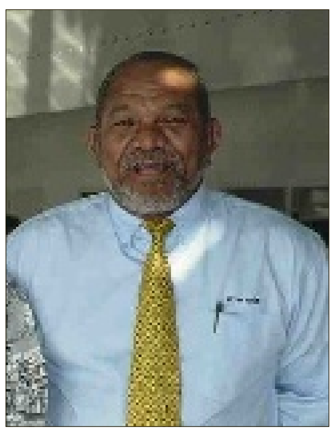

Kiwanis is een wereldwijde service club die geld inzamelt door bepaalde projecten te organiseren, om de opbrengst daarna weer aan de samenleving te geven. Kiwanis is gevestigd in 80 landen die ieder op hun eigen manier de minderbedeelden van hun land zo goed mogelijk proberen te helpen. Kiwanis dankt haar bestaansrecht aan de vele vrijwilligers die meehelpen en die niet voor eigengewin iets doen voor Kiwanis. Voorzitter Marlon Mambi van de Kiwanis op Curaçao licht een en ander toe.

Jullie zamelen geld in voor Kiwanis, hoe pakken jullie dit aan?
We halen geen geld op voor Kiwanis zelf, maar we halen geld binnen om projecten te financieren zodat we daar mensen mee kunnen helpen. Dit doen we bijvoorbeeld met een car lottery of de première van een film. Zo zijn we nu bezig met het organiseren van een groot feest op 24 april waar Oscar de Leon een optreden weggeeft in het WTC. Mensen betalen dan voor ‘black carpet’ 100 dollar, dan krijgen ze drie drankjes, broodjes en een kopje soep en als ze voor ‘red carpet’ 200 dollar betalen krijgen ze onbeperkt te drinken en te eten, geen broodjes of soep. Wij als vrijwilligers komen niet gratis naar binnen hoor! Wij betalen ook gewoon de entreeprijs als we ergens aan mee willen doen. Dat is wel zo eerlijk, want al het geld wat we met zo’n avond binnenkrijgen, wordt goed besteed.

Wat doen jullie vervolgens met de opbrengst van zo’n avond?
De opbrengst van zo’n avond steken we dan meteen weer in de gemeenschap, met name focussen we op de minder bedeelde kinderen. Er blijft niets voor Kiwanis of voor ons zelf over. Wij steken alles wat we overhouden, de ‘winst’, terug in de gemeenschap. Bijvoorbeeld als we een avondje organiseren dat ons 60 gulden kost, en de entree is 70 gulden, dan gaat dus 10 gulden naar mensen die het nodig hebben.

Hoeveel tijd besteedt u gemiddeld aan Kiwanis?
Dat is erg moeilijk te zeggen. De ene week besteed ik er maar een uurtje en de andere week soms wel 20 uur aan. Het is maar net in wat voor tijd je zit en of je met een project bezig bent. Het is wel eerlijk verdeeld. Mensen die er tijd in kúnnen stoppen, die doen dat. Maar mensen die niet zoveel tijd hebben, die moeten niks. Het is allemaal op vrijwillige basis en er zijn geen verplichtingen. En het hangt ook wel een beetje van je positie af. Ik ben de voorzitter van Kiwanis op Curaçao dus ik moet eigenlijk wel zoveel mogelijk bij vergaderingen en bijeenkomsten aanwezig zijn.

‘Hoe meer kitsch, hoe beter’

Vliegende paarden, blote vrouwen, een moors paleis. Niets is te gek voor de ‘karosa’, de praalwagen in het Curaçaose carnaval. “Hoe kitscheriger, hoe beter”, zegt Fifi Rademaker, na dertig jaar van ontwerpen, timmeren en zagen voor de carnavalsgroep Globo.

De ‘makaku’, de aap, het aapachtige in de mens, negen meter lang. Het beest was van betonijzer met kippengaas, zacht foam en bekleed met pluche.

Tekst: Eva Breukink Foto: Archief Grupo Globo

Het begon begin jaren zeventig met een wereldbol, een ‘globo’. Fifi: “Die moest eigenlijk draaien, maar dat lukte niet zo best. We gebruikten ijzer en kippengaas en daaroverheen papier-maché. Maar dat bleef niet zitten.” Later ontdekken de handige jongens in de groep dat de constructie wel stevig is als eerst krantenpapier over het kippengaas wordt geplakt. “Je gebruikte gewoon de spullen die op het eiland verkrijgbaar waren”, zegt praalwagenbouwer Carl van der Meulen. “Je verzon wel wat.”

Het carnavalsfeest was bijna twintig jaar eerder abrupt ten einde gekomen toen in 1953 in Nederland de dijken doorbraken. Daarvoor trok de optocht met praalwagens van de Shell, de ‘trùks’ voor het orkest en de Chinezen met hun draak, jaarlijks op en neer door de straten van Punda en Otrobanda. In Club Chobolobo werd dan verder gefeest op de muziek van de huisband ‘Conjunto Lírico Antilliano’. Orlando Cuales herinnert zich nog hoe hij als jongetje van acht jaar op de vrachtwagen van de meubelzaak van zijn vader zat. “Er was veel commercie in de optocht. Je gooide geschenkjes naar de mensen op straat. Pakjes sigaretten bijvoorbeeld.”
Pas begin jaren zeventig komt er weer leven in de brouwerij. De trailers maken al snel plaats voor een ‘rijdend podium’, een platte bodem op wielen. “Mooi laag, zodat er meer ruimte overbleef om in de hoogte te bouwen”, zegt Fifi. “Het ontwerp kan eigenlijk niet anders dan liggend zijn omdat je bent gebonden aan een maximale hoogte van vier meter, een breedte van maximaal 2,5 meter een lengte van ongeveer negen meter.” De gekste dingen bedachten ze, die mannen van het eerste uur van ‘het nieuwe carnaval’. Een ijzersterk team met een ontwerper, een technicus en een ‘kleine uitvinder’. De creaties worden steeds mooier, steeds indrukwekkender. Maar dat is niet het belangrijkste. “Het moest goed in elkaar zitten”, zegt Carl. “De kostuums, de praalwagen, het moest allemaal lekker bij elkaar passen.”
Een paar jaar na de eerste optocht introduceert Globo de ‘peaces’: kleine ongemotoriseerde praalwagens die door één persoon worden voortgetrokken. Het kippengaas is dan al zoveel mogelijk vervangen door houten frames en platen piepschuim. Het werk wordt verfijnder en gedetailleerder. Carl: “Je kon er als het ware mee beeldhouwen. Met het warme draadje van een inductie-soldeerbout brandden we vormen in het piepschuim, zonder gestoord te worden door gaas of krimpend papier.” Met technisch vernuft worden grenzen geslecht. Fifi: “We lieten dingen bewegen. Bijvoorbeeld een gigantische clown die op zijn rug lag met opgetrokken benen. Die stak letterlijk zijn nek uit. En waar het te laag was trok hij hem snel weer in.” Ander voorbeeld: een gouden haan op de top van een pagode. Te hoog voor het viaduct in Otrobanda. “Maar hij zat op een veer. Op het moment dat hij zijn kop stootte, ging hij liggen”, legt Fifi uit. Maar natuurlijk gaat er ook wel eens iets mis. Met de Pegasus, bijvoorbeeld. De vleugels van het paard konden klappen, maar vlak voor het transport, braken ze af. Carl: “Dus ging Pegasus zonder vleugels mee in de Gran Marcha. Ja, zo nu en dan verloren we een investering.” Drie Koningen is het startsein voor de bouw van de praalwagen. “We zaten altijd wel een beetje in tijdnood”, zegt Carl. “Dat hoorde er zo’n beetje bij.” Net zoals de weken en nachten doorwerken. Slapen, werken en tegen zes uur ‘s avonds er weer tegen aan met de vrienden van de carnavalsgroep. Fifi: “De laatste twee weken voor de optocht namen we vakantie. Maar er was altijd wel iemand in de vereniging die zich afvroeg of het allemaal wel zou lukken. Misschien pas dezelfde ochtend, maar een paar uur voor de Gran Marcha was het allemaal toch altijd weer klaar.” “Mensen met twee linkerhanden, die bestaan niet”, vindt Carl. “Iedereen kan zich op een bepaalde manier nuttig maken. De hele groep heeft leren lassen, timmeren en schilderen. De een is goed in meten, de ander in zagen. Sommige mensen zie je alleen in de carnavalsperiode, verder het hele jaar niet. Je doet het voor je lol en niets anders.”
En na hard werken, na weken van plezier, gezelligheid en spanningen is het dan zover: de karosa is zo goed als klaar. Maar zelfs dan kan het nog mis gaan. Fifi: “Het thema was dat jaar de ‘makaku’, de aap, het aapachtige in de mens. Op de karosa lag een gigantische aap, negen meter lang, op zijn buik. Zijn kop was alleen al vier meter hoog. Het beest was van betonijzer met kippengaas, zacht foam en bekleed met pluche. Vrijdagavond moest er nog even iets gelast worden, binnenin de aap. Een vonkje en het hele ding vloog in de fik.” Maar nadat de radio berichtte over de ‘ramp’, schoten de mensen te hulp. Fifi: “Ze kwamen met potten soep, lijm en materialen. We hebben die aap in twee dagen weer opgebouwd. Op zondag reed hij mee in het carnaval.”

Bronnen:

Juan Camelia (bewerkt door Ieteke Witteveen), ‘Hoe carnaval groeide tot een echt Curaçaos volksfeest’, in Amigoe, 22 januari 1994.

Gesprekken met: Fifi Rademaker, Carl van der Meulen, Lila van der Meulen, Orlando Cuales en Benjamin ‘Shon Bènchi’ Wefer.

Carnaval: viering van een volksfeest

Over de oorsprong van het carnaval op Curaçao is weinig bekend. Vermoedelijk is het eind 19e eeuw door de Europese elite naar dit eiland gebracht. In 1872 wordt er voor het eerst officieel melding van gemaakt. Tot 1953 werd het carnaval vooral gevierd in sociale clubs. In de jaren zestig werd onder leiding van Elias Bronswinkel het carnaval nieuw leven in geblazen. En vanaf 1970 groeit het Curaçaose carnaval uit tot een jaarlijks volksfeest.

De serie ‘Het Nationaal Museum vormen we tezamen’ verschijnt ook in Extra en The Daily Herald. Reacties op en suggesties voor bijdragen zijn van harte welkom. U kunt het NAAM bereiken op het Johan van Walbeeckplein 13, Curaçao. telefoon (09) 462.1933, fax (09) 462.1936 e-mail:info@naam.an; www:naam.an

National Archaeological Anthropological Memory Management (NAAM)

Culturele Agenda

Kunst & Expo’s

Maskará
De expositie ‘Maskará’ valt te bezichtigen bij landhuis Bloemhof. 25 Lokale en internationale kunstenaars gebruiken verschillende media om dit thema uit te beelden in het kader van carnaval.

Dans & Theater

Teatro te Den Bo Bario
Houd je van dansen, zingen, acteren of vind je het gewoon leuk om mee te spelen in een toneelstuk? Kom dan vrijdag 11 maart van 17.00 tot 21.00 uur naar de informatieavond van Teatro te Den Bo Bario in buurtcentrum Grootkwartier en schrijf je in voor de workshop op zaterdag 12 maart van 09.00 tot 15.00 uur. Als je niet zelf wilt spelen maar het echt leuk vindt om naar een toneelstuk te kijken, kom dan zaterdag 12 en zondag 13 maart om 19.00 uur naar de presentatie waaraan de jongeren van Teatro te Den Bo Bario gewerkt hebben.
Informatie en inschrijfavond vrijdag 11 maart van 17.00 tot 21.00 uur
Workshop zaterdag 12 maart van 09.00 uur tot 15.00 uur
Presentaties zaterdag 12 en zondag 13 maart om 19.00 uur
De contributie om mee te doen met de workshop is 15 gulden
Entree voor de presentaties is 5 gulden
Locatie buurtcentrum Grootkwartier

Film

Curaçao
De film doet verslag van de Hollandse gemeenschap in de voormalige Nederlandse kolonie Curaçao. De Hollanders lijken op het eerste oog weinig op te hebben met het eiland. Men ontmoet elkaar op feestjes en tijdens het golfen in de besloten resorts van Nederlandse projectontwikkelaars.
De zwarte en witte eilandbewoners op Curaçao spreken elkaar nauwelijks. Hun noodzakelijke omgang blijkt uiterst stroef en gespannen. En bovenal zwijgzaam.
Totdat een manager van de lokale Albert Heijn-vestiging zijn zwarte personeel en het witte management op een cursus stuurt met als motto ‘Waarom wil een Antilliaan geen leiding geven?’
In de film wordt langzaam maar zeker duidelijk dat de Nederlanders nauwelijks notie blijken te hebben van hun eigen aandeel in de geschiedenis van het eiland. En al helemaal niet van de verstrekkende gevolgen daarvan op de huidige samenleving. ‘Curaçao’ legt daarmee de onaangename kant bloot van het karakter van een handelsvolk dat altijd denkt als enige het juiste voorbeeld te geven.

Première: donderdag 17 maart om 19.00 uur
Vrijdag 18 maart om 20.00 uur
Zaterdag 19 maart om 17.00 en 20.00 uur
Entree: 13,50 gulden
Taal: Nederlands met Engelse ondertiteling

Muziek

Hazzan Alberto Mizrahi
De joodse gemeente Mikvé Israel -

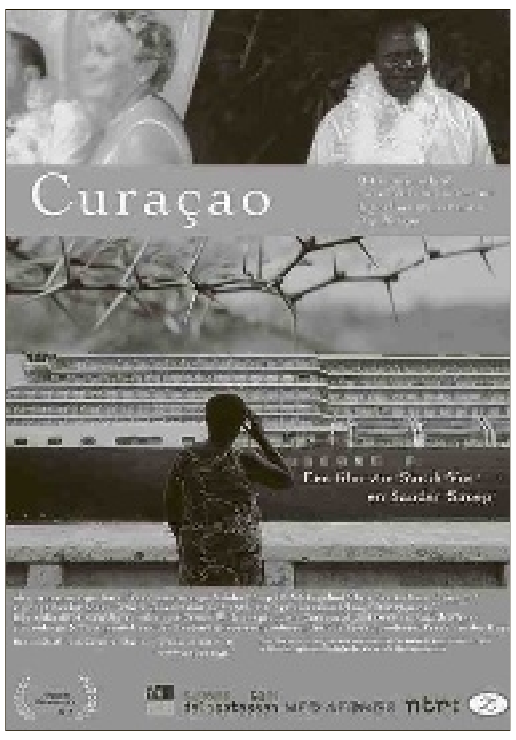

Emanuel organiseert op 30 maart een bijzonder concert in de Snoa (synagoge) met als speciale gast de wereldberoemde hazzan Alberto Mizrahi (tenor).

Alberto Mizrahi is hazzan (voorzanger) van de historische Anshe Emet-synagoge van Chicago. Hiernaast wordt hij regelmatig uitgenodigd als gast in vele synagogen in de VS, Europa en Israël. Hij heeft wereldwijd met zeer gerenommeerde symfonie-orkesten gezongen in onder meer de Verenigde Staten, Europa, Israël, Marokko en Rio de Janeiro.

Mizrahi staat bekend als de ‘Jewish Pavarotti’. Zijn repertoire is uniek en veelzijdig. Op deze speciale avond zult u ook kunnen genieten van de welluidende stem van de bariton Avery Tracht, de hazzan van de Snoa. Het programma belooft zeer gevarieerd te worden met onder meer religieuze joodse muziek, internationale hits à la Luciano Pavarotti en Andrea Bocelli, liederen uit Broadway-musicals, Griekse liederen en andere mondiaal bekende zangstukken.

De opbrengst van dit concert is bedoeld voor het onderhoud van het uit 1866 daterende orgel. De zangers zullen op deze avond uiteraard ook door de prachtige tonen van dit orgel begeleid worden.

Kaartjes à 75 gulden zijn verkrijgbaar in de Snoa Shop, bij Albert Heijn en Mensing’s Caminada en kunnen ook bij Janice Godschalk (512.1918 of 461.8120) worden gereserveerd en opgehaald.

Boeken en literatuur

Spiel di mi Alma
De tweede bundel van de jonge talentvolle dichteres uit Aruba Rosabelle Illes is uit. De bundel heet Spiel di mi Alma (Spiegel van mijn ziel).

Het lichten van de jaren
Tevens verscheen een andere nieuwe dichtbundel: Het lichten van de jaren. De auteur Aart G. Broek woonde en werkte twintig jaar op Curaçao en streek vervolgens neer in Leiden.

Nieuw & Opmerkelijk

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden p.p. en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Gezondheidsbeurs
De Gezondheidsbeurs 2011, een beurs voor iedereen die zijn gezondheid belangrijk vindt, vanaf baby tot 100-plusser, voor jong en oud, man en vrouw in het WTC op 12 en 13 maart vanaf 11 tot 19.00 uur.
Het WTC is opgedeeld in vier zones: sport, medisch, verzorging en voeding. Daarnaast is er een speciale demo area en vinden er interessante lezingen plaats in aparte ruimtes.
U kunt veel informatie verkrijgen maar ook actief meedoen met zumba, meditatie, massage en fitness. Een diëtiste en medisch specialisten zijn aanwezig. Daarnaast zijn er stands waar u diverse testen kunt laten verrichten.
Dus doe gemakkelijke kleding aan en kom met het hele gezin naar de tweede Gezondheidsbeurs.
Entree bedraagt 3,50 gulden voor kinderen tot 12 jaar en 60-plussers en 5 gulden vanaf 12 jaar.
Kaarten zijn verkrijgbaar bij Samsom Chobolobo, Colon, Jan Noorduynweg en Boekplus.
Voor meer informatie kijk op: www.bosaludenbalansa.com

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Mysterieuze en bizarre ziekten

Tekst: Hans de Haan

In het verleden zijn vele ziekten voor de toenmalige geneeskundigen een mysterie geweest. Kraamvrouwenkoorts, suikerziekte, scheurbuik, het downsyndroom, enz... Men tastte toen volledig in het duister over de oorzaak ervan. De mensheid is thans gezegend met een indrukwekkende kennis over bacteriën, virussen, hormonen, genen en over de biochemie van de mens. Dit geeft de indruk dat de medische wetenschap thans van alle ziekten en stoornissen de oorzaak kent, maar niets is minder waar. Er zijn nog steeds ziekten die voor medici en ook voor biochemici een raadsel zijn. In dit artikel enkele voorbeelden hiervan.

De ziekte van Morgellons

Mensen met deze ziekte lijden aan jeukaanvallen, gewrichtspijn en vermoeidheid. Het meest opmerkelijke is echter dat ze beweren dat er uit hun jeukende huidplekken stukjes plastic of zelfs gehele draden komen. Sceptische onderzoekers denken dat het hier om een psychische aandoening gaat en wel om parasietenwaan. De huidplekken zouden de lijders zelf veroorzaken door overmatig krabben vanwege vermeende beestjes onder de huid. Is het een infectieziekte, een psychische aandoening of komt het misschien door genetisch gemodificeerd voedsel of nanotechnologie? Men weet het niet. De meeste patiënten met deze ziekte zijn ervan overtuigd een ziekteverwekker onder de leden te hebben. Enkelen zien chemische stoffen als de bron. Velen voelen zich in de steek gelaten door de medische wetenschap. In de VS waar het grootste deel van de lijders zich bevindt, doen de 'Centers for Disease Control and Prevention' nu serieus onderzoek naar deze ziekte van Morgellons. Die naam komt trouwens van een kwaal die in de zeventiende eeuw in Frankrijk werd beschreven en gelijkenissen vertoont met het huidige ziektebeeld. Het lijkt vaak in families voor te komen en sommigen zeggen baat te hebben bij antibiotica. Tot nu toe is de oorsprong van Morgellons echter onbekend.

Boomman

Wie 'treeman' (boomman) intikt op Google krijgt meer dan een half miljoen hits met foto's . Ze verwijzen naar Dede Kosawa, een Indonesische man die zo lijkt te zijn weggelopen uit de set van een horrorfilm. Toen hij vijftien was viel hij op zijn knie. Daarna begon hij langzaam maar zeker steeds meer op een boom te lijken. Handen en voeten veranderden in op wortels lijkende uitstulpingen, waardoor lopen en werken - hij was visser - niet of nauwelijks meer mogelijk was. Geld verdiende hij door zich aan toeristen te tonen. Een Amerikaanse huidarts, Anthony Gaspari, raakte gefascineerd door dit 'monster' en vloog naar Indonesië om Kosawa te onderzoeken. Hij ontdekte dat de boomman besmet was met het humane papillomavirus (HPV). Dit is een berucht virus dat bij vrouwen baarmoederhalskanker veroorzaakt en bij mannen (genitale) wratten. Uitgebreid onderzoek bij de boomman toonde aan dat hij een zeldzaam genetisch defect heeft, waardoor zijn lichaam geen afweer heeft tegen dit virus. Het gevolg was dus dat dit virus zo'n twintig jaar ongestoord kon doorgaan met het misvormen van vooral de huid van zijn ledematen. Dit mysterie is in dit geval wel opgelost, dank zij deze nieuwsgierige huidarts. Kosawa is inmiddels verschillende keren geopereerd en verlost van zijn monsterlijke uiterlijk.

'Boomman' Dede Kosawa.

Body Integrity Identity Disorder (BIID)

Vrij vertaald komt het bij deze ziekte neer op een stoornis waarbij een deel van het eigen lichaam niet als zodanig herkend en erkend wordt. Deze BIID-patiënten willen daarom dat 'vreemde' deel van hun lichaam kwijt, zoals een hand, een arm of een deel van het been. Zij kunnen tot op de centimeter aangeven hoe hoog hun arm of been eraf zou moeten, omdat het niet 'als eigen' aanvoelt. De aandoening is zeer zeldzaam en ontstaat meestal al op jonge leeftijd. Gezondheidszorgpsycholoog Yanda van Rood denkt dat we waarschijnlijk alleen het topje van de ijsberg zien. Het is een taboe, zoals zo'n vijftig jaar geleden fantoompijn na een amputatie dat ook nog was; daar sprak je niet over. Nu weten we wat er bij fantoompijn in het brein gebeurt. Over BIID zijn natuurlijk allerlei theorieën bedacht, van gefrustreerde seksualiteit tot persoonlijkheidsproblemen, maar daar is nooit iets van gebleken, aldus Van Rood. Zij ziet meer in de mogelijkheden van het steeds populairder wordende, functionele breinonderzoek met MRI-scanners. Vorig jaar werd op deze wijze bij vier BIID-patiënten onderzocht wat er gebeurde als het door hen gehate been werd aangeraakt. De pariëtaalkwab, die informatie van onze zintuigen ontvangt en verwerkt, vertoonde hierop vrijwel geen activiteit. Onderzoekers op dit gebied experimenteren sindsdien met een behandeling die bestaat uit het stimuleren van de pariëtaalkwab met warm of koud water via het oor.

De ziekte van Madelung

De medische naam hiervoor is 'goedaardige, symmetrische lipomatosis'. Het laatste woord geeft al aan dat het gaat om een aandoening waarbij een hoeveelheid vetbulten ontstaat, ofwel gezwellen van vetcellen. Het bijzondere van deze lipomatosis is dat deze vetafzetting zich alleen manifesteert in het hals- en schoudergebied, waardoor er als het ware een vetkraag ontstaat. Het is volstrekt goedaardig, het geeft geen klachten, het komt maar zelden voor en voornamelijk bij mannen die chronisch (te) veel alcohol drinken. De oorzaak ervan is onbekend. Kortgeleden is een dergelijke patiënt nog beschreven in de New England Journal of Medicine. Nadat de diagnose was gesteld, is deze patiënt weer naar huis gestuurd omdat hij geen klachten had en de aandoening alleen ontsierend is.

Chronisch vermoeidheidssyndroom

Dit chronische ziektebeeld met griepachtige klachten, waarbij zware vermoeidheid op de voorgrond staat, kent inmiddels tal van namen: myalgische encephalomyelitis (ME), post-viraalsyndroom en zelfs 'yuppie flu'. Chronisch vermoeidheidssyndroom (CVS) wordt nu als naam het meeste gebruikt. CVS begint vaak met een infectie, zoals griep of de ziekte van Pfeiffer, die maar niet overgaat. In Nederland lijden zo'n dertigduizend mensen aan deze aandoening en 80 procent van hen is vrouw. Vorig jaar werd even gedacht dat de oorzaak ervan was gevonden: het XMRV-virus. Dit zou bij tweederde van de chronisch vermoeide patiënten in het bloed zitten en bijna niet bij gezonde mensen. Inmiddels zijn deze bevindingen weer door andere onderzoekers tegengesproken en blijft de oorzaak van deze aandoening voorlopig nog een raadsel.

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Vragen over… gehoorschade

Tekst: Wouter Mol

De Gran Marcha van het Curaçaose carnaval nadert alweer met rasse dreunende en bovenal tot massief in het middenrif bonkende schreden. Morgen is het weer zo ver en worden jong en oud blootgesteld aan de nodige vaak overtollige en o zo schadelijke decibellen. Arts Wouter Mol attendeert in zijn bijdrage op het feit dat gehoorschade tijdens zo'n evenement een niet denkbeeldig probleem vormt.

Hoe werkt het gehoor?

Ons gehoororgaan bestaat uit drie delen: het binnenoor, het middenoor en het uitwendige oor.

Uitwendige oor

Daarvan zijn de gehoorschelpen (de 'oren') het meest opvallend. Ze functioneren als een soort trechters die geluid opvangen. De trillingen waaruit geluid bestaat worden vervolgens via de uitwendige gehoorgang geleid naar het trommelvlies, dat de scheiding vormt tussen het uitwendige oor en het middenoor.

Middenoor

Het middenoor bestaat uit de trommelholte en de oortrompet. In de trommelholte bevinden zich de drie gehoorbeentjes: het bekende trio hamer, aambeeld en stijgbeugel. Zij werken als een soort hefboom die de kleine trillingsbewegingen van het trommelvlies versterken. Deze trillingen worden overgebracht naar de hamer, die tegen het aambeeld slaat. Het aambeeld brengt op zijn beurt de beweging over op de stijgbeugel die vastzit op een membraan, waarna de beweging zich als een golf voortzet in de vloeistof van het binnenoor.

Binnenoor

Het binnenoor omvat het slakkenhuis, een labyrintische holle buis die met vloeistof is gevuld en waarin zich het orgaan van Corti bevindt. Dit orgaan is cruciaal voor ons gehoor: in elk slakkenhuis zitten zo'n 20.000 haarcellen, die ervoor zorgen dat de trillingen van de vloeistof worden omgezet in elektrische signaaltjes. Die haarcellen kunnen tot 20.000 (!) signalen per seconde doorgeven aan de zenuwen. Zij zorgen ook voor het onderscheid tussen toonhoogten: haarcellen vooraan in het slakkenhuis geven hoge tonen door aan de zenuwen, achteraan worden lage tonen doorgegeven. Via de gehoorzenuw belanden de elektrische signaaltjes in de hersenen, waar ze worden verwerkt en waardoor we ons bewust worden van het geluid.

Botgeleiding

Geluidsgolven bereiken het binnenoor ook direct via de schedel, vooral via het slaapbeen. Hierdoor kunnen we toch nog iets horen als het trommelvlies beschadigd raakt of als de gehoorgang verstopt is. Er is dan sprake van zogeheten botgeleiding.

Wat is gehoorschade?

Door regelmatige blootstelling aan schadelijke geluiden loop je risico op verschillende vormen van gehoorschade. Soms gaat het om tijdelijke gehoorproblemen, vergelijkbaar met het verschijnsel dat optreedt na een avondje disco: je hebt last van 'suizende' of 'tuitende' oren, waardoor je een tijdje minder goed kan horen.

Dit fenomeen is het eerste teken dat er haarcellen in het slakkenhuis kapot zijn gegaan. Net zoals graan kan knakken door te harde wind, zo kunnen haarcellen breken door te hard geluid.

Wanneer dit gebeurt worden geluidstrillingen niet, of onvoldoende, omgezet in elektrische signalen voor de gehoorzenuw, waardoor het gehoor achteruit gaat. Als te hard lawaai schade aanricht in het oor dan is dat meestal definitief. Eenmaal beschadigd kunnen de tere haarcellen in het binnenoor zich namelijk niet of nauwelijks herstellen. Reparatie van haarcellen via een chirurgische ingreep is eveneens onmogelijk, domweg omdat ze daar veel te minuscuul voor zijn.

Welke vormen van gehoorschade zijn er?

Tinnitus ofwel oorsuizen, waarbij je geluid hoort (bijvoorbeeld gepiep, gefluit of gebrom) dat niet afkomstig is van de omgeving, maar dat in het oor zelf ontstaat. Het vervelendste van tinnitus is dat je dit geluid niet kunt 'uitzetten'. In het ergste geval verdwijnt het nooit uit het oor, ook 's nachts niet. Dit kan soms gekmakend zijn.

Hyperacusis, een sterk verhoogde gevoeligheid van de oren voor (scherpe) geluiden, die hinderlijk hard klinken doordat de pijngrens voor hard geluid aanzienlijk lager ligt. In een gezond oor ligt die grens tussen de 130 en 140 decibel, maar bij mensen met hyperacusis kan dat teruglopen tot 80 à 90 decibel. Daardoor klinken geluiden die een gezond persoon 'normaal' vindt voor een hyperacusis-patiënt pijnlijk hard.

Diplacusis, waarbij je met het linkeroor toonhoogtes anders waarneemt dan met het rechteroor; je interpreteert die tonen 'verkeerd'. Bij langdurige blootstelling aan te hard geluid - en overigens ook naarmate je ouder wordt, verslechtert in eerste instantie de waarneming van hoge tonen. Dit komt doordat in het slakkenhuis de meeste energie (of beter, de sterkste geluidstrillingen) vooraan in dit labyrint binnenkomt; dat is precies de plek waar de haarcellen liggen die voor de verwerking van hoge tonen zorgen. De haarcellen die de lage tonen verwerken liggen dieper in het slakkenhuis en zijn daardoor beter beschermd tegen sterke trillingen. Voor de duidelijkheid: het is dus niet zo dat de toonhoogte van het geluid dat gehoorschade veroorzaakt overeenkomt met het slechter horen van diezelfde tonen.

Distortie, waarbij je tijdelijk of blijvend geluiden vervormd waarneemt.

Cocktail party-effect, een sterk verschillende gevoeligheid tussen het linker- en rechteroor, waardoor je in ruimtes met achtergrondgeluid specifieke geluiden moeilijk kunt onderscheiden. In het normale sociale verkeer kan dit heel lastig zijn, omdat het een stuk lastiger wordt om een gesprek goed te volgen.

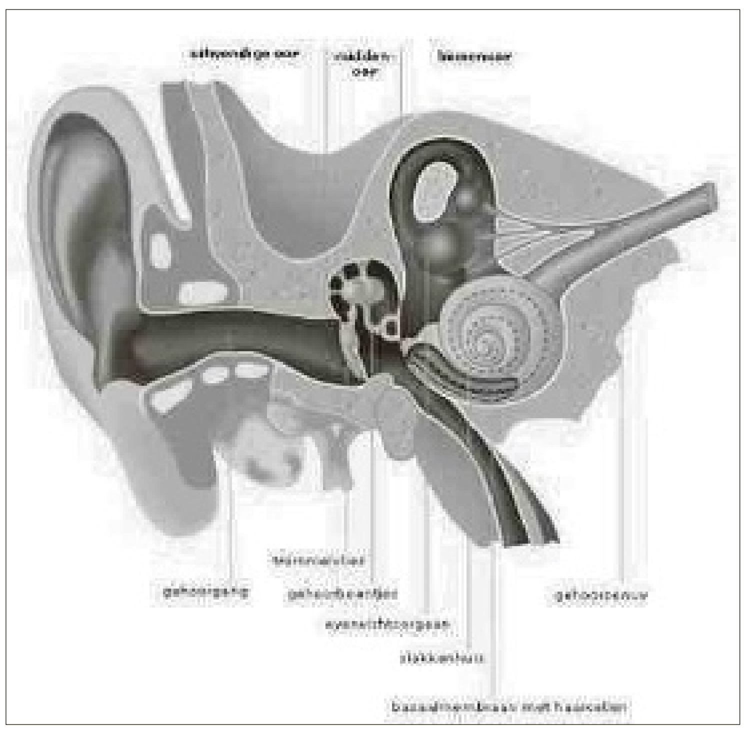

Hoe herken ik gehoorschade?

Eerste signalen van gehoorbeschadiging zijn:

- het niet meer horen van hoge tonen of zachte geluiden
- steeds meer moeite hebben met telefoneren
- lastig een gesprek kunnen voeren in een rumoerige omgeving
- voortdurend fluit- of pieptonen in het oor horen

Komt gehoorschade veel voor?

Oorspronkelijk kwam gehoorschade voornamelijk voor bij mensen die door hun beroep veel aan hoge geluidsniveaus blootstaan (arbeiders enz.). Tegenwoordig is het vooral het frequent beluisteren van heel luide muziek bijvoorbeeld in discotheken, op muziekfestivals of thuis met de MP3-spelers, waardoor mensen (vaak jongeren) schade oplopen. Inmiddels heeft ruim een half miljoen jongeren tussen de 16 en 30 jaar (15 procent van het totaal aantal jongeren in die leeftijd in Nederland) te kampen met blijvende gehoorschade. Per jaar komen daar zo'n 20.000 jongeren bij. Dit is een zeer verontrustend aantal. Op Curaçao zullen de percentages min of meer gelijk liggen.

Bij het ouder worden van deze jongeren zullen de beperkingen van deze gehoorschade steeds duidelijker worden.

Wat kan je er aan doen?

Voorkomen is beter dan genezen. Dat gaat in dit geval helemaal op, omdat er (nog) geen genezing mogelijk is voor gehoorschade. Als je weet dat je blootgesteld gaat worden aan hard geluid bijvoorbeeld tijdens de Gran Marcha, kan je universele oordopjes en otoplastiekjes met een speciaal muziekfilter aanschaffen. Deze dopjes dempen wel het te harde geluid, maar tasten niet de muziekbeleving aan.

Als je geen oordopjes hebt, doe je er goed aan de totale tijd dat het oor aan te hard geluid blootgesteld is, zo kort mogelijk te houden. Dit kan door regelmatig oorpauzes te nemen (een poosje uit de ruimte met het te harde geluid gaan). Een andere maatregel is niet te dicht in de buurt te gaan staan van de lawaaibron (boxen, machines, enz.).

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

TASHA'S
BODY WELLNESS
Uw massage op bestelling in uw eigen tuin, porch of aan uw zwembad!
Ontspannings-relax massage
Traditionele Indonesische massage
Deep Tissue massage
Tevens Gift Vouchers en Strippenkaart met aantrekkelijke korting verkrijgbaar.
Voor local rates, vraag naar de voorwaarden
TEL: 5999 676-9692 www.curacaomassage.com

Bo salú den balansa
Gezondheidsbeurs
in WTC, 12 en 13 maart 2011.
De tweede Gezondheidsbeurs 2011, een beurs voor iedereen die zijn gezondheid belangrijk vindt.
Vanaf baby tot 100 plussers. Dus voor jong en oud, man en vrouw.
Het WTC zal 12 en 13 maart a.s. vanaf 11 uur 's ochtends tot 7 uur 's avonds in het teken staan van een gezonde levensstijl.
Het WTC is opgedeeld in 4 zones: sport, medisch, verzorging en voeding, Er is een speciale demo area waar er interessante lezingen in 3 Meeting Rooms plaats vinden. U kunt veel informatie krijgen maar ook kunt u actief meedoen met zumba, aerobic, speedminton, meditatie, massage en fitness. Dietiste en medisch specialisten zullen ook aanwezig zijn.
Er zijn "booth's" waar u diverse testen kunt laten verrichten.
Meer dan 24 lezingen gedurende deze dagen met medische specialisten en professionals.
Dietiste/voedingsdeskundige Carla Pauletta zal in Datu Room gratis advies geven.
Mail ons naar info@bosaludenbalansa.com om een afspraak te maken.
Zaterdag en zondag geeft Carla Pauletta één lezing van 2-2.30 in Datu Room.
In Katuna Room zal er op 12 en 13 maart workshops zijn met Piramid Top.
Wandelen onder begeleiding op Koredor.
Dus doe sportieve kleding aan en kom met het hele gezin naar de tweede gezondheidsbeurs BO SALU DEN BALANSA in het WTC op 12 en 13 maart a.s.
Entree bedraagt NAF. 3.50 voor kinderen tot 12 jaar en 60 plussers en NAF 5.00 vanaf 12 jaar.
Entree kaarten zijn al verkrijgbaar bij Samsom Colon, Samsom Jan Noorduynweg, Samsom Chobolobo, Boekplus Fokkerweg en Kapsalon Vilmay te Hanenberg.
Voor meer informatie kijk op www.bosaludenbalansa.com
12 en 13 maart 2011
UTS
In WTC

Body Stress Release Info-Corner
Staan de lampjes in het lichaam op rood, Body Stress kan hiervan de reden zijn. Heeft u last van.............
* Pijn in schouders of tussen de schouderbladen
* Effecten van een whiplash
* Nekpijn of een stijve nek
* Hoofdpijn, duizeligheid, gespannen kaken
* Pijnlijke, tintelende of gevoelloze armen en handen
Body Stress Release is een behandeltechniek waarmee het 'zelfherstellend vermogen' van het lichaam wordt gestimmuleerd
Wellicht kan je contact opnemen met de praktijk van Body Stress Release.
Body Stress Release Curaçao
Soldatenweg 19-A, tel.: 737-5287, www.bodystressrelease.nl
Clemens Evertsen: 666-6462; Björn van der Ree: 515-4925

Repatriëren

‘Curaçao heeft mijn leven veranderd’

Jaarlijks verhuizen bijna vijfduizend Europese Nederlanders naar Curaçao. De een voor een stage van een paar maanden, de ander omdat hij uitgezonden wordt voor een paar jaar en een enkeling om zich voor de rest van zijn leven op het eiland te settelen. De meesten keren toch weer terug naar Nederland met in hun rugzak mooie of vervelende herinneringen aan het eiland.

Derk Pas.

Tekst: Jolijn van Harten

Claire van Maazen integreerde tussen de Curaçaoënaars

‘*Ik wilde meedoen in de cultuur*’

Claire van Maazen (23) zette vorig jaar rond deze tijd voor het eerst een stap op het eiland. Ze had als doel om zich te mengen tussen de lokale bevolking van Curaçao. “Voor ik vertrok heb ik een paar maanden een cursus Papiamentu gevolgd, want ik wilde mee kunnen doen in de cultuur”, vertelt ze.

Claire van der Maazen.

Claire studeerde Spaanse taal en cultuur in Madrid. Ze wilde de stage aangrijpen om meer van de wereld te zien. “Ik wilde graag een stage lopen waarbinnen ik zowel met Spaans als Nederlands aan de slag kon. Toen ben ik de kranten op Curaçao gaan afbellen en zo kwam ik bij Ñapa en El Periódico terecht.” Zodra ze de stageplek geregeld had, besloot ze een cursus Papiamentu te volgen. Na drie maanden woorden stampen en verhalen over Curaçao aanhoren van andere cursisten, was ze klaar voor het avontuur op Curaçao. “Ik had weinig verwachtingen van mijn stage en leven op Curaçao.” Lachend voegt ze eraan toe: “Na alle verhalen die ik erover gehoord had, leek het me wel een gezellig eiland.”
Haar eerste doel was: zo snel mogelijk integreren. De taal kon ze al redelijk. De tweede stap was salsales. “Tijdens de lessen ontmoette ik veel locals.” Ze woonde wel in een huis waar ook veel Europese Nederlanders woonden. “Dat was helemaal niet de bedoeling. Ik dacht dat wonen met Nederlanders niet handig zou zijn voor mijn ‘integratie’, maar het was achteraf niet heel erg. Ik leerde toch wel veel mensen kennen.”
“Curaçaoënaars zijn relaxt en doen niet zo moeilijk. Alles wat nu niet komt, komt straks wel”, zegt Claire. Dat mist ze nu wel, nu ze weer in Nederland is. “Ik kon mezelf helemaal vinden in de Curaçaose levensstijl, dus dat heb ik wel aangehouden. Ik leef nu met minder stress.” Poco poco is haar levensmotto, maar ze is er al wel achter gekomen dat dat op Curaçao beter werkt. “Hier in Nederland leven mensen met: ‘liever gister dan vandaag’, dat is haast het tegenovergestelde van het ritme op Curaçao.” Verder mist ze ook het eten, de salsales en de vriendelijke, altijd groetende, mensen op straat. “Ik mis gewoon de gezelligheid van het eiland, waar je altijd wel bekenden tegenkomt. Ook al schiet daardoor niks op.”
Tijdens haar verblijf op Curaçao miste ze niets. “Alleen mijn familie miste ik een beetje, maar toen mijn stage afgelopen was, wilde ik echt niet terug naar Nederland.” Het mooiste dat ze meegenomen heeft naar huis zijn de vriendschappen met zowel Curaçaoënaars als Europese Nederlanders. Toch merkt ze nu ze weer een half jaar terug is in haar eigen land dat Curaçao ook wel beperkend is. “Nu merk ik eigenlijk pas dat het eiland best klein is. Ik weet niet of ik me daar voorgoed kan vestigen.” Toch is Claire zeker van plan om weer terug te gaan. “Ik maak mijn studie af en dan ga ik weer terug.” Voor hoelang? Dat weet Claire nog niet, want eigenlijk wil ze de hele wereld nog zien.

Katja Steinfort telde vanaf haar aankomst al af naar haar vertrek

‘*Ik had het gevoel dat het eiland me haatte*’

“Ik wilde gewoon even weg van thuis”, zegt Katja Steinfort (21). Zo belandde ze op Curaçao. Het eiland bracht haar diefstallen, frustraties en vooral heel veel heimwee. “Ik kon soms de leuke dingen van mijn stage en leven op een tropisch eiland gewoon niet meer zien door alle ellende”, zegt ze.
Vol goede moed stapte Katja eind augustus op Curaçaose bodem. “Ik had zoveel leuks verwacht van dit ‘feesteiland’. Vrienden van me hadden verteld over leuke feestjes, mooie stranden, geweldig weer en een relaxte werksfeer. Ik had er helemaal zin in.” Al snel merkte Katja dat ze er teveel van had verwacht. Na een paar weken begon het met regenen en dat hield niet meer op. Drie maanden lang zat ze zich te vervelen op haar kamer, terwijl het weer buiten eng veel op de herfst in Nederland leek. Ondertussen ging door diezelfde regen haar auto kapot en na een weekje op het eiland werd er voor het eerst ingebroken. Dat allemaal terwijl ze haar stage bij Versgeperst.nl ook niet echt leuk vond.

“Na die eerste inbraak is er in mijn huis nog twee keer ingebroken en kwam er ‘s nachts soms een choller langs die een keer mijn toilettas met al mijn dure make-up heeft meegenomen.” Die diefstallen frustreerden haar, maar haast nog veel frustrerender was de politie. “Die lui konden echt niet doorwerken. Ik heb heel wat uurtjes aan ze verspild”, zegt ze verontwaardigd. Al vond ze dat ‘slome werktempo’ niet altijd vervelend. “De werkdruk lag daardoor ook lager dan in bijvoorbeeld Nederland.”
De eerste maanden voelde Katja zich vooral heel eenzaam. Ze wilde naar huis. “Ik had het gevoel dat het eiland me haatte. Echt alles zat tegen.” De laatste paar weken werd het gelukkig toch wat leuker. “Er waren een paar nieuwe huisgenoten bijgekomen en met hen kon ik het goed vinden. Ook raakte ik bevriend met een Curaçaose jongen die me een ander kant van het eiland liet zien”, vertelt ze met een glimlach. Ze geeft eerlijk toe dat ze een verkeerd beeld had van Antillianen. “Door die vriend is dat veranderd. Ik zie in dat ze hier in een hele andere cultuur leven. Bovendien is natuurlijk niet iedereen hetzelfde.”

En nu ze terug is in Nederland mist ze Curaçao zelfs. “Ik mis de warmte vooral. Het eten vond ik heerlijk en de taal vind ik leuk. Die wil ik zeker beter gaan leren.” Ze is dan ook van plan om nog eens terug te komen naar het eiland. “De laatste weken zag ik steeds meer de leuke kant van het leven op Curaçao. De stranden, de zon, de relaxte sfeer.” Ze is nu pas een paar weken terug, dus ze kan nog niet echt zeggen wat ze heeft meegenomen van het eiland. “Behalve een prachtige grote gekleurde hagedis voor aan de muur. Die krijgt een mooie plek in mijn kamer”, zegt ze lachend. Sowieso heeft ze veel geleerd van haar verblijf op Curaçao. “Ik heb er een waardevolle ervaring bij en ik weet nu ook beter wat ik niet wil.”

Derk Pas nam een vrouw en kind mee naar huis

‘*Curaçao heeft mijn leven op z’n kop gezet*’

Toen hij een keer vijf minuten te laat was bij een klant, werd deze boos. Derk Pas (38) besloot op dat moment dat hij wilde verhuizen naar Curaçao. Vier jaar later keerde hij terug naar Nederland. Inmiddels was hij getrouwd en vader van een zoontje. “Mijn leven is daar letterlijk totaal veranderd”, zegt hij.
“Ik was er elf jaar geleden helemaal klaar mee”, begint Derk te vertellen. Hij was toen net klaar met zijn studie en woonde en werkte in Amsterdam. Elke dag stond hij in de file. Zijn vader is Curaçaoënaar en dat bracht hem op het idee om gedurende een paar jaar naar Curaçao te gaan. “Op Curaçao is het niet erg als je iets te laat bent. Iedereen doet lekker rustig aan. Dat leek me wel wat.” Vier jaar lang woonde hij op het eiland. Eerst werkte hij in verschillende horeca-ondernemingen, daarna bij reclamebureau Stradius.” Toen hij twee jaar op het eiland was, bracht zijn eigen verjaardagsfeest een nieuw toekomstperspectief. Hij ontmoette die avond zijn droomvrouw. “Een vriend van me vroeg of hij een vriendin mee mocht nemen. Dat vond ik prima. Toen ik haar voor het eerst daar zag, zei ik tegen haar: ‘Jij wordt de moeder van mijn kinderen’.” Vanaf die avond ontmoetten ze elkaar veel. Anderhalf jaar na die verjaardag werd hun eerste zoon geboren. “Vorige week werd mijn zoon alweer zeven jaar. De tijd vliegt!”
“Ik zie nog zo voor me dat ik met mijn buurman op Curaçao in de auto zat. Een andere auto haalde ons idioot in, dus begon ik hem uit te schelden. Mijn buurman vroeg toen aan me: ‘Ken je hem?’ Ik zei hem van niet, waarop hij antwoordde: ‘Waarom scheld je hem dan uit? Misschien heeft hij wel haast.’.” Dit moment staat Derk nog goed voor de geest. Het gaf hem perspectief op zijn Nederlandse mentaliteit. Zo kwam hij er ook achter dat veel vooroordelen over het eiland kort door de bocht zijn. “Veel mensen vinden de Curaçaose politie corrupt. Ik vroeg eens aan een politieagent op het eiland wat hij daarvan vond. Die vertelde me dat hij simpelweg niet objectief kan zijn. Als hij iemand aanhoudt is de kans groot dat de agent hem of iemand van zijn familie kent.”

Nu mist hij het leven op Curaçao wel. Vooral de weekenden. “Op het eiland voelt elke vrije dag als een soort minivakantie”, vertelt hij lachend. “Daar voelde ik me altijd veel vrijer van verplichtingen.” Toch ziet hij ook wel wat nadelen. “Een eiland beperkt je wel in je ruimte. Op Curaçao kun je niet even op de trein stappen en een paar uur later een paar honderd kilometer verderop weer uitstappen.” Ook voelde Derk zich op Curaçao soms zelfs gediscrimineerd. “Ik kon aardig goed honkballen, maar het lukte me niet om me op Curaçao aan te sluiten in een team. Volgens een vriend van me kwam dat omdat ik blank was. Hij dacht dat ze liever geen makamba in de competitie hadden. Ik had daar nog geen seconde bij stilgestaan.” Maar ook van die ervaring ziet hij de positieve kant. “Ik begrijp nu beter hoe allochtonen zich in Nederland voelen.”

Derk heeft veel geleerd van zijn verblijf op Curaçao. Hij denkt zelfs dat hij veranderd is door de vier jaar dat hij op het eiland woonde. “Ik ben een persoonlijker mens geworden. Relaties zijn belangrijk op Curaçao en nu ook in mijn leven.” Hij past deze levensstijl zichtbaar toe in zijn eigen Internet Marketingbedrijf, Cuttheweb.nl. “Als ik merk dat de relatie met een klant niet goed loopt, zeg ik soms zelf: we kunnen misschien beter stoppen met samenwerken. Het moet wel voor twee kanten leuk blijven.” Zijn levensmotto is: geniet van het leven. “Ik probeer mijn agenda niet helemaal vol te plannen. Er moet ruimte blijven voor spontane acties.”

Alle drie werden ze meegenomen in het ritme van het leven op Curaçao. De stralende zon, de kleurrijke cultuur en het pocopoco-tempo trok hen naar het eiland. Claire ging terug met een grote zekerheid: ooit komt ze terug. Katja stapte opgelucht het vliegtuig in na zes maanden aftellen naar dat moment. En Derk heeft twee souvenirtjes meegenomen die niemand hem meer afpakt. Allemaal gingen ze terug met hun eigen herinnering aan het zonnige eiland over zee.

Katja Steinfort.

LIFE & style

Quote

‘Every man’s dream is to be able to sink into the arms of a woman without also falling into her hands’

Jerry Lewis (Amerikaans komiek en acteur, geboren 1926)

Thuis

Taal

Tekst: Monique Casimiri

Ik sta nu ruim twaalf jaar voor de klas en de meeste kinderen die bij mij in de klas hebben gezeten kennen het woord sushibak.

Ook het woord dushi is niet onbekend voor ze, als ook een aantal scheldwoorden. Hoewel ze die meestal op straat leren van vriendjes. Ze komen bij mij vragen wat het betekent en ik ben niet te flauw om ze die vertaling te onthouden.

Ook thuis zijn ze inmiddels gewend aan mijn idioom. Onze kleine geeft een brasa aan vrienden en doet met opa het spelletje coré cabai. Zo leert hij spelenderwijs wat Papiaments. Als we nu naar Curaçao zouden emigreren zou hij het in ieder geval beter leren dan ik.
Ik was veertien toen ik weer terug kwam op de Antillen na een afwezigheid van tien jaar. Al het Papiaments dat ik kende kon ik op één hand tellen. Ik ging daar naar de middelbare school, het MIL, en kwam in een klas met vrij veel Nederlandse kinderen. Dat is mijn pech geweest. Ik hoefde ook geen Papiaments te spreken. Hoe anders was het voor mijn zus. Zij kwam in een klas met voornamelijk Antillianen en die zeiden tegen haar, praat maar Papiaments. Zij spreekt het in mijn ogen heel erg goed.
Op straat probeerde ik het wel, maar nadat ik verschillende keren flink ben uitgelachen om mijn uitspraak gaf ik de moed op.
Nu heb ik spijt dat ik toen niet heb doorgezet. Ik ben gaan surfen op internet om hier een cursus te gaan volgen. Die zijn er wel, à 400 euro p.p.
Inmiddels ben ik wel zo ver dat ik gewoon Papiaments spreek als ik bij de snèk mij impana bestel. Ik merk ook dat men dat goed kan waarderen en als ik het gevoel heb dat ik het woord niet goed uitspreek dan vraag ik dat.
Onder vrienden blijft het lastig om mij over die schroom heen te zetten. Gelukkig heeft ons kind daar geen last van. Die kent nog geen schroom. Hij loopt net zo gemakkelijk in zijn blootje door het huis, wanneer dat vol visite zit, als in zijn piratenpak.
Zo ook met taal. Hij vindt dat alles goed klinkt. Hij vraagt mij om een mala lunchi (awa limoenchi), en hij vult aan wanneer ik bij de k-klank blijf steken wanneer ik mij pijn doe.

Het genot van wijn

Welke wijn bij het eten, perfecte combinaties

Vis, vlees, groente, kaas of nagerechten, welke wijn serveren wij hierbij? Hoe speelt de bereiding een rol?

Tekst: Licores Maduro

Vorige week hebben wij het er over gehad hoe de zuurgraad, de tannines en de zoetheid een rol kunnen spelen. Deze week wat meer details over bepaalde ingrediënten en hoe de bereiding ervan een rol kan spelen.
Vis, in onze laatste rubriek hebben we het er al over gehad en vergeet maar dat vis en witte wijn exclusief bij elkaar horen. Dit is veel te generaliserend. Het soort vis is al bepalend voor een eerste indicatie wat betreft de wijn. Tong en mahi mahi verschillen al heel veel qua smaak. Daarnaast is de bereiding ook van het grootste belang. Wat voor saus komt erbij? Is de vis gebakken, gegrilled of gepocheerd? Bij gegrilde zalm gaat een vat gerijpte Chardonnay of een Pinot Noir veel beter dan een lichte Sauvignon Blanc of een zware Cabernet Sauvignon. Gebakken mula met een typische Curaçaose krioyosaus gaat veel beter met een lichte Sangiovese uit Italië of een Pinot Noir dan met een witte wijn. Ook hier moet u de gewichtregel toepassen, hoe zwaarder het eten hoe zwaarder de wijn. Zelfs lichtere Merlots doen het uitstekend bij vissoorten die voller van smaak zijn. Bijvoorbeeld bij gegrilde zalm, tonijn of zwaardvis. Speel een beetje met de bereiding om zelf te ontdekken hoe de ene wijn beter gaat smaken bij de vis dan de andere. Neem een stukje gegrilde zalm of mula en een stukje gebakken red snapper filet. Zet in een bakje een beetje romige witte wijnsaus en in een ander een beetje krioyo-saus. Serveer daarbij een Sauvignon Blanc, een volle Chardonnay en een Pinot Noir. Proef om en om een stukje vis met een van de sauzen en neem bij iedere hap een andere slok wijn. U zult snel merken dat bij de een of het gerecht of de wijn wegvalt. Bij een perfect samenspel zult u merken dat u beide blijft proeven en dat het een het ander in smaak complementeert.

Bij vlees, net als bij vis, moeten we ook naar het vlees en de bereiding kijken. Hoe neutraler de bereiding des te breder het aanbod dat erbij kan passen. Neem bijvoorbeeld een stukje rib-eye gemarineerd met rosemarijn, hier kunt u halfzware tot redelijk zware rode wijnen bij kiezen. De zwaardere, tanninerijke wijnen zullen er het meeste profijt van hebben, het vet in het vlees zal de tannines verzachten. Op het moment dat u iets anders bereidt, bijvoorbeeld een Marokkaans stoofpotje, dan zoekt u een zachtere rode wijn met minder tannines. Het kan een fruitige Merlot zijn, een Shiraz, een Grenache of een Zinfandel. Of een tikje ‘krioyo’ alweer, een lokaal potje stoofvlees, zoek hier een volle Merlot bij met zachte tannines en veel fruitige expressie. Bij varkensvlees wordt er vaak fruit gebruikt bij de bereiding, van appel tot abrikoos tot pruimen. Deze zoete invloed bij het gerecht vraagt ook om wijnen met veel fruit. Varkenshaas met abrikozenchutney is heerlijk, en een Zinfandel of een Primitivo gaan hier uitstekend bij. Zo wordt het echt veel spannender.

Volgende week gaan we door met perfecte wijn- en spijscombinaties.

Online

Online shop Wikileaks

Wikileaks probeert extra inkomsten te genereren met een online shop.

Het zou lastiger geworden zijn voor Wikileaks om giften te verkrijgen doordat verschillende partijen (zoals Paypal) de samenwerking met Wikileaks hebben verbroken. Om toch wat geld binnen te krijgen, is Wikileaks nu een online store begonnen op de website Spreadshirt. Dit is een site waar iedereen zelfontworpen T-shirts, tassen of petjes kan verkopen. In de store zijn T-shirts, hoeden, buttons, tassen e.d. te koop met het Wikileaks-logo of quotes zoals ‘Only a free and unrestrained press can effectively expose deception in government - U.S. Supreme Court’ of - van George Orwell - ‘During times of universal deceit, telling the truth becomes a revolutionary act’. Maar ook minder zware teksten zoals: ‘WTF - Wikileaks Task Force’ en ‘Truth will out’ zijn verkrijgbaar. Of heel simpel, alleen maar ‘Wikileaks’.

Alle shirts zijn in verschillende kleuren, maten en modellen verkrijgbaar.

http://www.spreadshirt.com/wikileaks

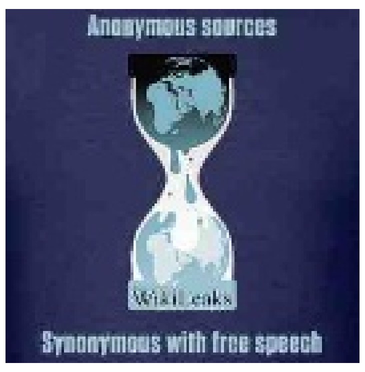

Koken

Microwave Boiley

Het leven is druk, druk, druk. Kinderen naar school, werken, koken, boodschappen doen, je komt niet meer toe aan een lekker ontbijt. De Microwave Boiley biedt de ultieme oplossing om toch een heerlijk eitje te kunnen bereiden.
Je hebt nodig: een ei, een magnetron en Boiley. Kook een ei terwijl je je aankleedt, sneller en efficiënter kan het eigenlijk niet. Binnen 3 tot 5 minuten heb je een zacht, medium of hard gekookt ei bij maximaal 1000 watt.
Je zet het ei in de eierkoker, doet er een beetje water bij, draait de bovenkant erop en zet hem een paar minuten in de magnetron. Wacht een poosje en ping! Daar is het perfect gekookte eitje naar jouw smaak!

Microwave Boiley: Met deze eierkoker voor in de magnetron heb je de perfecte oplossing om tijdens je drukke leven toch nog van een heerlijk eitje te genieten.

Digitaal

‘Echte’ draadloze monitor

Een dezer dagen wordt het eerste ‘echte’ draadloze scherm gepresenteerd. Fujitsu komt met een monitor die niet alleen beeld, maar ook stroom zonder kabel ontvangt.

De Japanse elektronicafabrikant Fujitsu heeft naar eigen zeggen een werkend prototype. Om de elektriciteit binnen te krijgen werkt het op een magnetisch inductieveld.
De stroom moet natuurlijk wel ergens vandaan komen en daarvoor is de zogenaamde SUPA-hotspot (Smart Universal Power Access) nodig, een plateau dat de energie doorgeeft. De werking is vergelijkbaar met dat van een laadstation van een elektrische tandenborstel en net zo veilig. Wel een stuk groter en krachtiger uiteraard.

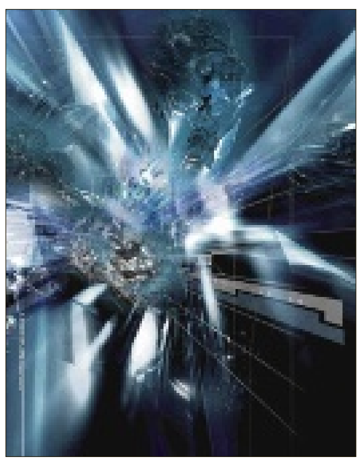

Beelden komen vanaf een pc of laptop binnen via draadloze usb-technologie. Het bereik van Fujitsu’s draadloze beeld bedraagt tien meter. Het scherm meet 22 inch. Wanneer de monitor en de daarbij behorende elektriciteitshotspots op de markt komen, is nog niet bekend.

FUNDACION PA NOS comunidad
Help Aruba’s Voedselbank met een donatie of als vrijwilliger.
Kijk op fpncaruba.com.

Feuilleton

‘Terug tot Tovar’ (2)

Tekst: Hans Vaders

‘Some dance to remember, some dance to forget’

Hotel California
The Eagles

Een kille wolkendamp schuurt plotseling, zonder enige voorafgaande waarschuwing, als een Spartaanse valwind over de bergtoppen en langs het nabije sparrenwoud.

Wim Liebknecht beklimt moeizaam de nauwe, door onkruid en betongruis omzoomde, brokkelige treden van de lange trap naar het kerkhof.

De zon, nu nog slechts een, tot een enge spelonk toegeknepen, witte massa boven door meer nevel omsingelde, verspreide boomgroepen, omfloerst in dun surrealistisch licht de vage silhouetten van geïsoleerde hopboerderijen, geplakt tegen de hogere bergruggen.

De geur van pas gemaaid alpengras en brandende houtskool overheerst. De bronzen klokken van de kleine parochie van San Martín de Tours, patroonheilige van het dorp, roepen met een sonoor gebeier de kerkgangers op tot een nieuwe gebedsdienst, alweer de derde vandaag in deze kersttijd.

Op de modderige, overvolle dodenakker, trapsgewijs tegen een helling aangelegd en omringd door metershoge groene varens, lage dennen en rode bloemen, liggen de pioniers van weleer eendrachtig, per familie, zij aan zij: Dürr, Müssle, Strubinger, Smiedt, Gerig, Kanzler, Ruh, Liebknecht, Ruthman.

‘Daar liggen ze dan, mijn voorouders’, mompelt Liebknecht. ‘Mijn roots, hier kom ik dus uiteindelijk vandaan.’ Hij loopt omzichtig in het rond, want sommige groeven zijn als zodanig nauwelijks meer herkenbaar; wat opgehoopt korrelig zand, een omgevallen door houtrot aangevroten kruis zonder inscriptie, een kleine, verweerde, beschimmelde steen.
‘Het sterft hier van de baby’s en kleuters’, constateert Liebknecht, wanneer hij de jaartallen op de zerken aandachtig bestudeert. ‘Zou dat toch niet iets van doen hebben met de mores, de oude, bikkelharde waarden, de feiten waarom mijn familie dit dorp als een dief in de nacht moest ontvluchten en voor generaties werd onteerd, dat trouwen onder elkaar met uitsluiting van iedere buitenstaander en vooral van Spaanssprekenden in deze oerconservatieve Duitse enclave van schuimend bier, aardbeien, seringen en geurige bramen.’
Een mores met een rotsvast vertrouwen in heer en katholiek hiernamaals.

Niet veraf klinkt zachte, melancholieke gitaarmuziek.
Liebknecht leest het grafschrift van zijn verre voorouder Rudolf:

‘Die Lehrer aber werden leuchten wiedes Himmels glanz und die su viele weisen wie die Sternen immer und ewiglich’.

‘Het zit blijkbaar met dikke klonters in ons bloed gewreven, de leraren, de mentoren en onbetwiste leiders’, interpreteert Liebknecht, ‘zoals mijn voorvaderen, zoals mijn

grootvader en vader, zoals ik, de zoon van een officier. En de sterren zullen er altijd en eeuwig zijn.’

Slotakkoord (1)

Ik ben Ramón Romero de las Rosas, men zegt de enige zoon van een arme vaquero, dat zegt men, een eenvoudige ongeletterde veehoeder die meestal ver van huis en vrouw zijn paard tot bloedens toe voortranselde over de uitgestrekte llano’s en zijn schaarse vrije tijd doorbracht met bier, veel rum, geroosterde hompen van vet druipend rundvlees van de geïmproviseerde barbecue en onder een zwijgzame koele maan in een bijna boomloos landschap wilde tijdelijke vriendinnen van laag allooi beminde. Hier schaam ik mij absoluut niet voor, men beweert het, men zegt het, zo waren nu eenmaal de tijden toen ik opgroeide bij mijn moeder in Dos Morto. Mijn vader heb ik nooit gekend. Een foto? Nooit gezien. In ons gehucht kwam niemand, behalve de geologen, die kwamen er veelvuldig. Een fotografie was voor de grote oorlog een kostbaar goed en alleen bestemd voor de allerrijksten.

Ik trouwde, amper zestien jaar, met mijn volle nicht Lucía. Wie was ik om dat buitenkansje af te slaan, want ze was het licht met ravenzwart haar zoals alleen een Venezolaanse dat heeft, met jonge stevige borsten en tenger, vol romantiek en hartstocht en naar bleek zo vruchtbaar als de grond ‘down by the river’. Ze werd onder mijn roede tot een door de zon opengespleten zaadlijst van een vurige flamboyant. Maar we koesterden geen rivier, slechts een zwart stinkend moeras waaruit de zware olie vrijelijk in rimpelingen en bubbels naar boven welde en het leven van mens, plant en dier verstikte. Later, toen ik definitief had gekozen voor het leven in de grote steden van het land en de wereld, heb ik haar nog eenmaal teruggezien. Een norse vadsige vrouw van in de veertig met een blik vol wrok, een dubbele onderkin en dikke stijve dijen, zonder enige allure, en dat is toch de enige franje die de mens weet te veraangenamen en aanzien geeft.

Ik ben nu al veel meer dan oud van jaren alleen; de vriendelijke nonnen noemen mij een oude wijze man, een enigszins verward mens dat praat over wereldse zaken die zij niet begrijpen, met krullend sneeuwwit haar dat een mager lichaam van ruim zeventig lange zomers tooit als een hoge Andestop, een man die in zijn rolstoel gekluisterd aan de schrijftafel in de grote zaal van het klooster zijn slotakkoord dicteert aan het geduldige lijnpapier.

Goed, ik ben inmiddels mijn geboortedatum vergeten en aborteerde uit mijn geheugen ook de vele vrienden en vriendinnen die mij reeds voorgingen naar de zetel van gerechtigheid. Ik vegeteer na een slapeloze nacht vaak uren lang bijna comateus in mijn vaste vertrouwde elektrische leunstoel in flitsen van herinnering die mij blijven achtervolgen als een roedel uitgehongerde chihuahua’s. Niets is immers rechtvaardig verlopen. Dan huil ik in het vaalgele licht van de ondergang van de enige zon van de dag het aangekoekte slijm uit mijn slechtziende ogen.

Goed, de bidgrage religieuzen in Vitoria zijn zorgzaam en hun spaarzame vluchtige aanraking voelt zo zacht als vochtig satijn. Ik krijg iedere dag om acht uur ‘s morgens stipt mijn eieren met uitgebakken bacon en een bord zwarte bonen met gestoomde witte rijst. En mijn fles rum, vijf sterren Haïtiaanse Barbancourt zo soepel als de beste Franse cognac, want dat is de harde afspraak. Bruine rum biedt levensruimte, de wil om door te gaan na een fel en moeizaam bestaan. Dat leven, wat ik me maar nauwelijks wil herinneren, keert echter nooit meer terug in het niet te keren proces van ontmanteling, van implosie, van fysieke onttakeling waarin ik nu verkeer, dat besef ik ook wel.

Goed, niemand speelt meer Chopin of Brahms voor me. Ik heb er vrede mee. Ik wil per se niet meer terug naar mijn geliefde eilanden of men zou mij onder dwang moeten knevelen en ontvoeren in een kist. Ik kan zelfs niet meer terug tot Tovar. Ook dat besef ik terdege, niet meer terug tot Tovar en dat maakt mij kwetsbaar, weemoedig en bovenal opstandig.

Hans Vaders (1949) is schrijver, dichter, journalist, columnist en eindredacteur van de Ñapa. Hij publiceerde eerder onder meer bij uitgeverij In de Knipscheer in Haarlem de roman ‘Tropische winters’, het verschillende malen bekroonde ‘Otrobanda, berichten van de andere kant’ en gedichten in De Tweede Ronde en Kristòf. Dit jaar staat tevens de gedichtenbundel ‘Kate Moss in Mahaai’ samen met beeldend kunstenaar Herman van Bergen ingepland om voor het magere voetlicht te treden.

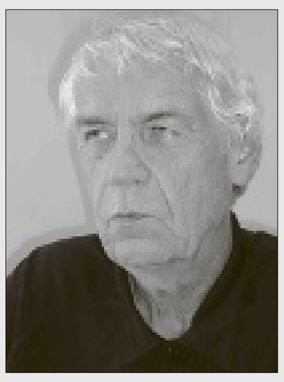

Poëzie

Tot tranen toe geroerd

Het ‘Tribute to the Great Salt Pond’ werd onverwacht een emotionele ervaring voor een aantal aanwezigen. Sommigen kregen de tranen in hun ogen, aldus voorzitter Shujah Reiph van Conscious Lyrics (CLF).

“Door de poëzie van Lasana Sekou waren zij tot tranen toe geroerd”, zei hij. Ook het dansen van Nicole de Weever was een succes en het publiek barstte nog voor het einde in een luid applaus uit. Vorige week donderdag organiseerde CLF het eerbetoon inzake de Great Salt Pond in de Philipsburg Jubilee Library.
Dichter/schrijver Lasana Sekou las op geheel eigen, onnavolgbare wijze drie gedichten voor. Hij droeg ‘The Great Salt Pond Speaks’, ‘A Walkabout Poem for Patsy Brooks’ en het eerste deel van ‘Cradle of the Nation’ voor. Onder het publiek waren nog mensen die zelf in de zoutpannen hadden gewerkt of er als kind hadden gespeeld. Nicole de Weever, de Broadway-ster van Fela! , danste tijdens het reciteren van Cradle of the Nation. Het was de eerste keer in 16 jaar dat ze op het eiland optrad. Ze werd begeleid door Rudy Davis.
Na afloop van de declamatie van Sekou maakten velen melding van het belang van

Het onderwerp van de Tribute: de Great Salt Pond.

de Great Salt Pond op cultureel gebied, maar ook met betrekking tot het milieu. Gesproken werd over hoe het binnenwater beschermd kan worden om verdere achteruitgang tegen te gaan. Er werd besloten een petitie op te stellen voor het behoud van de Great Salt Pond, die al direct door veel mensen werd onderschreven.
Sekou signeerde tenslotte zijn nieuwste bundel ‘Pelican Heart / Corazón de pelícano’. “De mensen van St. Maar-

Sujah Reiph.

ten toonden hun liefde voor hun erfenis”, meende Reiph na afloop. Het eerbetoon maakte onderdeel uit van de 20e jaarlijkse Black History Celebration, in samenwerking met Philipsburg Jubilee Library en House of Nehesi Publishers.

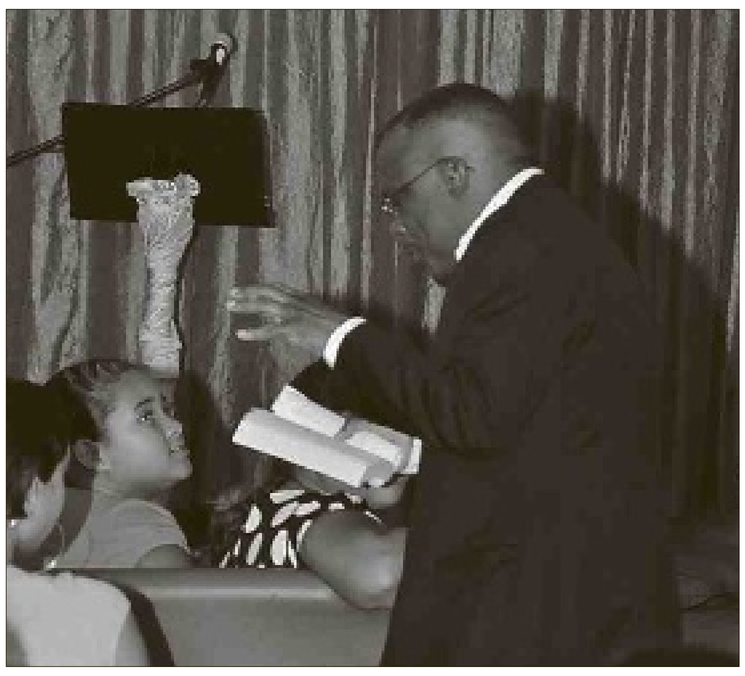

Lasana Sekou leest voor uit eigen werk en gaat daarbij dwars door de zaal heen.

Leesvoer

‘Dienstreizen van een thuisblijver’

Maarten ‘t Hart schreef in 1984 zijn eerste biografie en onlangs kwam de tweede uit: ‘Dienstreizen van een thuisblijver’. Leek het er in ‘84 nog op dat zich een koerswijziging in het leven van de auteur aankondigde, nu blijkt dat daar niets van terechtgekomen is.

‘t Hart zou het schrijverschap het liefst invullen met alleen maar schrijven, maar noodgedwongen ontplooit hij ook publicitaire activiteiten. Hij moet in tv-programma’s verschijnen en meewerken aan interviews bij hem thuis. Nu hij ook buiten Nederland

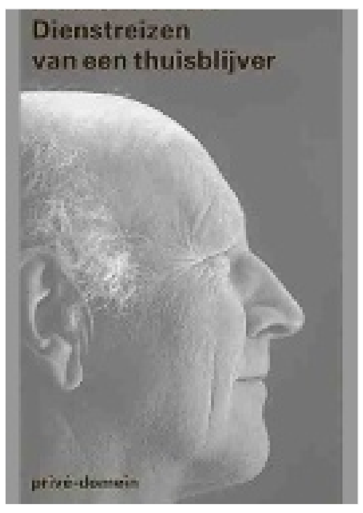

gelezen wordt, moet hij zelfs op reis en avond aan avond voorlezen uit eigen werk voor studenten, plattelandsvrouwen en wat dies meer zij. Het kan hem allemaal niet echt bekoren. Hij houdt er niet van als journalisten en fotografen bij hem over de vloer komen en kostbare tijd opslokken die hij ook had kunnen gebruiken om te schrijven.
In Dienstreizen van een thuisblijver beschrijft ‘t Hart op droogkomische wijze onder meer zijn belevenissen als rondreizend schrijver. Hij gaat bijvoorbeeld met een gezelschap bestaande uit Nederlandse schrijvers zoals Anna Enquist, Adriaan van Dis en Connie Palmen naar Göteburg. Hij hoopt onderweg met Enquist over muziek te kunnen praten, maar zij toont tot zijn grote teleurstelling geen belangstelling. Maar ook gaat hij in op zijn poging de biograaf van Vestdijk te worden en de wijze waarop hij werd uitgebuit door zijn Duitse uitgeefster.

Het levert een vermakelijk boek op over het schrijverschap en - vooral - de beslommeringen daaromheen.

Titel: Dienstreizen van een thuisblijver
Auteur: Maarten ‘t Hart
Uitgeverij: De Arbeiderspers, febr. 2011
ISBN13: 9789029573580

Ars Poetica

Misschien - Cola Debrot

voor mijn Bonairiaanse vrienden

Misschien komt de dag weer,
een dag van louter blijheid.
Of was het zo’n lichte maannacht
vol weemoed onder de siaboom?

Misschien komt de dag weer
dat cactus en siaboom
elkaar omhelzen
als toegenegen verwanten

Misschien komt de dag,
- alle maïs heeft zijn zaad -
dat zelfs arbeider en kapitalist
elkaar zullen mogen.

Misschien… die dag is nog ver
Verder dan de knoekoe van Ma Linda.
Maar verlies het geloof en de hoop niet,
ondanks al ons lijden onderweg.

Vertaler niet bekend

CARIB publishing
Nu beschikbaar:

Carnaval op Curacao
Dit mooie fotoboek neemt de lezer mee in de beleving van het grootste Curaçaose volksfeest van het jaar. Schitterend in beeld gebracht door Bea Moedt, met verhalen en interviews door Elodie Heloise.

Ik en faalangst
In dit boek leren Nathalie van Kordelaar en Mirjam Zwaan, beiden orthopedagoog, kinderen omgaan met faalangst. De oefeningen en tips die opgenomen zijn maken faalangstige kinderen rustiger en dat stelt hen in staat te laten zien wat ze wel kunnen.

Passende zorg voor ouderen met psychische problemen
Beschrijft op een simpele en overzichtelijke wijze welke psychische problemen ouderen kunnen hebben, wat voor hulp zij daarbij zoeken en hoe ouderen en hulpverleners samen tot de best passende hulpverlening kunnen komen.

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via email: Office@Caribpublishing.com

Milieu

Brouwers beducht voor waterschaarste

Brouwers verkopen elke dag meer dan een half miljard liter bier en verbruiken een veelvoud van die hoeveelheid water in het productieproces. Die afhankelijkheid van de slinkende voorraden zuiver water wordt stilaan een echte achilleshiel. Net als veel andere bedrijven in de sector zijn brouwers koortsachtig op zoek naar manieren om hun waterverbruik te verminderen en watervoorraden beter te beschermen. Daarbij werken ze zelfs samen met hun grootste concurrenten.

“Bedrijven zijn zich bewust geworden van de problemen die hun waterbevoorrading kan geven”, zegt Stuart Orr, zoetwaterexpert van WWF International. Orr was een van de sprekers op een conferentie over duurzaam watergebruik in Brussel, georganiseerd door IPS en het Global Compact Netwerk België. De bijeenkomst werd gesponsord door AB InBev, een teken van de nieuwe wegen die brouwers en andere bedrijven inslaan om zich in te dekken tegen toekomstige waterproblemen.

Cruciaal
“Water is cruciaal voor onze werking, voor onze groei en voor ons bestaan”, klinkt het bij Jo van Biesbroeck, voorzitter voor West-Europa van AB InBev. De grootste brouwer ter wereld heeft zich tot doel gesteld tegen 2012 per liter bier nog maar 3,5 liter water te gebruiken. “Voor de brouwerijen van AB InBev in West-Europa betekent dat een vermindering met 28 procent in vergelijking met 2009”, zei AB InBev-expert Ludo Degelin op de conferentie in Brussel. Enkele van de 130 brouwerijen van de groep doen het nu al beter dan 3,5 liter, dus haalbaar lijkt de doelstelling wel.

Ook alle andere grote brouwerijen en softdrinkgiganten proberen hun waterverbruik omlaag te krijgen. Ze doen dat door een combinatie van nieuwe technieken, beter onderhoud van hun installaties en hergebruik van afvalwater. Dat kost geld, maar tegelijk levert het ook besparingen op. Veel ondernemingen reduceren tegelijk hun water- en energieverbruik, wat toelaat de kosten nog meer te drukken en een andere belangrijke risicofactor voor de toekomst aan te pakken. AB InBev wil tegen 2012 bijvoorbeeld ook zijn energieverbruik met 10 procent terugdringen in vergelijking met 2009.

Risico’s
“Omgaan met risico’s is iets wat bedrijven begrijpen”, zegt Orr van het WWF. “En iedereen is het erover eens dat we moeten samenwerken rond water.” De giganten uit de dranksector hebben zich bijvoorbeeld verenigd in BIER, een rondetafel waarin ze hun antwoorden op milieuproblemen bespreken. Bikkelharde concurrenten als Coca-Cola en PepsiCo of AB InBev en Heineken proberen er hun aanpak te stroomlijnen, wisselen informatie uit over de meest succesvolle initiatieven en kijken wat ze samen kunnen doen.
Brouwers beginnen ook de mouterijen en de boeren die hun gerst en hop leveren te helpen om zuiniger met water om te gaan. De landbouw is nog een veel grotere waterverbruiker dan de industrie.

Ook de samenwerking tussen bedrijven en milieuorganisaties neemt toe. AmBev, de Zuid-Amerikaanse pijler van AB InBev, heeft bijvoorbeeld de handen ineen geslagen met het WWF in Brazilië voor de bescherming van bronnen in een deel van de cerrado, een uitgestrekte en vrij droge regio in het centrum van het land. PepsiCo en Coca-Cola werken samen met de Amerikaanse milieuorganisatie Nature Conservancy om hun ‘waterfootprint’ te berekenen - de hoeveelheid en de kwaliteit van het water dat nodig is bij al hun activiteiten. PepsiCo werkt ook met een hele reeks kleinere niet-gouvernementele organisaties samen om waterrijke gebieden te beschermen, irrigatiesystemen te verbeteren en ondergrondse waterlagen aan te vullen.

Toiletten
De vraag is of al die initiatieven volstaan. “De manier waarop bedrijven nu werken en mensen nu consumeren, is de komende decennia niet vol te houden”, zei Karl Falkenberg, directeur-generaal Milieu van de Europese Commissie, op de conferentie. “We moeten veel efficiënter met grondstoffen omgaan. In West-Europa moeten we er bijvoorbeeld toch eens over nadenken waarom we onze toiletten met drinkwater blijven doorspoelen terwijl op deze planeet 4 miljard mensen geen constante toegang tot zuiver water hebben.” Bedrijven kunnen zeker een rol spelen in het zuiniger omgaan met water en andere grondstoffen, aldus Falkenberg. “Maar uiteindelijk is de industrie rechtstreeks maar verantwoordelijk voor 11 procent van het waterverbruik in Europa.” Falkenberg pleit ook voor een meer algemene aanpak, en volgens hem zal dat onder meer via het prijsmechanisme moeten gebeuren. “Op veel plaatsen kost water nog altijd niets, of veel te weinig. Dan kunnen we ons er ook niet over verbazen dat er veel water verspild wordt.”

Spotlight op dieren

Honden met korte neuzen

De meeste mensen zijn niet bekend met de term brachycephaal, maar als u een pug, pekinees, boxer, bulldog, shih tsu of ander ras met platte neus heeft is het handig om vertrouwd te raken met deze term.

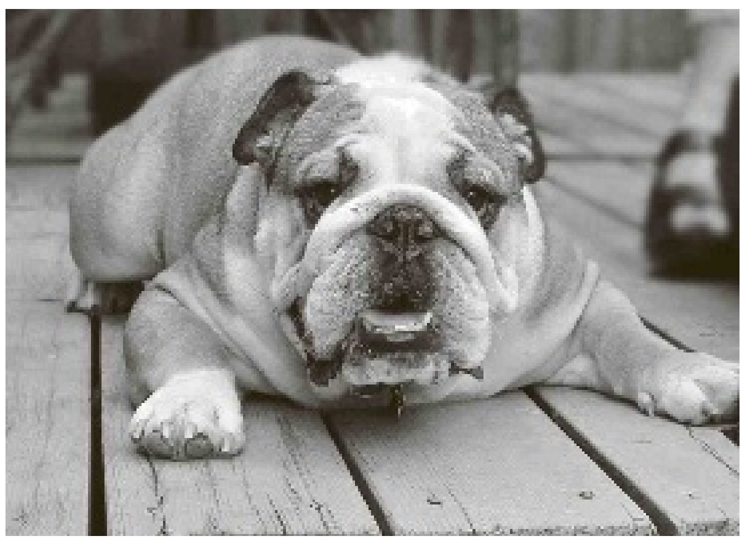

Tekst: Margot Hack

Brachycephale honden zijn zo gefokt dat ze een normale onderkaak hebben die in proportie is met hun lichaam, en een samengedrukte bovenkaak. Door op deze kenmerken te selecteren voor cosmetisch effect, komen belangrijke eigenschappen in het gedrang, en als eigenaar kan je je daar beter van bewust zijn.
Een van de meest opvallende aspecten is het effect op de ademhalingswegen.

Vooraan kunnen het de neusgaten zijn die vernauwd zijn en net iets verderop kan het zachte gehemelte een probleem geven. Het is moeilijk om het zachte gehemelte in de te korte bovenkaak te passen. Hierdoor zal het aan de achterkant wat los kunnen hangen in de keel en een snurkend geluid veroorzaken. Bij alle brachycephale rassen komt dit voor maar zal, behalve bij de Engelse bulldog, slechts zelden benauwdheid veroorzaken. De Engelse bulldog kan hier wel serieuze problemen mee hebben. Een overmaat aan blaffen of hijgen kan zwelling van de keel veroorzaken wat problemen kan geven.

Ook de luchtpijp kan gevaarlijk vernauwd zijn op verschillende plaatsen. Deze aandoening levert een enorm narcose-risico op en kan gediagnosticeerd worden door middel van een röntgenfoto.

Door alle luchtwegobstucties hijgen de brachycephale honden inefficiënt. Honden met meer conventionele snuiten kunnen lucht gemakkelijker laten passeren over de tong met hijgen. Speeksel verdampt van de tong wanneer lucht erover heen gaat en de bloedcirculatie van de tong wordt efficiënt gekoeld en circuleert terug door de rest van het lichaam.
Bij kortneuzigen is er zoveel extra moeite en energie nodig om dezelfde hoeveelheid lucht te verplaatsen dat de luchtwegen ontstoken en gezwollen kunnen raken. Dit leidt tot nog meer obstructie, stress en verdere oververhitting.

Brachycephalen hebben dus meer kans op een zonnesteek!

Onder normale omstandigheden zullen de meeste honden geen problemen hebben, maar er zijn situaties waarin deze oververhitting gemakkelijker zal plaatsvinden.

Een probleem is bijvoorbeeld wanneer het dier te dik wordt. Ook wanneer het dier te warm wordt (op het heetst van de dag laten rennen, of in een auto laten wachten) kan het niet genoeg lucht verwerken om effectief af te koelen.

Wanneer deze honden gaan snurken is het belangrijk om op tijd in te grijpen, want dit kan een vicieuze cirkel worden. Hoe benauwder het dier al is, hoe risicovoller het is om hem onder narcose te brengen. In het ernstigste geval kan een luchtpijp samenklappen bij teveel hijgen waardoor het dier in acute ademnood komt. Helaas is dit meestal fataal.

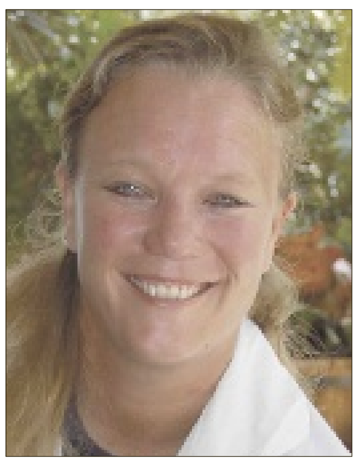

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

ARUBA ANIMAL SHELTER

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg,
Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Petroleumether; 5. voorzetsel; 8. deel van Groot–Brittannië; 12. eenheid van lichtgevoeligheid; 13. zitplaats voor publiek; 16. ratelpopulier; 17. persoonlijk vnw.; 18. aroma; 19. getal; 21. Frans lidwoord; 22. meer in Kazachstan; 24. gang van een paard; 26. plaats in Algerije; 28. beteuterd; 30. Engelse titel; 31. windrichting; 32. kribbig; 35. vrouw uit Denemarken; 37. Engelse ontkenning; 38. schietwapen; 39. muzieknoot; 40. inmaken; 42. platform; 45. een beetje; 46. koopoging; 48. Duits lidwoord; 49. wild zwijn; 51. district; 53. lichaamsdeel; 55. lidwoord; 56. inwendig orgaan; 58. nieuwe ster; 60. overdreven; 61. Griekse letter; 63. toestand van volkomen rust; 65. vreemde munt; 66. soort schaatsen; 67. lof; 68. roven.
VERTICAAL: 1. Checken; 2. bijbels figuur; 3. muzieknoot; 4. onheilsgodin; 5. sleepnet; 6. rivier in Siberië; 7. ambtelijk repetitor; 8. barenspijn; 9. Frans lidwoord; 10. rivier in Spanje; 11. Europees land; 14. deel van het lichaam; 15. teug; 18. loodoxide; 20. deel van een breviergebed; 23. compagnon; 25. jongen die de lift bedient; 27. muziekterm; 29. zuigbuisje; 31. visuil; 33. een zekere; 34. alcoholische drank; 35. afsluitmiddel; 36. oude Franse munt; 40. onkruid verwijderen; 41. middelpunt; 43. gevierde zangeres; 44. onmiddellijk; 46. rondhout voor balletoefeningen; 47. Germaanse godheid; 50. ik verbied!; 51. rondedans; 52. kloosterlinge; 54. naarling; 57. rivier in Oostenrijk; 59. ambacht; 62. soort slee; 64. persoonlijk vnw.; 65. voorzetsel.

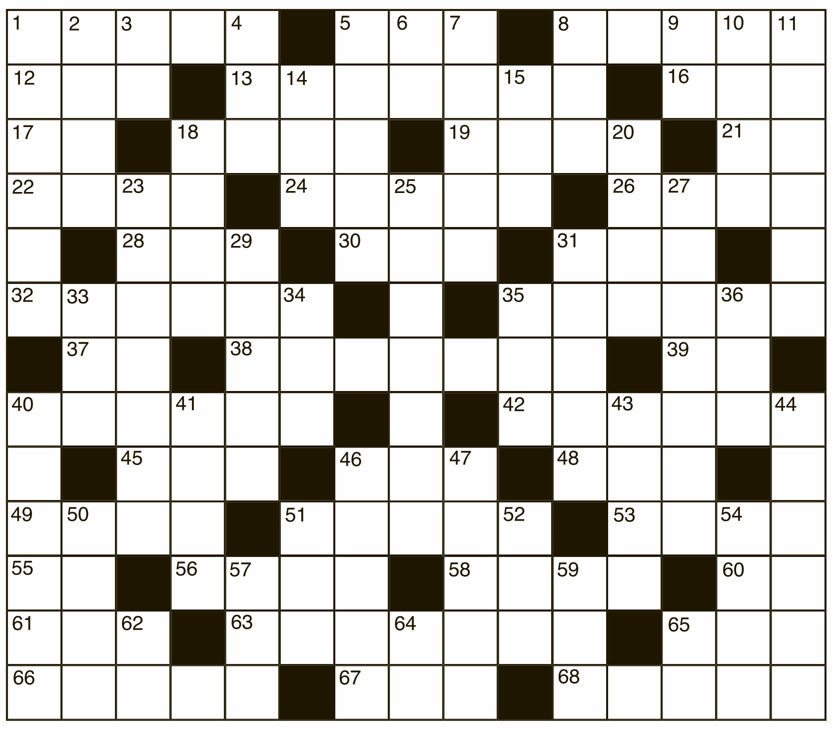

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

A.Eilers
Beaujonstraat 17
Aruba

Gilriël Symor
Jan Boos 67
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

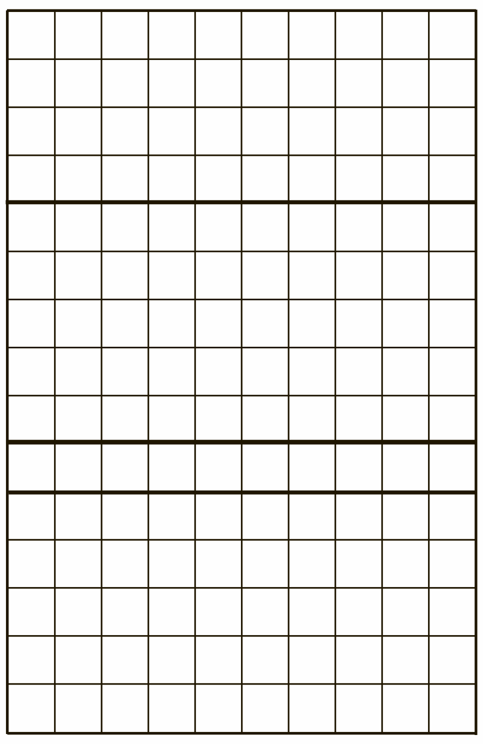

1. Kalmte - vis - lange winterjas;
2. ontkenning - in elkaar - plotseling;
3. deel van de voet - onkruid - scène;
4. pluim - Franse schrijver - straathandelaar;
5. zwart afzetsel - zangstem - morgenland;
6. keer - soort aardappel - dag en nacht;
7. ronde van Italië - drinkgelag - beweeglijk;
8. zuivelproduct - voorstelling in de slaap - ezel;
9. genodigde - oefentijd - nagroen;
10. eer - geliefde van Julia - meelspijs.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

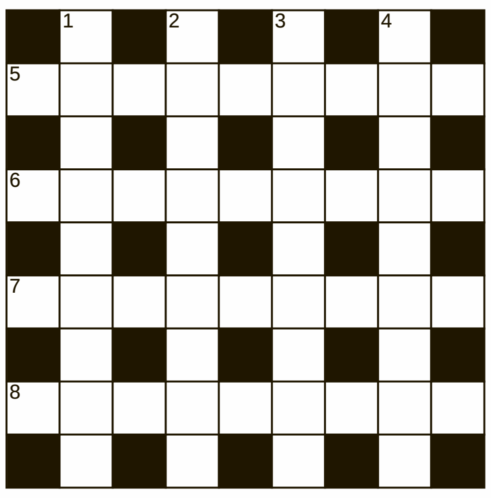

HORIZONTAAL:
5. Bespeelde vlerk (7);
Meteen is het niet anders (5);
6. Bloemetje voor een topvedette (5);
Zo langzaam wordt het uitdagend (7);
7. Van lessen horen ze niets (5);
Verwarmde poëzie? (8);
8. Opgewassen tegen een gewapende vrede (7);
Geeft zich een houding binnen Hollywood (5,2).

VERTICAAL:
1. Door opwinding de pineut (4);
Vrijwaren zal wel meevallen (8);
2. Kraaien die niet overeind blijven (7);
Seizoen om in het hoofd te hebben (5);
3. Pardonneren en liquideren (8);
Man die zichzelf te koop aanbiedt (4);
4. Hammen die in omvang toenemen (4);
De geestkracht van stroom (7).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

G	D	L	A	A	P	E	B	N	O	R	G	E
N	S	U	A	S	A	J	O	S	E	E	E	O
I	A	O	T	T	O	M	R	G	W	L	T	J
R	N	P	T	I	L	G	A	M	G	O	S	U
E	E	N	I	I	T	W	O	IJ	F	A	R	T
D	R	P	E	P	Z	T	Z	E	H	E	H	L
N	E	D	O	K	S	G	G	P	I	C	E	D
A	G	R	E	H	A	A	O	U	O	G	N	U
R	I	A	N	L	C	K	L	T	E	P	E	O
E	R	A	S	U	S	S	G	K	A	R	P	V
V	R	B	R	T	S	U	F	N	A	O	P	R
S	O	T	E	D	R	S	T	A	I	D	A	E
T	C	L	I	E	K	A	R	A	R	R	H	E
O	K	U	T	L	E	G	U	B	T	T	A	M
L	R	I	U	L	S	T	R	A	A	S	S	H
B	F	E	H	C	S	N	O	I	T	A	T	S

Aartslui
Arak
Baard
Bruidssluier
Bugel
Corrigeren
Dorp
Glee
Glit
Happen
Haringkaken
Hasj
Kegel
Kletskop
Lotsverandering
Meervoud
Motto
Onbepaald
Pipa
Slagzij
Sojasaus
Stationschef
Status
Stomweg
Strafschop
Terugtocht
Trucagefoto
Zwager

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

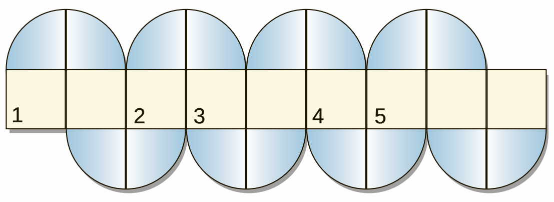

1. Zeurderig; 2. Ronde van Italië; 3. voorzien van een afrastering; 4. bezinksel; 5. ontroerd.

© Puzzelland/110305

SUDOKU

	5			2	9			
2				1	3		6	
3		9				5		4
			1			7		2
		3	7			8		
9		1		8				6
	4	5			7	1		
7		2	9					8
				3				

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

4	6	2	8	9	1	5	7	3
1	8	7	5	6	3	9	4	2
5	3	9	4	2	7	1	6	8
9	4	6	1	3	5	2	8	7
3	7	1	6	8	2	4	5	9
8	2	5	9	7	4	6	3	1
6	1	3	7	4	9	8	2	5
2	9	4	3	5	8	7	1	6
7	5	8	2	1	6	3	9	4

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 3. Ohm; 5. bah; 10. perzie; 12. dimmer; 13. repliek; 16. apso; 17. tepel; 18. etre; 20. eel; 22. toeleg; 26. potent; 29. aker; 30. semi; 31. koppel; 34. rijkdom; 37. kom; 39. iron; 40. kuras; 42. ijken; 43. onrecht; 45. borneo; 46. artois; 47. ira; 48. aga. VERTICAAL: 1. Opmaat; 2. erosie; 3. oir; 4. heet; 6. adel; 7. hik; 8. emotie; 9. arrest; 11. alpen; 14. pee; 15. iel; 19. keker; 21. komijn; 23. ono; 24. lap; 25. gel; 26. per; 27. tik; 28. neo; 31. kribbe; 32. ploert; 33. korea; 35. dikkop; 36. menist; 37. kur; 38. mac; 40. knor; 41. shag; 43. oei; 44. tra. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Vorstvrijs; 6. affairene; 7. knaappeal; 8. enetvlies. Verticaal: 1. Loefening; 2. espadarts; 3. overspeld; 4. bijenwasem. Anagram: voet-volte-Toeval; gnoe-groen-Oregon; naar-graan-Orgaan; unie-nieuw-Nieuws; gier-niger-Lering; hera-lehar-Alhier; odin-dingo-Doping; loep-loper-Dorpel; port-troep-Export; pier-porie-Roepia. Gevraagd woord: TOONLADDER. Woordzoeker: SERVICEPUNT Puzzelslang: 1. Sampler; 2. rara; 3. almanak; 4. kiel; 5. lezeres. Het sleutelwoord was: SPRAAKLES.

‘Regenboog’

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

eThekwini, de baai in het Zulu. Tegenwoordig een grote havenstad aan de Indische Oceaan met een zeer intrigerende geschiedenis. Een melting pot van vele culturen en ook in die bijna niet te beschrijven culturele en culinaire hutspot suddert en broeit het intrigerende.

In de jaren twintig van de negentiende eeuw arriveerde een bont en superieur ogend reisgezelschap van zo’n 25 man - op speurtocht naar goud en macht - onder leiding van de Britse luitenant Farewell vanuit de Kaapkolonie in de streek die nu KwaZulu-Natal wordt genoemd. Een van de avonturiers, een zekere Henry Fynn, raakte bevriend met Zulu-koning Shaka en wist hem te genezen van een lelijk ontstoken steekwond van een speer die de vorst tijdens een gevecht had opgelopen.

Voor de dankbare monarch was dit aanleiding Fynn als beloning een fors stuk land te verschaffen dat zich langs de kust over een lengte van 30 mijl uitstrekte en landinwaarts zo’n 100 mijl betrof. Een lap grond cadeau om u tegen te zeggen. De Europeanen besloten er zich na enig beraad over de bestemming van deze buitenkans definitief te vestigen en er in 1835 een hoofdstad te stichten. Het werd d’Urban, genoemd naar sir Benjamin d’Urban, toentertijd de Engelse gouverneur van de Kaapkolonie.

Er ontwikkelde zich al spoedig een zogenoemde ‘regenboogcultuur’: Zulu’s, Engelsen, Afrikaners, verdreven Franse Hugenoten - die hun liefde voor een goed glas wijn meenamen uit hun geboorteland - Portugezen en emigranten uit vele andere Europese windstreken die het avontuur in de subtropen verkozen boven een minimaal en noodruftig bestaan in hun koude land van herkomst en last but not least de serviele contractarbeiders uit India, Java en Maleisië.

Medio negentiende eeuw draaide namelijk de mondiale suikerindustrie nog steeds op volle toeren waarmee schandalige woekerwinsten waren te behalen wanneer je de productiekosten maar ultralaag wist te houden en de Engelsen speelden hier op in door her en der suikerrietplantages in te richten waarbij op de factor arbeid - in casu loon en voeding - genoegzaam werd bezuinigd. Groot probleem in dit kader werd het gebrek aan taaie, ijverige, en bovenal dociele arbeiders, want de trotse onafhankelijke Zulu’s toonden zich onwillig en hadden maar bijzonder weinig animo voor de geboden job die gehonoreerd werd met een hongerloon. Die hadden overigens wel wat beters te doen, jagen in de vrije natuur en oorlogvoeren tegen andere stammen, Boeren en Engelsen bijvoorbeeld.

Daarom arriveerden de Aziaten - hindoes en moslims - met vele duizenden in Durban met een wurgcontract met een looptijd van 25 jaar op zak en dit betekende in die tijd ook gezien de vigerende slechte arbeidsomstandigheden gewoonlijk een contract voor het leven, voor eeuwig. Resultaat is dat Durban nog steeds beschikt over de grootste Aziatische gemeenschap van Zuid-Afrika en in een groter verband van het hele oude continent. En dat zal je weten ook. Het lijkt het Curaçaose snèk-effect wel met op iedere straathoek een snèk. In Durban zijn die naar Aziatische traditie in ruime mate met kerrie en atjar getint en het in 1961 voor het eerst gepubliceerde klassieke kookboek Indian Delights noemt kerrie en rijst buiten kijf als basis-ingrediënten van de nationale dis en wie zal dit nu nog ontkennen.

Maar goed, een echte regenboog dus en die diversiteit toont zich ook in de vele verschillende keukens, in het eten van Durban en omstreken waar de bereide waar in het Zulu, Xhosa, Engels en Afrikaans wordt aangeprezen. Invloeden uit alle sferen en windstreken dus, al moet worden opgemerkt dat de oorspronkelijke zwarte bevolking van KwaZulu-Natal, deze laatste toevoeging is overigens afkomstig van de Portugese zeevaarder Vasco da Gama die in 1497 rond ‘Natal’, Kerstmis in het Portugees, langs de kust zeilde op zoek naar de juiste vaarroute naar India, deze autochtone bevolking ondanks de alom aanwezige hamburgercultuur toch vaak trouw blijft aan haar gevarieerde, traditionele en gezonde dieet. Dit betekent in principe wild, groenten, kruiden uit de berm, bosvruchten, gierst, sorgum, maïs en proteïnerijke insecten zoals sprinkhanen, krokant gebakken en opgediend in een pittig sausje.

In wezen is eigenlijk veel zo niet alles mogelijk in Durban, er valt alleen geen zeemeeuw of pinquïn meer te verkrijgen zoals in het verleden in de Kaapkolonie, en het aantal tandoorirestaurants is imponerend. May en ik kijken, een beetje loom achterover geleund de kat uit de boom in een riksja en nog nagenietend van ons verhelderende bezoek aan Burundi en de oorsprong van de makamba’s. Riksja? Een Zulu met een levensgrote vibrerende hoed en gestoken in een kleurig pak trekt de riksja door de straten.
Wellicht een beetje te toeristisch, maar dat mag ook wel eens een keer. En natuurlijk op weg naar een tandoorirestaurant om daar de originele hete rode kip te keuren. May wilde eigenlijk liever vis eten maar schrok terug bij het wervende bord van het verkozen restaurant dat adverteerde met ‘the most fresh catch of the day’. Want ja, wat is er dan überhaupt aan de hand met de ‘catch of the day’, regenboog of niet?

KOOK MEE MET MAY

Pittige curry van vis uit Durban

500 gram verse of bevroren witte visfilets
bloem gemengd met turmeric (koenjit)
3 eetlepels gewone olijfolie
1 ui, schoongemaakt en heel klein gesneden
300 gram zoete aardappelen, geschild, gekookt en in blokjes gesneden
1/2 theelepel chilipoeder
1 theelepel gemalen koriander
2 theelepels garam massala
2/3 cup rozijnen zonder pit, geweekt
1 pak gehakte tomaten van ongeveer 400 gram
1/4 cup tomatenpuree
3 theelepels bruine suiker
1/2 cup yoghurt zonder vet
1 bosje verse cilantro, blaadjes fijngehakt

De visfilets door de bloem met turmeric halen, overtollig bloem eraf schudden.
2 eetlepels van de olie verhitten in een koekenpan. De vis snel aan alle kanten lichtbruin bakken.
In een grotere wijde pan de rest van de olie verhitten en de ui doorzichtig bakken. De zoete aardappelen, de chilipoeder, de gemalen koriander en de massala toevoegen. Op een middelmatig heet vuur bakken tot het geurig ruikt, ongeveer 1 minuut.
De rozijnen met het weekvocht, de tomaten, de tomatenpuree en de suiker toevoegen. Ongeveer 8 minuten op een laag pitje laten pruttelen tot de saus ingedikt is.
De visfilets bij de saus voegen en nog 5 minuten laten pruttelen.
Van het vuur nemen. De yoghurt erdoor roeren en met de cilantro bestrooien.
Met rijst of Indiaas brood serveren.
Voor 6 personen.

Eet smakelijk,
May

Wijnadvies

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Sutter Home Moscato

Druifsoort: Chenin Blanc
Streek: Californië
Kleur: Licht goudgeel met groene tinten
Geur: Meloen, appels en perzik
Smaak: Frisse zuren met de smaak van meloen, peer, appels en citrus

Sutter Home is een van de grootste wijnhuizen ter wereld. Het unieke is dat dit bedrijf nog steeds in het bezit is van de familie Trinchero, de stichters van het bedrijf. De hoogste functies in het bedrijf worden allemaal door de tweede generatie bekleed en de derde generatie is ook al actief. De Trinchero Family Estates is producent van Sutter Home, een van de meest verkochte wijnen in de Verenigde Staten en tevens ook een van de meest geëxporteerde wijnen van de hele wereld. Zij zijn trouwens de degenen die de bekendste wijn van Californië hebben geïntroduceerd, ‘White Zinfandel’.

LICORES MADURO

De Sutter Home Moscato is een prachtige wijn met frisse zuren en zeer exotische smaken. Zijn lichtzoete karakter maakt hem uitstekend bij deze curry. Door de hitte in curries raden wij vaak een wijn met een beetje zoetheid aan om deze pittigheid te verminderen. Ook een aangename wijn om zo maar te drinken.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt.

Bar Restaurant & Marina De Kleine Wereld

NIEUW: WERELD XPRESS!!!
Island trips the way you like it!

Bijvoorbeeld vanuit De Kleine Wereld richting Westpunt. Via Boca table, Grote Knip en Lagoun baai, naar Porto mari of een andere baai waar heerlijk gesnorkeld kan worden. Broodjes en drankjes naar wens en als afsluiter een drankje in ons restaurant.
Wereld Xpress biedt tevens duikcursussen of -trips onder begeleiding aan.

Heerlijk romantisch dineren
op of aan het water

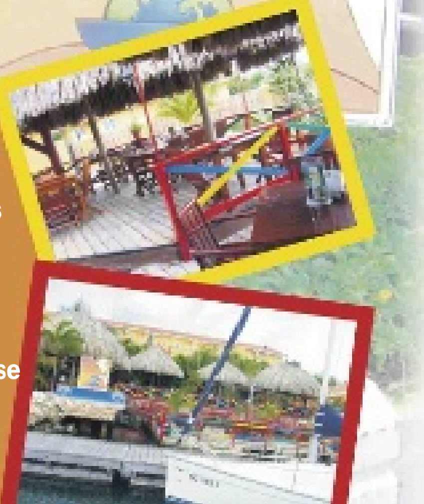

OPHAALSERVICE
Gasten van de resorts Chogogo, Jan Thiel, Morena en Papagayo kunnen gebruik maken van onze gratis ophaalservice.

STEENGRILLEN
Elke dag kunt u steengrillen aan een van onze 7 grilltafels met heerlijke vis, vlees, groenten en diverse sauzen. Een echte aanrader!

Voor meer informatie of reservering belt u:
747 5555, 5233119 of 5288881 of kijkt u op onze Website.

Website: www.dekleinewereld.an
De Kleine Wereld
Caracasbaaiweg 407 N
Curacao.

FAVI
Fundacion Arubano di Esnan Visualmente Incapacita
Primavera 233, Aruba
Tel.(297)582-5222/
582-5051,
fax (297)582-0306
e-mail:
favi@setarnet.aw
website:
http://www.favi.org

ProffiD
micros
HOTEL CONCEPTS
YELLOW DOG SOFTWARE
Shift4

Proffid Caribbean NV: Hotel, Restaurant & Retail Automation, Inventory, Credit Card Interface
www.proffid.com - info@proffid.com - Aruba: +297-5881570 - Bonaire/Curacao: +5999-7378332

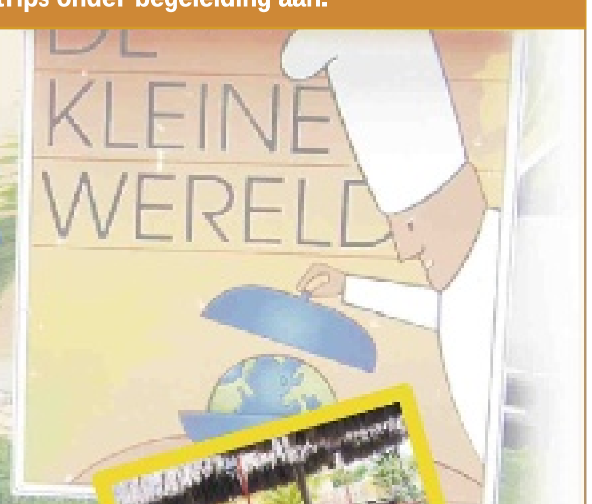

ÑAPA Business

5 maart 2011

Regeren is vooruitzien
en waarom dat zo moeilijk is

Regeren is vooruitzien. Regeringen die zich druk maken over problemen van vroeger of die zich laten opjagen door de urgentie van vandaag, zijn nooit succesvol. Een succesvolle regering denkt vooruit, heeft oog voor problemen van morgen en anticipeert met hulp van adequate strategieën.

Tekst: Brede Kristensen Foto's: Archief

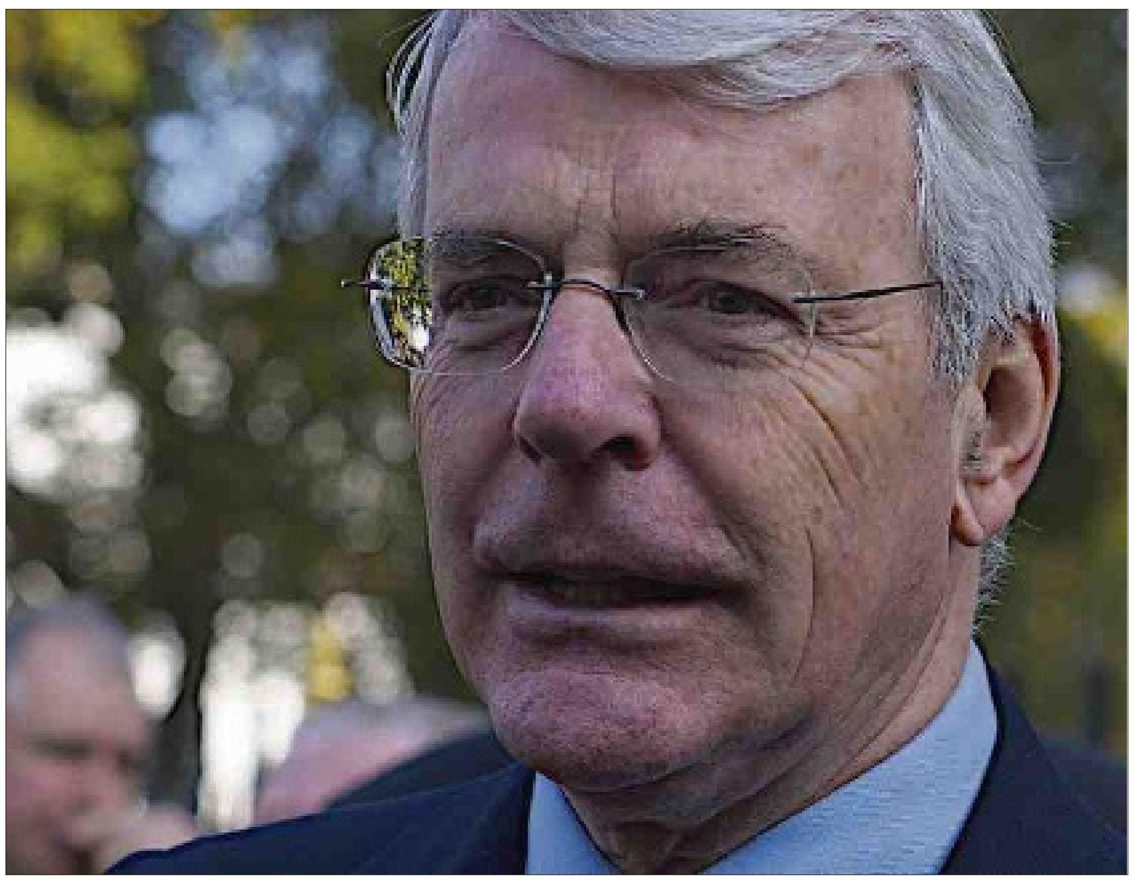

John Major was destijds geen populaire premier, maar achteraf gezien wel een goede.

Helaas krijgen succesvolle regeringen tijdens de regeerperiode vaak een onvoldoende van het publiek. Want het grote publiek kijkt naar wat een regering doet om actuele problemen op te lossen. Overigens kunnen succes en populariteit samengaan, indien regeerders over de gave beschikken het grote publiek te overtuigen. Of een regering succesvol is, kan uiteraard pas achteraf - zij het nooit objectief - worden vastgesteld. Dat is het werk van historici. Opvallend is dat succesvolle bestuurders bijna altijd belangstelling voor de geschiedenis hebben. Ze zijn in staat te leren van de geschiedenis. Dan bedoel ik niet dat ze zich de les van Versailles of Vietnam ter harte nemen, maar dat ze een gevoel hebben ontwikkeld voor de dynamiek van de grote lijnen van de geschiedenis.

Neem de Engelse premier John Major, wiens populariteit continu zorgwekkend was maar die wel inzag dat de toekomst van Engeland binnen de EU lag en die op buitengewoon handige wijze de controversiële knoop heeft kunnen doorhakken en Engeland de EU wist binnen te loodsen. Terugblikkend en nog enigszins nawalgend van de bla-bla van zijn opvolger Blair beginnen Engelsen zich een heel ander beeld van Major te vormen. Blair, die de geschiedenis onbelangrijk vond, liet zich compleet op sleeptouw van de actualiteit nemen. Hij kon er niet zoveel aan doen, want zijn geheugen was miserabel. Toen hij 2 jaar na de inval in Irak in het parlement eraan werd herinnerd dat zijn enige argument om de oorlog in te gaan de aanwezigheid in Irak van 'weapons of mass destruction' was, bleek hij zich niet meer te herinneren dat hij ooit zoiets had gezegd. Major, de man met begrip van de geschiedenis, had een goed geheugen en een vooruitziende blik.
Om nog even in het Engelse te blijven, toen Chamberlain het in 1939 op een akkoordje met Hitler gooide applaudiseerde het voltallige Engelse volk. Enkele maanden later begreep iedereen dat Chamberlain 0,0 gevoel voor de duistere krachten van de geschiedenis had. Churchill, de man met een uitzonderlijke kennis van de geschiedenis, moest eraan te pas komen om anticiperende strategieën te bedenken en uit te voeren. Dat deed hij op briljante wijze al moet daar wel aan toegevoegd worden dat ook het offeren van het oostelijk deel van Europa (bij de Jalta-conferentie) onderdeel van deze strategie was.
Omdat er sinds de millenniumwisseling zoveel in beweging is en er zoveel onzekerheid is over wat ons in de toekomst te wachten staat, wordt er door historici veel nagedacht en geschreven over de noodzaak vooruit te zien. Bijna iedereen lijkt het erover eens te zijn dat een goed functionerende intuïtie voor de toekomst inderdaad voorwaarde is voor succesvol regeren.

Nelson Mandela bouwde creatief en succesvol wegen naar de toekomst.

Robert Mugabe liet zich door ressentiment verlammen en dreef daarmee zijn land de afgrond in.

Intuïtie
Intuïtie is kenmerkend voor alle levende wezens. Mensen niet uitgezonderd. Probleem is dat onze menselijke intuïtie, vooral de mannelijke, door allerlei factoren wordt gesmoord en daardoor niet tot ontwikkeling kan komen. Welke factoren smoren onze intuïtie voor de toekomst? Dat dunkt mij een interessante vraag. Ik noem er vier.

Ideologie
Ideologie, of de overtuiging dat een specifiek patroon van geconcretiseerde ideeën heilzaam is voor alle mensen, is niet stimulerend voor de intuïtie voor de toekomst. Ideologen hebben hun handelen zozeer op hun overtuiging afgestemd, dat ze het oog voor veranderingen in hun omgeving vaak niet opmerken, laat staan verwerken. Als ze met de gevolgen van verandering geconfronteerd worden, krijgen ze de neiging die te bestrijden. Een voorbeeld? Mao Zedong was een ideoloog, die volledig vastliep. Deng Xiaoping was een pragmaticus, die bovendien de geschiedenis kende. Niet dan hij geen ideeën en principes had, maar deze waren voor hem niet vastgelegd in een vast patroon, bedoeld om de loop van de geschiedenis te sturen. Deng begreep dat principes alleen zinvol zijn zolang zij in dialoog met de krachten van de geschiedenis worden bijgesteld en aangepast. Deng was succesvol. Of zijn opvolgers dat zijn, valt nog te bezien. Als je het mij vraagt heeft China wederom een Deng nodig, iemand met een intuïtie voor de toekomst.

Ressentiment
Ressentiment stimuleert de intuïtie evenmin. Het gaat om opgekropte wrok jegens een bepaalde groep mensen die wordt gezien als de veroorzaker van de misère waarin zij verkeren. Dat kunnen mensen uit het verleden zijn, zoals imperialisten die ooit hun land hebben uitgebuit, of mensen van nu die worden aangewezen als de veroorzakers van hun misère. Allochtonen bijvoorbeeld. In plaats dat zij hun misère zien als een creativiteit stimulerende uitdaging, ervaren zij die als teken van slachtofferschap. Het verlamt hen, waardoor wrokgevoelens verder worden aangewakkerd. Ressentiment maakt blind voor de kansen die het leven biedt. Populistische politici lopen gevaar gevoelens van ressentiment te activeren en te exploiteren. Dat levert altijd stemmen op. Maar ressentiment blokkeert de intuïtie voor wat mogelijk is in de toekomst. Het zuiden van Afrika biedt twee voorbeelden van uitersten. Terwijl Robert Mugabe zich door ressentiment heeft laten verlammen en zijn land de afgrond ingedreven heeft, wist Nelson Mandela alle verleidingen van het sluimerende alom aanwezige ressentiment in Zuid-Afrika het hoofd te bieden. Op succesvolle wijze bouwde hij creatief aan wegen naar de toekomst. Mugabe fixeerde zich op de problemen van het verleden. Mandela, met interesse in de geschiedenis, keek vooruit en pakte de problemen van de toekomst aan. Terwijl hij bovendien het grote publiek, zowel zwart als wit, wist te overtuigen.

Hyperactiviteit
Zo noemde Etzioni een samenleving die eigenlijk de koers kwijt is en zich stort in een volledig door de actualiteit gestuurd activisme. Eigenlijk is hyperactiviteit een vorm van passiviteit, een onvermogen om in de chaos van het heden onderscheid te maken tussen hoofd- en bijzaken, tussen ontwikkelingen die van belang voor de toekomst en problemen die van voorbijgaande aard zijn. Wie dat onderscheid wel weet te maken, kan zich concentreren op de hoofdzaken. Hyperactiviteit is zoiets als een zwemmer in paniek, die met wilde bewegingen zichzelf drijvende probeert te houden. Onze intuïtie voor de toekomst wordt door hyperactiviteit gehinderd. De meeste regeringen van onze tijd lijken aan hyperactiviteit te lijden. Ze zijn met 1001 dingen bezig, praten daar continu over, kunnen niet luisteren en raken de koers kwijt. Overigens is het verschijnsel niet nieuw. John Locke klaagde in 1700 al over al die 'wispelturigheid, onzekerheid en grote hoeveelheden zinloze willekeurigheden' waarmee bestuurders de burgers tegemoet treden. Hij zag de oplossing in het sluiten van een contract tussen bestuurders en zij die bestuurd worden. Hij zag ook in dat goed bestuur perspectief voor de toekomst weet te bieden.

De laatste jaren verschijnen in Nederland ineens artikelen en zelfs hele boeken over de regeerperiode van premier Piet de Jong (1967 - 1971). We beginnen te beseffen dat hij tot de beste premiers van Nederland behoort, ondermeer vanwege de wijze waarop hij omging met de grote demonstraties van studenten in het land. In landen als Duitsland en Frankrijk liep het totaal uit de hand. Regeringen sloegen wild om zich heen terwijl De Jong rustig en creatief reageerde. In een interview vorige maand met Trouw gaf hij, inmiddels over de 90, nog commentaar. 'Als er gedemonstreerd of gestaakt wordt, moet je altijd jezelf afvragen of ze een punt hebben of niet. Als ze een punt hebben moet je luisteren en als bestuurder iets eraan doen. Als ze geen punt hebben moet je ingrijpen'. Dat is gemakkelijk gezegd, maar de kunst is natuurlijk om hiertussen te kunnen onderscheiden. Daartoe was De Jong in staat. Hij kon luisteren en hij voerde ook vernieuwingen in om het democratisch gehalte van het bestuur te verbeteren. Bijgevolg liep in Nederland niets uit de hand. Dat werd toentertijd binnen Nederland amper gewaardeerd. Buiten Nederland echter was men vol lof. Zijn eigen partij (de KVP) liet hem in 1971 als een saaie baksteen vallen en verving hem door een activistische praatjesmaker, die meteen de verkiezingen verloor, want inmiddels waren er toch veel kiezers die wel degelijk begrepen dat De Jong geen kleintje was.

Exclusiviteit
Als laatste noem ik exclusiviteit. Te beginnen met geografische exclusiviteit. Historici hebben rijtjes gemaakt van bestuurders die bij hun aantreden nog nooit in het buitenland waren geweest en anderen die veel hadden gereisd of in het buitenland hadden gewoond. Onder de eerste categorie bevinden zich opvallend veel sukkelende bestuurders. Onder de tweede categorie bevinden zich opvallend vele succesvolle bestuurders. Al is het zeker niet zo dat kennis van het buitenland een garantie voor succes is. Wie zijn ogen in het buitenland goed de kost geeft, ziet beter waaraan het in eigen land schort. Mooi voorbeeld is tsaar Peter de Grote, die als piepjonge tsaar verschillende reizen door Europa maakte om te kijken wat er gebeurde in ander landen. Hij werd vooral geboeid door Nederland dat tegen het einde van de 17e eeuw bekend stond als het meest moderne land van Europa. Peter de Grote ontpopte zich als de grote moderniseerder van Rusland. Als je hem vergelijkt met iemand als George W. Bush die ook aan het roer van een groot land stond, is het een verschil van dag en nacht. Bush was nog nooit in het buitenland geweest toen hij president werd, snapte niets van het buitenland, dacht dat de VS het best georganiseerde land ter wereld was. Noch in zijn binnenlandse politiek, noch in zijn buitenlandse politiek gaf hij blijk van de kunst vooruit te kunnen zien, eerder van de kunst overal een puinhoop van te maken. De geest van Bush leefde gevangen binnen de enge muren van zijn eigen cultuur. Het enige wat zo'n geest kan bereiken is dictatorschap en gelukkig wordt dat door de Amerikaanse constitutie onmogelijk gemaakt.
Er bestaat ook zoiets als historische exclusiviteit, de houding van mensen die vinden dat de eigen tijd verre te verkiezen is boven het verleden. Van regeerders die denken met een schone pagina te kunnen beginnen en van het verleden enkel wat losse lesjes te hoeven leren. Een dergelijke houding belooft weinig goeds voor een toekomstgericht beleid. Hierboven zijn al verschillende voorbeelden genoemd.

Conclusie
Bestuurders zijn er voor de mensen en dienen ervoor zorg te dragen dat het leven zich kan ontplooien en dat mensen elkaar niet in de weg staan of het leven onmogelijk maken. Daartoe is een scherp oog op de uitdagingen van de toekomst noodzakelijk. Uitdagingen zijn kansen voor ontwikkeling die gemakkelijk gemist kunnen worden en kunnen omslaan in bedreigingen en verschrikkingen. Bijna iedereen is het eens met de stelling dat regeren een kwestie van vooruitzien is. Slechts weinig mensen vragen zich af waarom dat zo moeilijk is. Het gaat erom onze intuïtie voor de toekomst te ontwikkelen, in plaats van deze te onderdrukken.

Wie hierover meer wil weten, leze S.E. Finer's History of Government (1997).

De geest van George W. Bush leefde gevangen binnen de enge muren van zijn eigen cultuur.

Business Agenda

Curaçao

4 t/m 7 maart: Duurzame ontwikkeling
1e Internationale conferentie over governance voor duurzame ontwikkeling van Caribische kleine ontwikkelende eilandstaten. Introductie van de Unesco Chair: 'Caribbean Small Island Developing States'.
Voor meer informatie: www.sidsgg.com
Locatie: UNA

17 maart: Colloqium Doctum Business Administratie, Accounting en Fiscaal Recht
Locatie: UNA
Tijd: 08.00 - 10.00 uur
Meer informatie: www.una.an

25-27 maart: Conferentie Women & Creativity
De 8e jaarlijkse conferentie Women Conference op Curaçao over vrouwen en creativiteit. Een kans voor professionals om samen te komen, waardevolle informatie te vernemen en langdurige professionele en zakelijke relaties op te doen.
Meer informatie: www.aboutwomenconference.com of e-mail: info@aboutwomenconference.com

Cursussen Kamer van Koophandel

14 & 16 maart
Empezar un negocio exitoso
Voertaal Spaans

17 maart
Determiná preis di bo produkto of servisio

21 & 23 maart
Het opzetten van een goede administratie
Voertaal Nederlands

22 maart
Formanan hurídiko

24 maart
Enkele aandachtspunten bij overeenkomsten
Voertaal Nederlands

28 & 30 maart
Omzetbelasting

29 maart
Seguro pa empresa
Gratis

Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Voertaal Papiamentu, tenzij anders aangegeven.
Cursussen op doordeweekse dagen zijn van 18.00 tot 21.00 uur. Op zaterdag van 09.00 tot 12.00 uur.
Prijs per keer is 40 gulden, tenzij anders aangegeven. Deelname aan een cursus die uit twee dagen of dagdelen bestaat kost dus 80 gulden.

Aruba

9-11 maart: Leading with Emotional Intelligence
Leiderschapstraining die erop gericht is organisaties te helpen de leiderschapsvaardigheden te vergroten. Meer begrip voor de impact die je als leider hebt, wat je gedrag beinvloedt en hoe de organisatie beter kan preseteren.
Meer informatie: http://www.e-solutionscaribbean.com of email info@e-solutionscaribbean.com.

29 maart: KvK Workshop: entrepreneurship & innovation
De workshop is bedoeld om heldere antwoorden te geven over wat innovatie is en draait om het idee dat innovatie een instrument is voor het ondernemerschap, ongeacht hoe groot of klein het bedrijf. Door middel van een interactieve benadering worden praktische tools aangeboden om midden- en kleinbedrijf te helpen innovatie te begrijpen en innovatiestrategieën te implementeren.
Thema's zijn onder meer: Ondernemerschap, klassieke en nieuwe paradigma's, business cases en strategie.
Tijd: 16.00-18.00 uur
Locatie: Auditorium van de Aruba Chamber of Commerce
Spreker: Mr. Edward Erasmus
Vooraf aanmelden is noodzakelijk. Registratie kost 35 florin en kan door middel van een email met naam, bedrijfsnaam en telefoonnummer naar businessinfo@arubachamber.com.
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582-1566 ext. 27/35/42.

27-28 mei 2011: Innovation Conference & Expo
Georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Aruba. Deze beurs biedt inzicht in lokale en internationale innovatieve initiatieven.

Onder meer besprekingen met potentiële investeerders, presentaties van de succesverhalen van deelnemers en een presentatie van innovatieve projecten van studenten van EPI Ciencia y Technologia (C&T).
Plaats: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubachamber.com of email: businessinfo@arubachamber.com

30 juni: Women in Leadership conference
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Renaissance Convention Center
Tijd: 08.00-14.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

10 september: Annual Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker en uitreiking van de eerste ATIA Business Excellence Awards winnaars, met de focus op excellence in entrepreneurship en innovatie. Tijdens deze avond zullen de beste entrepreneurs worden erkend.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

Internationaal

9-13 maart: ITB Berlin
Grote Travel Trade Show met bestemmingen, reisorganisaties, booking systemen, luchtvaartmaatschappijen, hotels en alle andere terreinen van de reisbranche.160.000 vierkante meter beursvloer, meer dan 11.000 exposanten, bijna 300.000 bezoekers waarvan 100.000 uit de branche. Van 9 t/m 12 maart is de beurs bedoeld voor reisprofessionals. Het publiek kan de beurs bezoeken op 12 en 13 maart.
Meer informatie: www1.messe-berlin.de

22 maart: Mode
Mode-evenement georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Barranquilla (Colombia). Runway shows van nationale en internationale ontwerpers en matchmaking sessies tussen inkopers en leveranciers. Gedurende deze week verzorgt de Association of Caribbean States (ACS) zijn Textile and Fashion Forum of the Greater Caribbean, met specialisten op het gebied van textiel en mode, matchmaking sessies, modeshows en showrooms.
Plaats: Barranquilla, Colombia
Meer informatie: www.plataformak.com or http://www.acs-aec.org of email pphillip@acs-aec.org.

12 t/m 24 mei 2011: Inspiratie Business Reis
Zakenreis naar de zes eilanden van de 'Dutch Caribbean' (12 t/m 20 mei) en Suriname (23-24 mei). De reis richt zich op het identificeren en ontwikkelen van succesvolle relaties en zakelijke kansen in de Dutch Caribbean en Suriname. De focus van de Inspiratie Business Reis ligt op duurzaam innoveren, investeren, partnership, im- en export, culturele uitwisseling, financiële sector (fiscale aspecten) en real estate, en om in dit kader relaties tot stand te brengen tussen ondernemingen en instellingen in de Dutch Caribbean en Suriname. Persoonlijk maatwerk is, indien gewenst, mogelijk.
Kosten deelname, reis, en verblijf op aanvraag.
Meer informatie: peter@interexpo.biz, tel.: 527-0177 of www.interexpo.biz

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

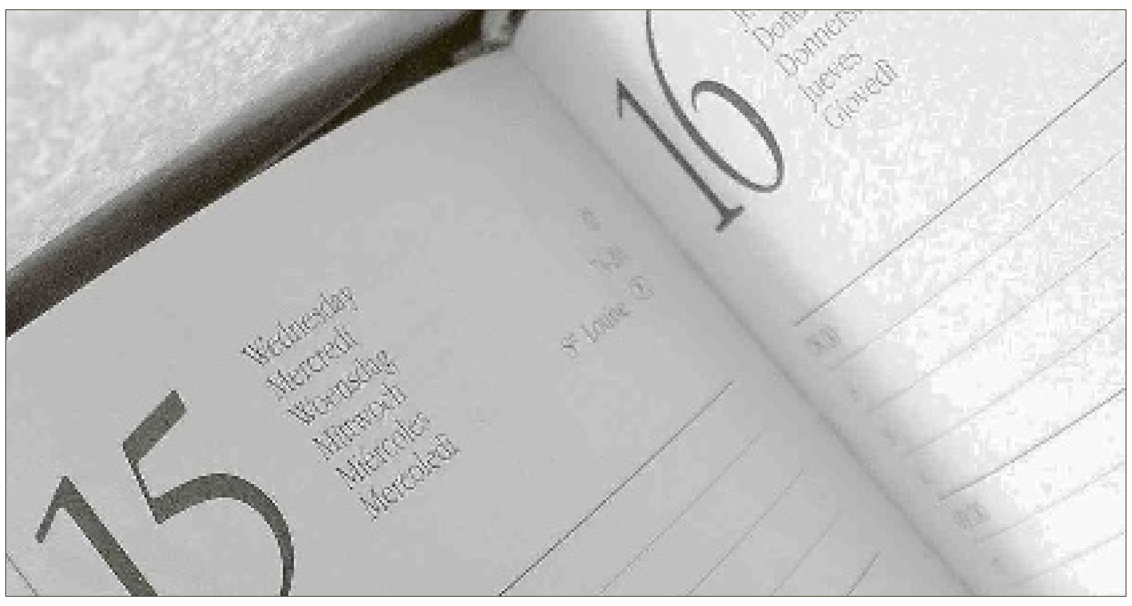

Communicatie

Communicatie door vrijwilligers (1)

Veel non-profit organisaties beschikken niet over genoeg middelen om uitgebreide communicatieplannen naar wens te kunnen uitbouwen. Een alternatief is werken met vrijwilligers die in hun vrije tijd werkzaamheden op het gebied van interne of externe communicatie uitvoeren.

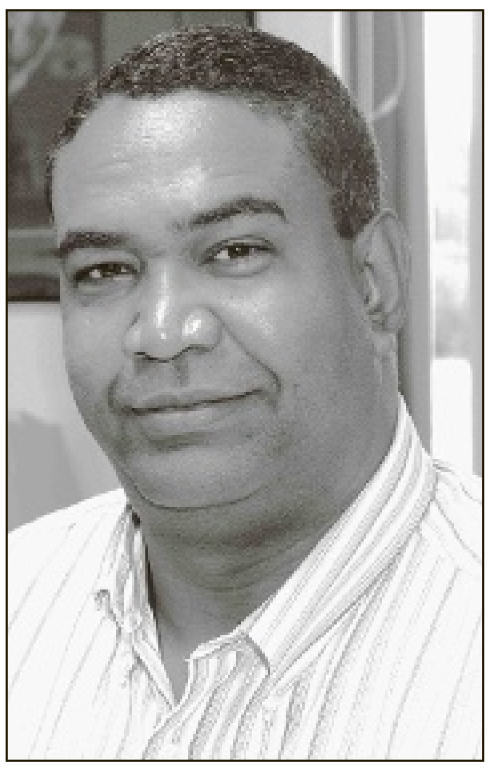

Bob Harms is communicatie-adviseur

In onze contreien zijn er verschillende organisaties die met zogenaamde 'communicatievrijwilligers' werken. Besef wel dat deze vrijwilligers een visitekaartje zijn voor uw organisatie. Waar moet u nu aan denken voordat u met vrijwilligers gaat werken, welke taken zijn er, welke eisen stelt u, hoe organiseert u het en hoe gaat u ze werven?

Veel organisaties in de non-profit werken met vrijwilligers. Mede door het werken met vrijwilligers zorgt de organisatie voor maatschappelijk draagvlak. In vrijwel alle vormen van publiekscontact kunnen vrijwilligers worden ingezet. Dit type werk stelt wel specifieke eisen aan de vrijwilligers, zoals goede communicatieve vaardigheden en kennis van de organisatie en het vakgebied. Vrijwilligers die betrokken zijn bij communicatie van de organisatie hebben een belangrijke verantwoordelijkheid. Zorg er daarom voor dat zij goed geïnformeerd zijn en goed begeleid worden. De vrijwilligers kunnen dan veel voor de organisatie betekenen.

Voordat u vrijwilligers gaat werven om te assisteren bij de communicatie moet de organisatie van het vrijwilligerswerk goed geregeld zijn. Bedenk vooraf met welke taken zij belast zullen worden. Ook aan welke eisen deze vrijwilligers moeten voldoen. Juist omdat deze vrijwilligers vaak het visitekaartje van de organisatie zijn, stelt u hoge eisen aan communicatieve vaardigheden en uitstraling. De begeleiding van deze vrijwilligers is cruciaal.

Wie gaat de vrijwilligers in uw organisatie begeleiden?

In principe kunnen vrijwilligers alle werkzaamheden doen. Stem voordat u begint af met uw afdeling P&O welke werkzaamheden voor vrijwilligerswerk in aanmerking komen. U kunt daarbij denken aan het werken in promotiekramen, het geven van voorlichting op scholen of in buurthuizen, het begeleiden van excursies, het geven van lezingen en het verrichten van baliewerkzaamheden.

De begeleider(s) van de vrijwilligers spelen een sleutelrol tussen de organisatie en de vrijwilligers. Hij geeft informatie over de organisatie, het beleid en informatie over de taken en de werkwijze. De begeleider zorgt ook voor waardering van het werk van de vrijwilligers. Vrijwilligers verwachten ook sociale contacten en inspiratie. Zorg dat u daarvoor voldoende ruimte biedt.

Nadat u de organisatorische zaken geregeld hebt, kunt u op zoek naar de ideale vrijwilliger. Ga precies na voor welke taken u vrijwilligers zoekt. Wie zoekt u? Wat hebt u te bieden? Waar zoekt u?

Gaat na voor welke activiteiten u vrijwilligers zoekt. Vraag uzelf af of het om promotie bij supermarkten en/of malls, ledenwerving of om lezingen en het bezoeken van scholen gaat. Omschrijf de taken zo duidelijk en concreet mogelijk. Denk aan zaken als de plaats waar en het tijdstip waarop de activiteit zich afspeelt. En de hoeveelheid tijd die ermee gemoeid zal zijn. Beschrijf duidelijk welke kennis en vaardigheden nodig zijn.

Volgende week, het profiel van een goede communicatievrijwilliger, maar ook, de juiste gereedschapskist waarover een goede communicatievrijwilliger moet beschikken.

Boeken

'23 Dingen die ze je niet vertellen over het kapitalisme'

De financiële crisis heeft een hoop discussie losgemaakt over de vrije markteconomie.

Economen vragen zich af of het hoofdstuk kapitalisme niet herschreven moet worden. Klimaatverandering dwingt ons bovendien na te denken over de consequenties van industrie en consumptie. Het kapitalisme, kortom, lijkt zich tegen zichzelf te keren.

De Koreaanse econoom Ha-Joon Chang schreef er een boek over: '23 Dingen die ze je niet vertellen over het kapitalisme'.

Het is geen pleidooi voor socialisme of een ander economisch systeem; Chang meent dat kapitalisme de minst kwade van alle vormen is. Maar dat er op z'n zachtst gezegd zwakke kanten aan zitten, daarover is hij duidelijk.

Op onderhoudende wijze - niet al te academisch geschreven - en met heldere voorbeelden, legt de auteur uit wat die zwaktes zijn. Hij ontzenuwt mythes en haalt vooroordelen onderuit. Hij heeft het over geld - uiteraard, maar ook over gelijkheid, vrijheid en hebzucht. Daarmee weet Chang ogen te openen en vastgeroeste ideeën op zijn kop te zetten.

Chang doceert economie in Cambridge.

Titel: 23 dingen die ze je niet vertellen over het kapitalisme
Auteur: Ha-Joon Chang
Uitgeverij: Nieuw Amsterdam, november 2010
ISBN13: 9789046809310

Bestemming Curaçao

Wie: **Echtpaar Van der Kuil**
Hoe: **Martinair**
Hoe lang: **Zes weken**
Budget: **Geen idee**
Waar vandaan: **Limburg, Nederland**

Het echtpaar Van der Kuil is dit jaar voor de twintigste keer samen op het eiland. "Waarom wij steeds terugkomen is omdat het hier zulk prachtig weer is, de mensen zijn heel aardig en we houden heel erg van de zee. Ons hotel is vlak bij Mambo Beach, dus we hoeven niet zo ver te lopen om lekker te gaan ontspannen bij het helderblauwe water. In die twintig jaar hebben we natuurlijk heel veel gezien. We hebben een kennis op het eiland, hij is hier geboren en getogen, hij heeft ons het hele eiland laten zien. Zelfs de plekjes waar normaal toeristen niet komen. We zijn gek op Westpunt en de golfterreinen op het eiland. En volgens ons is het ook belangrijk om lekker te eten als je op vakantie bent, dus we kennen veel leuke restaurantjes waar we dan 's avonds naartoe kunnen gaan, zoals het Waterfort restaurant. We zitten nu drie weken op Curaçao, maar hebben nog niet zoveel gezien en gedaan in die tijd. Lekker rustig aan."

Het echtpaar probeert de winter te overbruggen. "Wij vinden Limburg ook een heerlijk plekje om te wonen. Mooi en gezellig, maar in de winter moeten we weg. We hebben vroeger wel eens overwogen om hier naartoe te verhuizen, maar die gedachte hebben we maar laten schieten, want we vinden 2 à 3 maanden toch wel lang genoeg, en nu is het te laat. Meestal gaan we in september, oktober ook nog drie weekjes naar Frankrijk. We zijn hier toentertijd naartoe gekomen omdat we familie hadden die hier woonde. Toen zij op een gegeven moment teruggingen naar Nederland, hadden ze vreselijk veel heimwee naar Curaçao. Daardoor werden wij nieuwsgierig en zijn we een beetje verliefd geraakt op het eiland."

Het echtpaar is zeker van plan om, bij goede gezondheid, volgend jaar weer terug te komen naar Curaçao. "Het zal wel moeten, we hebben al gereserveerd!"

Arbeidsrecht

De salarisspecificatie

De wet bepaalt dat de werkgever een schriftelijke specificatie van het aan de werknemer uitbetaalde salaris dient te verstrekken. In de volksmond spreekt men van 'het loonstrookje', 'de loonslip' of 'de salarisspecificatie'.

Tekst: William ten Veen

Over het algemeen wordt het verschuldigde salaris aan het einde van een lopende maand aan de werknemer uitbetaald.
Het wetsartikel waarin de verplichting tot het verstrekken van een salarisspecificatie is opgenomen heeft in de eerste plaats als doelstelling de naleving van de bepalingen omtrent het minimumloon te verzekeren. Daarnaast is de gedachte van de wetgever dat het wenselijk is dat de werknemer met enige regelmaat informatie met betrekking tot zijn eigen arbeidsovereenkomst wordt verschaft.

Ook is het door het verstrekken van een salarisspecificatie aan de werknemer mogelijk het dagloon vast te stellen in de zin van de werknemersverzekeringswetten. Het vaststellen van het dagloon is bijvoorbeeld van belang in het geval de werknemer ziek is. Het bepalen van het dagloon is ook van bepaling om vast te kunnen stellen welk bedrag een werknemer toekomt op grond van niet opgenomen vakantiedagen bij het einde van de arbeidsovereenkomst. Immers deze moeten worden uitbetaald op grond van de wet.

Welke informatie moet nu worden opgenomen op de salarisspecificatie?

In ieder geval dient het bruto maandsalaris te worden vermeld. Andere loonvormen dan in geld, zoals bijvoorbeeld: het ter beschikking stellen van een bedrijfsauto, tegemoetkoming in de studiekosten, kinderopvang of een aandelenoptieregeling hoeven niet opgenomen te worden. Uiteraard mag dit wel, wat ook veel voorkomt in de praktijk.
Daarnaast moet de salarisspecificatie inzicht geven in de bedragen waaruit het bruto maandsalaris is samengesteld. Als voorbeelden gelden: bruto basisloon, garantieloon, prestatiebeloning, provisie, premies en gratificaties. Genoemde voorbeelden moeten afzonderlijk op de salarisspecificatie worden vermeld. Dit om het voor de werknemer mogelijk te maken om te controleren of hem alle toekomende bedragen ook daadwerkelijk zijn uitbetaald.

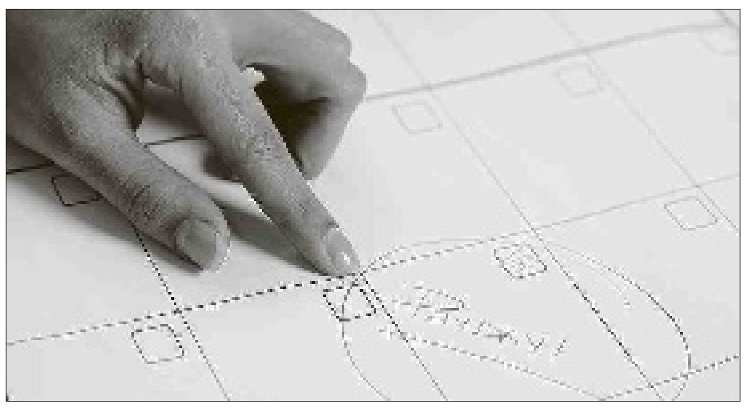

Voorts dient de salarisspecificatie een duidelijk beeld te geven van alle bedragen die op het bruto maandsalaris zijn ingehouden. Op deze manier kan de werknemer tot op de cent nauwkeurig zien hoeveel belasting en andere inhoudingen er op zijn bruto salaris plaatsvinden. Te denken valt aan de verplicht voorgeschreven wettelijke inhoudingen, zoals loonheffing (loonbelasting en sociale verzekeringspremies), het werknemersgedeelte van de pensioenpremie en inhoudingen op grond van andere bepalingen van de wet (bijvoorbeeld een loonbeslag).

Tot slot schrijft de wet voor dat opgenomen dient te worden hoe hoog het bruto bedrag is op grond van de Landsverordening Minimumlonen waarop de werknemer gezien zijn leeftijd aanspraak heeft. Zoals hierboven al aangegeven, is het voor werknemer op deze manier mogelijk om vast te stellen of er voldoende salaris wordt uitbetaald. Dit laat nog al eens te wensen over op Curaçao.

Naast bovengenoemde vereisten, geldt nog een aantal aanvullende eisen. Op de salarisspecificatie dient ook de tussen partijen overeengekomen arbeidsduur opgenomen te worden. De reden daarvan is dat het voor werknemers die part-time werken anders onduidelijk zou kunnen zijn of de werkgever de wettelijke bepalingen wel nakomt. Ook dit laat nog al eens te wensen over.

In tegenstelling tot de Nederlandse wetgeving is hier niet in de wet opgenomen dat hierboven besproken wetsartikel van dwingend recht is. Gezien de aard en het doel van het wetsartikel - controle en informatie ten behoeve van de werknemer - is het verdedigbaar dat het wetsartikel ook bij ons dwingend recht is.
Overigens is het een werkgever uiteraard toegestaan om meer te vermelden op de salarisspecificatie dan de wet verplicht. Als het maar niet zo'n zooitje wordt dat de werknemer geen controle meer kan uitoefenen of door de hoeveelheid aan (onnodige) informatie 'door de bomen het bos niet meer kan zien'.

William ten Veen is advocaat en partner bij Certa Legal Attorneys Caribbean.
email: tenveen@certalegal.com

Mens & Werk

Keuzes maken

In deze tijd van veranderingen en de onrust die dat met zich meebrengt is het voor bedrijven niet gemakkelijk om veranderingen door te voeren, maar toch zal dat moeten gebeuren, want de concurrentie neemt toe en de geldboom rijkt niet meer tot de hemel. Er moet bezuinigd worden. De organisaties moeten bij die veranderingen keuzes maken waar niet iedereen blij mee is en vooral op het gebied van personeel verandert er veel.

Tekst: Judice Ledeboer

Bij veel bedrijven werken mensen die al 20 tot 30 jaar op dezelfde functies zitten en al die jaren zijn die functies niet veranderd. De medewerkers werken op dezelfde wijze als 30 jaar geleden. Ze hebben managers zien komen en gaan, tikken niet meer op een tikmachine, maar maken gebruik van computers, maar kennisvermeerdering of ontwikkeling is er dikwijls niet geweest. Dat ligt natuurlijk aan het beleid en door onkunde van de managers, die dikwijls eigenlijk geen managers, maar chefs waren. Het ontbrak aan controle en inzicht en nu blijkt dat veel functies overbodig zijn of dat medewerkers maar wat aanrommelen op hun werk. Dit zijn vaak de ongemotiveerde medewerkers die met weinig passie hun werk doen, om klokslag vier of vijf uur naar huis gaan en aan wie je vooral niet iets extra's moet vragen. Deze medewerkers verzetten zich ook dikwijls tegen veranderingen en het ziekteverzuim is bij die groep hoog.

Door de ontwikkelingen in de wereld op allerlei gebieden en de enorme ontwikkelingen op het gebied van personeelsbeleid, zien de bedrijven dat de bezem door het personeelsbestand moet. Bedrijven beseffen hoe langer hoe meer dat hun personeelsbestand moet worden doorgelicht en dan wordt het ook duidelijk dat er veel mensen niet op de goede plek zitten en dat functies overbodig zijn. Dit betekent dat men mensen op andere functies moet zetten, trainingen moet geven en in het ergste geval moeten mensen worden ontslagen.

Deze maatregelen zijn absoluut noodzakelijk om bedrijven en organisaties levensvatbaar te houden. Mooie plannen die men had, moeten voorlopig in de ijskast omdat er geen geld meer is, want er moet eerst geïnvesteerd worden in het menselijk 'kapitaal' van de bedrijven.

Veel huidige managers zitten dan ook als een sandwich tussen het beleid dat resultaten wil zien (ondanks veranderingen en bezuinigingen die moeten plaatsvinden) en het managen van hun medewerkers die dikwijls niet voldoende kennis in huis hebben, verhoogde werkdruk ervaren en daardoor niet goed functioneren.

Dit maakt het werk voor velen niet prettig. De managers ervaren vooral veel onrust bij de medewerkers omdat ze niet weten waar ze aan toe zijn. Het gevolg is ziekteverzuim waardoor de werkdruk op de werkvloer nog hoger wordt. De manager moet dus keuzes maken om te voldoen aan de voorwaarden van de organisatie, de kwaliteit van het werk te vergroten, de werkdruk te verminderen en arbeidsomstandigheden goed te houden. Dikwijls moeten er keuzes gemaakt worden die men liever niet maakt en soms hebben managers daar moeite mee. Natuurlijk, want er kan veel kritiek komen. De kunst is om daarmee om te kunnen gaan.

Niet tevreden

Welke keuzes de managers dan ook maken, er zullen altijd mensen zijn die niet tevreden zijn met de keuzes die er genomen worden. Voor de managers is het ook moeilijk, want ze willen niemand tekort doen. Soms werken ze al jaren samen in een team, maar de manager heeft verantwoordelijkheden naar twee kanten toe: naar de organisatie en naar de medewerkers die hij aanstuurt. Gevoelens van onmacht kunnen opspelen, maar er wordt van de manager verwacht om knopen door te hakken. Dat hoort bij zijn taak. De kop in het zand steken kan niet, want uiteindelijk zal er vanuit de directie worden ingegrepen. De veranderingen kunnen de spanning op de afdelingen verhogen en de sfeer binnen teams bederven, maar als er geen beslissingen worden genomen is er voor niemand in de organisatie nog een toekomst. Als men geen keuzes kan maken en de 'problemen' als onoplosbaar ziet, wordt er natuurlijk niets opgelost. Voor elk probleem is een oplossing, soms niet de meest optimale oplossing. Men moet streven naar een uitkomst die het meest acceptabel is. Soms is het ontslaan van personeel niet te vermijden, maar organisaties kunnen personeel ook begeleiden naar een andere functie door ze trainingen aan te bieden of men biedt een goede afvloeiingsregeling aan.
Het allerbelangrijkste is dat de manager emotioneel op een afstand blijft en dat hij beslissingen neemt vanuit zijn 'functie'. Anderen met empathie benaderen zonder zelf geëmotioneerd te raken behoort tot een van de belangrijkste competenties van een manager. Met de instelling 'ik ben betrokken, maar ik trek het me niet persoonlijk aan' houdt een manager het het langst vol. Bij organisaties wordt er echt wel nagedacht over de wijze van doorvoeren van veranderingen en wat dat voor de medewerkers betekent. En als alle partijen met 'trots' kijken naar de toekomst en begrip hebben voor elkaar dan zullen de veranderingen alleen maar positief uitvallen. TROTS staat dan ook voor Toekomstgericht, Resultaatgericht, Omgevingsgericht, Transparant en Samenwerken.

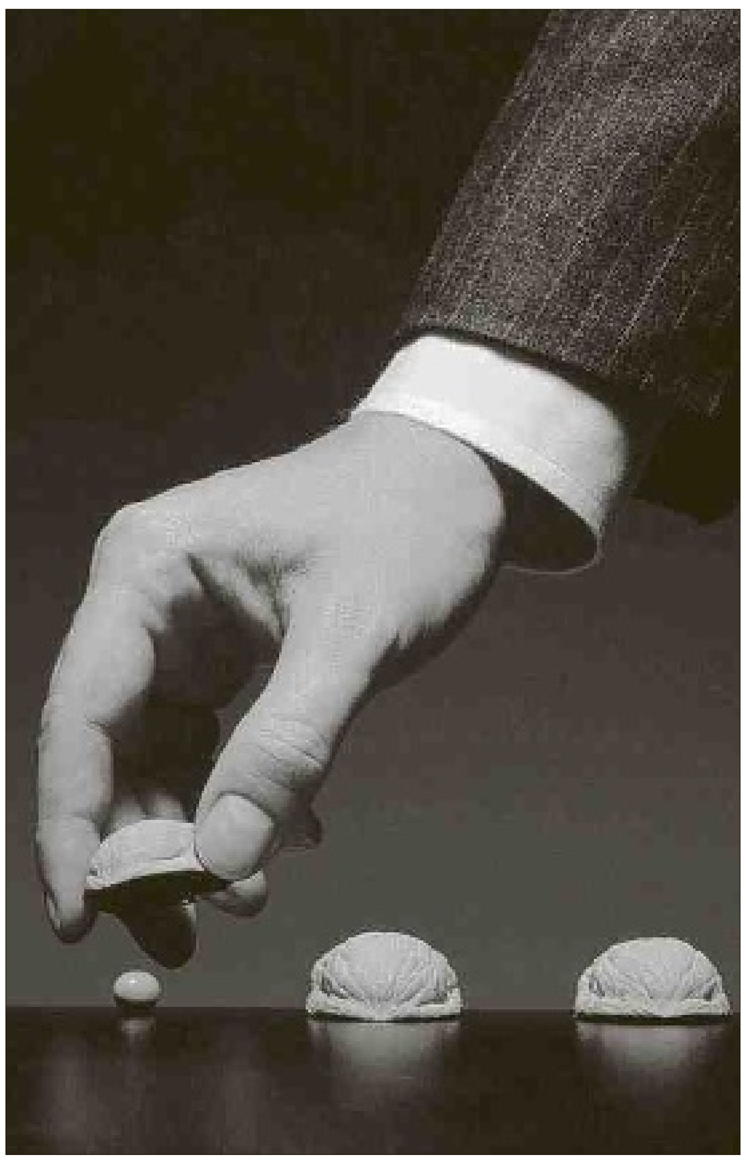

Over management

Organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Tekst: Jan de Ruijter

Naar aanleiding van de reacties op de afleveringen 8, 9, 10 en 11 over Peter Drucker en de moderne versie van Management by Objectives, wil ik nogmaals benadrukken dat u met deze moderne versie een systeem heeft waarbij alle medewerkers, dus iedereen op alle niveaus, met een maandelijks doelensysteem werken en elke maand weer nieuwe doelen en verantwoordelijkheden hebben om te realiseren. Zij nemen daarbij ook allerlei ogenschijnlijk kleine verantwoordelijkheden op zich die, als ze niet specifiek toebedeeld worden, vaak vergeten worden tot ergernis van een manager. Bij toepassing zult u snel merken wat een nieuwe wereld er open gaat als iedereen doelen heeft en daaraan intrinsiek wil voldoen. U zult merken dat ook bij uw afwezigheid, mensen op een goede manier hun verantwoordelijkheden blijven uitvoeren en dat het spreekwoord 'als de kat van huis is, vieren de muizen feest' niet langer van toepassing is.

Het gaat erom dat mensen echt voelen deel te zijn van de organisatie, mee willen doen, verantwoordelijkheden op zich nemen en die graag tot een goed resultaat willen brengen, waarbij zij een goede evaluatie gebaseerd op resultaten en feiten willen krijgen en de mogelijkheid om daar beter van te worden.

Bij gebrek aan een helemaal uitgewerkte bedrijfscultuur (waarover later meer) is een prettige werksfeer als basis al voldoende. Als mensen met plezier bij u de dag beginnen en als volwassen, verantwoordelijke mensen behandeld worden, in plaats van als 'gereedschap' dan kunt u al beginnen met dit bijzonder effectieve systeem. U zult dan het wonderbaarlijke verschil zien in de twee benaderingen. De oude benadering van de autoritaire werkplaats waar taken ergens in een jobdescription staan, die niet of nauwelijks uitgevoerd worden en waar managers continu als waakhonden rondlopen. En de nieuwe participatieve benadering waar mensen verantwoordelijkheden op zich nemen die zij vanuit hart en geest met enthousiasme uitvoeren zonder supervisie.

Thans verder met het ontstaan van de Quality Movement.
Peter Drucker kwam naar voren in de jaren 50, een tijd waarin de Amerikaanse economie tot grote bloei kwam. Veel Amerikanen hadden geld over dat ze niet uitgegeven hadden door gebrek aan luxe artikelen gedurende de oorlogsjaren. Een ongekende vraag naar consumentenartikelen bracht een nieuwe grote welvaart teweeg. De introductie van de eerste creditcard, Diner's Club in 1950, was een belangrijke schakel in de opbouw van de economie. De naoorlogse babyboom veroorzaakte een behoefte aan huizen voor grotere families, de suburbs ontstonden en veroorzaakten een behoefte aan auto's voor vervoer. Zonder buitenlandse concurrenten beheerden G.M., Ford en Chrysler de autoindustrie. En gekoppeld aan het nieuwe interstate highway systeem, gaf het franchising business model, entrepreneurs de kans om door heel Amerika winstgevende bedrijven te dupliceren en zagen we de opkomst van Dunkin Donuts en 7-Eleven (1950), Burger King, Howard Johnson's en Herz Rent a Car (1954), McDonald's (1955) en Holiday Inns (1957). Amerika werd snel het rijkste land ter wereld. De vraag naar consumentenartikelen zoals televisies, wasmachines, microwaves etc. was enorm in de jaren 50. De welvaart bleef stijgen en het bedrijfsleven bloeide ondanks dat vaak de kwaliteit van goederen te wensen overliet en de economische processen zich meer richtten op kwantiteit en minder op kwaliteit.

Zonder concurrentie (Europa en Japan waren nog druk bezig met hun wederopbouw na de oorlog) was er nooit een reden geweest om af te wijken van de traditionele wegen van scientific management, werkquota's, het jagen naar kwantiteit, het achteraf inspecteren van goederen en het corrigeren van defecte goederen. Corporations waren topzwaar en bureaucratisch met een focus op policies & procedures, kortetermijnwinst, een goede beursnotering en dividenden in plaats van op een kwaliteit die de consument verrast, op continue verbeteringen, de klant en de medewerker.

Maar dat veranderde in de jaren 70 en 80 door toenemende concurrentie van Europa en Japan waar goederen van veel betere kwaliteit werden vervaardigd in de wetenschap dat market share en productiviteit een resultaat zijn van kwaliteit. Voor die tijd hadden naoorlogse Japanse producten een slechte reputatie. 'Made in Japan' stond voor goedkoop, imitatie en inferieur. Japanse leiders deden een beroep op drie Amerikaanse consultants, Feigenbum, Juran en W. Edwards Deming. Zij werden de pioniers van het Japanse kwaliteitssysteem dat aanvankelijk Statistical Quality Control en later Total Quality Control werd genoemd en dat de Japanse industrie binnen vijf jaar superieur aan die van het Westen maakte. De betere kwaliteit van producten uit Japan, en ook vanuit Europa, zorgde voor wereldwijde concurrentie en Amerikaanse consumenten, bewust van het verschil in kwaliteit, begonnen een betere kwaliteit en meer waarde voor hun geld te eisen.

Onder deze druk en om het hoofd te kunnen bieden aan Japanse producten, begon Amerika met de zoektocht naar productie- , management- , diensten- en marketingpraktijken gericht op consumentenbehoeften en kwaliteit. Na de documentaire 'If Japan can… why can't we' op NBC in 1980 werd Deming door bedrijven als G.M. en Ford gecontracteerd om zijn in Japan met zoveel succes toegepaste systemen in Amerika te introduceren. Deming stelde dat een bedrijf een volledige en op kwaliteit gerichte transformatie moet doormaken op alle niveaus van hoog tot laag, om het concurrerend te maken. Leg je helemaal toe op kwaliteit en dan volgt verbetering in productiviteit, innovatie en winstgevendheid. Kwaliteit staat dus helemaal centraal in een participatief managementsysteem gebaseerd op teamwerk door medewerkers die erop getraind zijn om bij alles wat zij elke dag doen aan kwaliteit te denken en voortdurend kwaliteit na te streven. Een streven waar nooit een eind aan komt.

(Wordt vervolgd)

Jan de Ruijter is management consultant en gevestigd op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Best In Business Award:

'Prijs krijgt meer body'

Alweer voor de zesde keer op rij organiseert Fatum dit jaar op 3 juni de Pensioen- en Bedrijvendag. Een dag die fungeert als een soort platform voor bedrijven, organisaties en geïnteresseerden waarbij men veel van elkaar, van de verschillende sprekers en van de workshops kan leren op het gebied van bedrijfsvoering en verzekeringen, risicomanagement en pensioenen.

Tekst: Lisette Keus

Daarnaast zal op deze dag voor de vierde keer de 'Best in Business Award' worden uitgereikt: 10.000 gulden voor het bedrijf met de beste bedrijfsvoering.
Alleen pakt Fatum het dit jaar een beetje anders aan: de award en het idee blijven hetzelfde, de basis wordt iets anders.

Waarde Award
"Het idee van de 'Best in Business Award' is drie jaar geleden eigenlijk begonnen als een toevoeging aan de Pensioen- en Bedrijvendag. En hoewel we het ook de afgelopen jaren serieus hebben genomen, willen we er dit jaar nog meer mee doen. Het winnen van de prijs moet wat meer waarde krijgen", aldus Edgar Dauvillier van Marketing Fatum.
Marten O'Niel, Managing Director Commerce bij Fatum, legt dit verder uit: "Waar we naartoe willen is dat de 'Best In Business Award' een soort keurmerk wordt dat de winnaars weer kunnen gebruiken naar hun klanten en dergelijke toe. Ze zouden dit dan kunnen gebruiken om hun betrouwbaarheid aan te tonen. Het komt erop neer dat we de prijs meer 'body' willen geven; meer waarde en meer bekendheid. Uiteindelijk zouden we dit namelijk ook op bijvoorbeeld Aruba en Sint Maarten willen invoeren. Om dit te bereiken hebben we bedacht dat de award vanuit nog meer objectiviteit en professionaliteit uitgereikt moet worden. In het verleden bestond de jury al uit vertegenwoordigers van Ernst&Young, Korpodeko, Kamer van Koophandel, InnovatieCentrum, Vereniging Bedrijfsleven Curaçao en Fatum, maar dit jaar willen we nog een stapje verder gaan: Fatum zal zich terugtrekken uit de jury en alleen als organisator en sponsor optreden. Daarbij hebben we the Galan Group gevraagd om onze plaats in te nemen en ons verder te adviseren."

Marten O'Niel en Robbert Kroon.

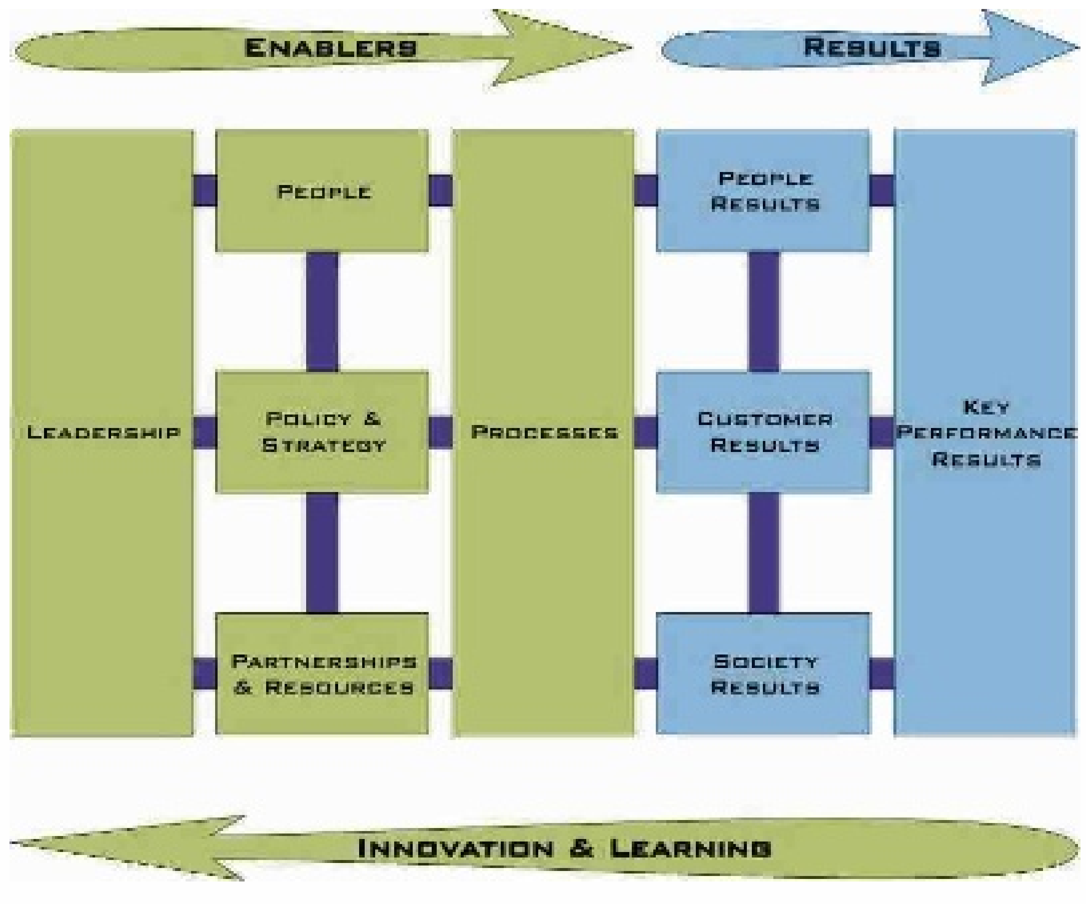

Het EFQM model

EFQM model
Robbert Kroon is partner van the Galan Group, een adviesbureau op het gebied van management: "Om deel te nemen aan deze wedstrijd moet een bedrijf een vragenlijst invullen. Deze lijst bestaat uit 35 vragen, gebaseerd op het bekende EFQM model. Dit is een model dat ontwikkeld is door de European Foundation for Quality Management en geeft op een schaal van één tot vijf weer waar het bedrijf in de ontwikkeling staat. Uitgaande van het EFQM model is een bedrijf namelijk op te delen in negen gebieden, die weer onderverdeeld zijn in het organisatiegebied (hoe is het bedrijf georganiseerd) en het resultatengebied (uitgedrukt in geld, maar ook bijvoorbeeld klanttevredenheid). Voor elk van de negen verschillende onderdelen staan er in de lijst vragen en aan de hand van de gegeven antwoorden maken wij een radargrafiek. Hieruit kunnen wij opmaken waar het bedrijf staat. Het leuke is trouwens dat iedereen die zich inschrijft een rapportje krijgt, een soort quickscan van het bedrijf. En omdat deze vragenlijst is afgeleid van het EFQM model (waarvoor tienduizenden bedrijven zijn getoetst), kunnen wij met zekerheid zeggen dat de uitslag zal kloppen."

Controle
Dauvillier: "Iedereen mag trouwens meedoen: grote en kleine bedrijven, eenmanszaakjes en BV's. In totaal verwachten we een stuk of 25 inschrijvingen. Hieruit kiezen we acht bedrijven die genomineerd worden voor de uiteindelijke hoofdprijs van 10.000 gulden. Of iedereen de vragenlijst naar waarheid heeft ingevuld kunnen we natuurlijk niet direct controleren. Maar doordat Curaçao natuurlijk redelijk klein is, kennen we de meeste bedrijven wel die meedoen. En voor de laatste acht zal er extra onderzoek worden gedaan."

"Overigens zijn op Curaçao best veel jonge ondernemers en bedrijven en wij vinden het leuk om hen te stimuleren", zegt O'Niel. Hierop vraagt Kroon zich af of er dan ook een prijs is voor het bedrijf dat nog niet 'the best' is, maar wel veel potentie heeft. Dauvillier en O'Niel moeten helaas bekennen dat dit nog niet het geval is.
"Dan bij deze wel: voor het bedrijf met de beste potentie loven wij dan een soort aanmoedigingsprijs uit van 1500 gulden, de Business Encouragement Award."

Informatie

Inschrijven voor de Best in Business Award kan vanaf vandaag (5 maart 2011).
Voor meer informatie over deelname of de deelnemers: www.fatum.com
Of luister vanaf 29 maart acht weken lang elke dinsdag van 18.00 uur tot 19.00 uur naar het radioprogramma 'Hoyer in Business'. Hier zullen de finalisten hun verhaal doen over de manier van bedrijfsvoering binnen hun bedrijf.

MKB

'Financiële positie'

Het ICC stimuleert organisaties op Curaçao kwalitatieve en excellente producten en diensten te leveren door op innovatieve wijze kennis, technologie en methodieken toegankelijk en lokaal toepasbaar te maken. In dit artikel staat de financiële positie van uw organisatie centraal. Hoe krijgt u deze inzichtelijk en waarom is het inzicht in de financiële positie van belang?

Tekst: Emiel Gerdes Foto: Archief

Financiële zekerheid voor uw organisatie begint bij inzicht in de financiële positie van de organisatie. Voor een goed overzicht over de financiën zijn er belangrijke vragen, die beantwoord moeten worden:

- Hoe verhouden de inkomsten zich ten opzichte van de uitgaven nu en in de toekomst?
- Waar liggen (onnodige) risico's en waar liggen kansen?
- Is er een overzicht van alle bezittingen en schulden/ leningen?
- Valt er te besparen op de kosten, bijvoorbeeld op de hypotheek, leningen en/of verzekeringen, energie- of personeelskosten?
- Hoe staat uw organisatie ervoor bij wijzigingen in uw levenssituatie als een huwelijk, scheiding, arbeidsongeschiktheid of zelfs overlijden van u of uw partner?

Hoe belangrijk de bovenstaande vraagstukken ook zijn, vaak ontbreekt het u aan tijd, kennis en zin om u hiermee bezig te houden. Financiële rapportages (frequent) opstellen helpt echter om inzicht te krijgen in de financiële positie.

Wat is financiële rapportage?
Financiële rapportages zijn er op vele momenten in alle soorten en maten. Deze rapportages geven een periodiek beeld van de financiële situatie of verwachting van uw organisatie over wat betreft behaalde en/of verwachte resultaten, uw vermogenspositie, de liquiditeitsontwikkeling en andere belangrijke ratio's.

Een belangrijk kenmerk van financiële rapportages is de frequentie waarmee deze worden gerealiseerd. Een belangrijk ander onderscheid is het onderwerp waarover gerapporteerd wordt. Is het onderwerp het in beeld brengen van de actualiteit of de toekomst? Een laatste kenmerk is voor wie de financiële rapportage bedoeld is. Zo zal een financiële rapportage ten behoeve van de bank totaal andere financiële informatie bevatten dan de periodieke rapportage over de gerealiseerde maandcijfers ten behoeve van u als ondernemer of het management team.

Wanneer is financiële rapportage van toepassing?
In feite is de ondernemer die aan het eind van elke maand op de 'achterkant van zijn sigarendoos' een korte berekening maakt van zijn bedrijfsresultaat, de meest vrije vorm van financiële rapportage. De jaarrekening van een bedrijf de meest verplichte vorm, terwijl dit rapport nauwelijks bijdraagt aan de toegevoegde waarde voor de bedrijfsvoering. Hoe dan ook, dé financiële rapportage bestaat niet.

Wel is het duidelijk dat er momenten zijn, waarop u als ondernemer verplicht bent om financiële rapportages in een vastomlijnde vorm aan te leveren. Denk hierbij aan de jaarrekening en het deponeren hiervan bij de Kamer van Koophandel & Nijverheid, of de rapportage ten behoeve van een financieringsaanvraag.

De meest interessante financiële rapportages zijn die rapportages, die door de ondernemers zelf bedacht worden en hen het inzicht geven wat hen helpt bij het verbeteren van de bedrijfsvoering.

Spreadsheetmodellen zijn het meest gebruikt vanwege de enorme flexibiliteit. Wanneer de onderneming echter groter wordt en dus onoverzichtelijker, meer activiteiten gaat verrichten en dus complexer, stapt men vaak over op geavanceerde databasetechnologie, van waaruit soortgelijke rapportages worden gemaakt.

Uitgangspunten voor financiële rapportage

Essentieel voor een financiële rapportage is om te weten welk doel dit rapport dient. Gaat het om een verlies- en winstpresentatie, of over een balans? Gaat het over de realiteit of over het budget of misschien een mix hiervan? Bijzonder belangrijk is te weten voor wie het rapport bedoeld is. Is het voor accountancy of bankwezen, dan dient dit rapport uit meerdere onderdelen te bestaan en moet het voldoen aan belangrijke financiële richtlijnen om leesbaar en dus geloofwaardig over te komen.

Aanbevelingen voor de praktijk

Voor de meeste ondernemers worden financiële rapportages pas begrijpelijk als deze in een zodanige opmaak zijn gesteld, dat deze overeenstemmen met de informatiebehoefte uit de dagelijkse praktijk.
Bijvoorbeeld, een horecaondernemer zal minder gevoel hebben bij een omzetprognose op jaarbasis en juist meer gevoel hebben bij een meetbaar aantal couverts per dag in combinatie met een gemiddeld bestedingsbedrag per couvert, zodat hij op basis hiervan op dezelfde uitkomst op jaarbasis uitkomt.

Belangrijk in dit voorbeeld is het terugbrengen van:

1) Financiële cijfers naar belangrijke uitgangspunten voor de bedrijfsvoering;
2) Een onoverzichtelijk jaarbedrag naar een overzichtelijke periode, die aansluit bij de bedrijfsvoering.

De uitdaging bij optimale financiële rapportages is om vanuit de financiële structuur aansluiting te vinden bij de operationele cijfers uit de bedrijfsvoering. Als deze op elkaar aansluiten, heeft u een optimaal inzicht in uw financiële en operationele gang van zaken.

Samengevat
Samengevat is het continu op de hoogte zijn van de financiële situatie voor elke ondernemer en elke onderneming van essentieel belang. Indien 'gestuurd' wordt op financiële gegevens zal de ondernemer eerder in kunnen spelen op trends en ontwikkelingen. Verder zal het inzicht meer kansen geven op het 'sturen op cijfers'. Hierbij is het grootste belang het reduceren van de uitgaven en het optimaliseren van de inkomsten.

Als u als organisatie vragen heeft over financiële posities, of als u hulp nodig heeft bij het bepalen van uw eigen financiële positie, of als u wilt gaan werken met financiële rapportages dan kan het InnovatieCentrum hulp en advies bieden. Het InnovatieCentrum is het kwaliteitinstituut van Curaçao en kan bijdragen aan de grondslagen van kwalitatieve en duurzame organisaties waarbij kwaliteitsmanagement onderdeel uitmaakt van de bedrijfsvoering. De services van het InnovatieCentrum zijn gericht op het waarborgen van de continue verbetering van de producten en diensten van uw organisatie om op een duurzame en maatschappelijk betrokken wijze te kunnen concurreren.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via info@icc.an of via telefoonnummer (+5999) 737 1360.

Emiel Gerdes is bedrijfskundig adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao.

Proeven van het vak bij Hyatt

Helemaal oververhit komen ze aangerend, food and beverage manager Maurice Fahey en chefkok John Pivar van het Hyatt Regency. “Onverwachte drukte tijdens de lunch”, verklaren ze. En dat ondanks de extra hulp van de eerstejaars Hospitality-studenten van de Inter-Continental University of the Caribbean (ICUC)/Curises die zij nu in training hebben. Want daarvoor zijn we hier, daar willen we natuurlijk meer over weten.

Tekst: Lisette Keus Foto’s: Ken Wong en Hyatt

Pivar: “Vanaf het prille begin merkten we al dat er weinig Curaçaoënaars waren die op de vacatures van het Hyatt afkwamen. Maar ook dat er niet veel mensen waren die de manier van werken van het Hyatt begrepen. Daarbij heeft het Hyatt ook op andere locaties over de hele wereld opleidingsprojecten, dus zijn we hier op zoek gegaan naar een samenwerkingsverband met scholen en opleidingen. Het is een soort commitment dat je doet naar het eiland en haar mensen, dat zij weer kunnen doen naar de gasten toe.”

Fahey vult hem aan: “Curaçao kent het Academy Hotel, wat heel goed is, maar ik denk dat wij net nog een stapje verder gaan. Wat betreft de grote hotels zijn wij ook wel de voorlopers hierin. Al zouden we het alleen maar aanmoedigen als andere hotels ook verder zouden gaan dan alleen stages. Je kunt namelijk wel klagen over van alles, zoals het niveau of de toewijding van werknemers, maar je kunt er ook wat aan doen. Het is altijd gemakkelijker om achter het probleem te komen, maar de oplossing, het oplossen van het probleem is veel moeilijker. In het begin werd er ook door veel mensen aan onze integriteit getwijfeld, zo van ‘What’s in it for you?’ En natuurlijk leiden wij ook mensen op met het idee dat we in de toekomst meer goed opgeleide mensen hebben op het eiland die zouden kunnen passen binnen het Hyatt, al zijn het er maar een paar. Met dit project til je de hele hotelbranche van Curaçao naar een hoger niveau. En daarbij creëer je ook weer betrokkenheid van beide kanten: het Hyatt geeft wat terug aan de lokale bevolking zoals kennis en werkgelegenheid en andersom natuurlijk ook.”

Passie overbrengen

Het project - ‘Introduction to Culinary Arts & Food and Beverage’ - heeft als doel studenten kennis te laten maken met alle facetten van de keuken en de F&B. Eigenlijk is het het in de praktijk brengen van wat ze op school hebben geleerd en gaan leren. Wat Pivar en Fahey opviel is dat er binnen de opleidingen een hoge drop out rate was; veel jongeren stopten na het eerste jaar met hun opleiding. Volgens Pivar en Fahey omdat studenten niet echt doorhebben dat koken en service verlenen een true profession is. Daarom gaat Pivar nog een beetje verder in zijn manier van lesgeven: “We laten de studenten op een leuke manier kennismaken hoe het werkt in een groot en internationaal hotel zoals het Hyatt. We geven hen de theorie, maar ook de praktijk. Zo leren we hen alles over verschillende soorten vlees en vis bijvoorbeeld, maar ook snijtechnieken en hoe ze het eten kunnen presenteren en een bord moeten opmaken. We proberen hen echt onze passie over te brengen. We proberen hen te leren dat werken leuk kan zijn en niet een kwestie is van moeten en alleen maar geld verdienen.”

“Je moet hier ook echt de tijd voor nemen en er energie insteken. Dan pas kan je je passie overbrengen en kan je hen onze toewijding jegens een service leren te begrijpen. Wij wonen ons openstellen, om hen naar een hoger niveau te begeleiden. Door hen dit te leren open je ook hun ogen voor andere mogelijkheden.”

> ‘Je kunt wel klagen over van alles, maar je kunt er ook wat aan doen’

Zelf leerde Pivar zijn vak ook door ‘learning by doing’. Hij komt uit een groot gezin en kon niet naar school. Op zijn dertiende begon hij met werken in het restaurant van de ouders van een vriendje en op zijn vijftiende ging hij in de leer bij een chefkok die hem de kneepjes van het vak leerde. Daarna reisde hij heel de Verenigde Staten door en anderhalf jaar geleden kwam hij op Curaçao terecht. Hier is hij nu de hoogste chefkok van het Hyatt en geeft hij leiding aan zesenvijftig koks. Zijn passie ligt bij koken, maar inmiddels ook bij het overbrengen van kennis: “Ik wil vanaf het begin af aan studenten leren wat voor mij de *excitement* is van koken. Daarom ben ik eigenlijk voor vijftig procent chef en voor vijftig procent leraar. Ik vind dat iedereen een eerste kans verdient. Niemand wordt namelijk wakker met het idee vandaag eens goed te falen. Iedereen wil succes hebben en als je daarmee kan helpen heb ik mijn doel bereikt.”

Hyatt baby

Fahey noemt zichzelf een soort ‘Hyatt baby’. Al sinds 1995 is hij in dienst van deze grote internationale hotelketen en zag namens hen al de hele wereld. Zelf is hij afkomstig uit Ierland, maar hij is gek op de Caribbean en woonde in tien jaar tijd al op acht verschillende eilanden. Onder zijn leiding als F&B manager werden er al meerdere Hyatts geopend en dus nu is het de beurt aan Curaçao om te leren van zijn ervaring en expertise.

“Ook op de restaurantvloer en achter de bar is het belangrijk dat je je staf motiveert en hen leert hoe zich te presenteren aan de klanten. Dat mist het eiland soms nog een beetje; ik ben een echte hands-on mentaliteit gewend. Door je personeel een mogelijkheid te bieden door te groeien in hiërarchie, door hen te stimuleren beter te worden en de volgende stap te zetten motiveer je hen ook meer. Ook door hen er echt bij te betrekken, door hen dingen te laten proeven creëer je een bepaalde toewijding. Dan begrijpen ze het ook meer en dat het voordeel. Zoals wijn, als ze hebben geproefd wat ze schenken zijn ze er veel meer bij betrokken en begrijpen ze het ook. Wij geven hen die mogelijkheid en moedigen aan dingen te proeven. Dit doen we bij onze in house staff, maar ook bij de studenten die bij ons in training zijn”, aldus Fahey.

Leren van elkaar

“Wat zo leuk is aan Curaçao is dat je hier een heel erg gemêleerd publiek en bevolkingsgroep hebt; van alles door elkaar. Dit is een unieke kans om dat te ervaren en veel van te leren. Het grote verschil tussen bijvoorbeeld Europeanen en Amerikanen, waar iedereen weer wat van kan leren, is dat Amerikanen heel erg georganiseerd zijn en Europeanen alles met wat meer gevoel doen”, vertelt Fahey en hij kijkt Pivar voorzichtig aan of hij er hetzelfde over denkt. Per slot van rekening is Fahey Europeaan en Pivar Amerikaan.

Pivar: “Ja, dat ervaar ik ook zo. Europa heeft natuurlijk ook meer historie en heeft denk ik hierdoor ook een langere geschiedenis in de keuken en meer gevoel ontwikkeld. Europeanen koken bijvoorbeeld met ‘een snufje zout’ en ‘een scheutje’ melk. Amerikanen moeten alles afmeten en afwegen. Dit is niet een gebrek aan passie of creativiteit, maar meer een gevoel denk ik. Voordeel van Amerikanen is dat ze inderdaad georganiseerd zijn. In mijn team heb ik trouwens veel verschillende nationaliteiten en iedereen heeft zo zijn of haar specialiteit, recepten verschillen weer per chef. Ook staan we trouwens altijd open voor nieuwe ideeën. Op ons menu staan lokale en internationale gerechten, dit alles met een kleine twist weer, hangt van de chef af.”

> ‘Je moet jezelf niet zo serieus nemen, maar je werk wel’

“De studenten krijgen in de derde week ook zo’n opdracht. In groepjes van vijf moesten ze een eigen recept kiezen, maken en presenteren. Er was een soort ‘jury’ die dit dan moest beoordelen. Dat is een leuke manier om hen dingen te leren, dan weten ze wat ze goed deden, maar ook kunnen verbeteren.”

“Ik wil ook altijd beter worden. Eén compliment is nog niet de mening van het hele restaurant. Daarom moet je altijd om je heen blijven kijken en van de ander leren.”

Wederom zitten de mannen op één lijn, want Fahey valt Pivar bij: “Ja, je moet kritisch zijn op jezelf en anderen, dan kan je jezelf blijven verbeteren. Kritisch, maar wel positief. Ik zeg ook altijd maar zo, je moet jezelf niet zo serieus nemen, maar je werk wel.”

Training Hyatt

Het project duurt zes weken en er doen twintig studenten aan mee. Momenteel zijn het alleen de eerstejaars Hospitality-studenten van de Inter-Continental University of the Caribbean (ICUC)/Curises die zij in training hebben, maar uiteindelijk willen ze een vierjarig programma opzetten in Culinary Arts.

Ook zijn er plannen om voor iedereen die geïnteresseerd is deze zomer een soort introductiecursus te beginnen. Zo bieden zij iedereen de mogelijkheid eens voorzichtig een beetje van het vak te ‘proeven’.

> ‘Eén compliment is nog niet de mening van het hele restaurant’

Maurice Fahey

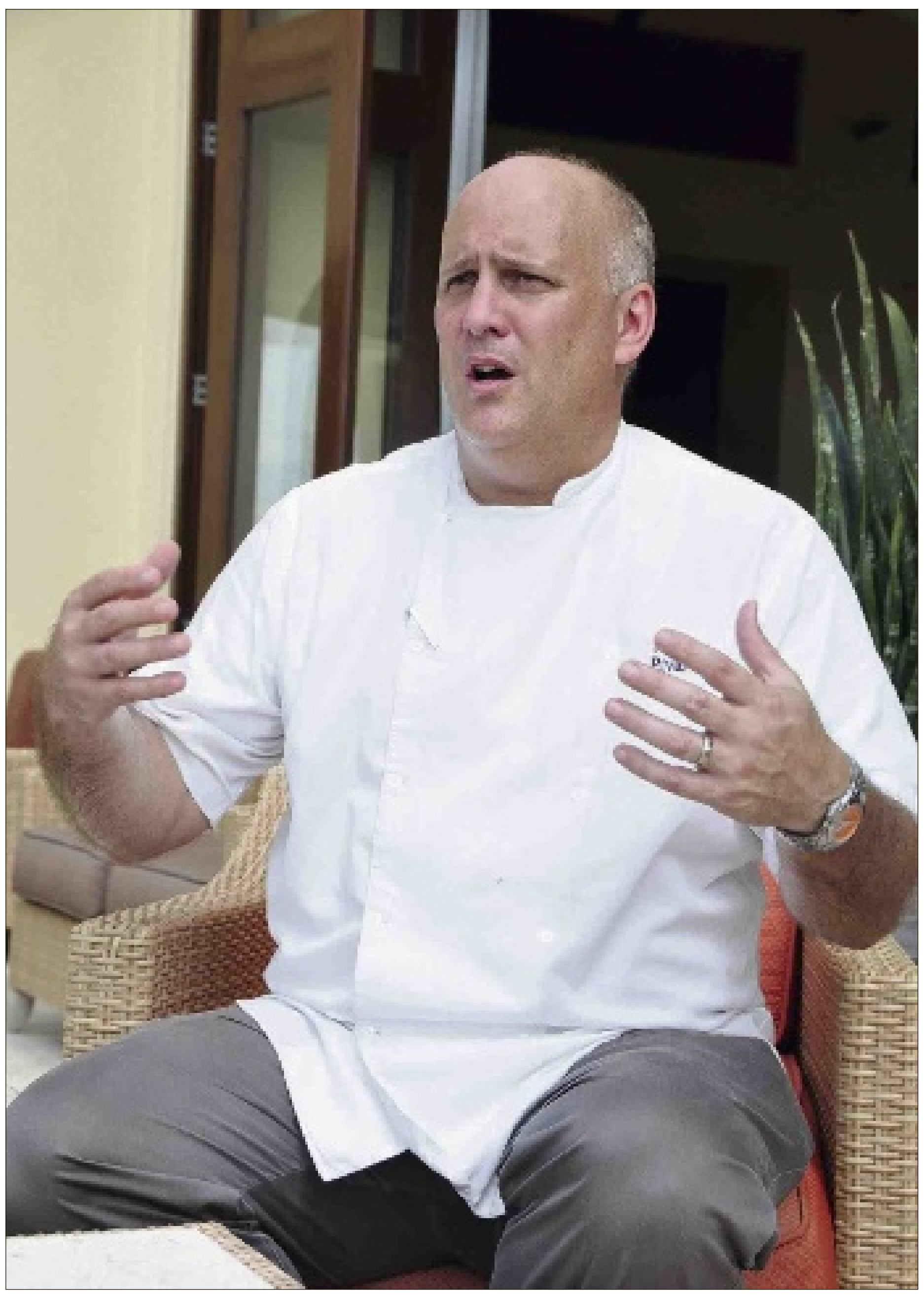

John Pivar